HSK. 530, 4to.

Máni

4240

1926. 1926

1933

Máni.

Útgefandi
Málfundarfjelagið.

Y.-O.-N. Málfundafjel

II
Hefti.

Máni.

3 tbl.
5 árgangur
1926.

Ritnefnd.
Steinn Jónasson.
Gunnl. Jónsson.
Jóhann Guðmundsson.

Hring.
24 janúar

†

Snorri Snorrason búfræðingur.

Hann andaðist í sjúkrahúsi danska ríkisins í Kaupmannahöfn 13 október s.l. aðeins 28 ára gamall. Hann var fæddur árið 1897 í Haganesvík í Skagafjarðarsýslu. Bjó þá móðir hans þar. Hólmfríður Friðfinnsdóttir síðar bú- móðir í Holtshreppi. Nokkru áður en drengurinn fæddist hafði hún misst mann sinn — Snorra Grímsson (trésmið). 7 ára fluttist Snorri sálugi með móður sinni að Stóra-holti í Holtshreppi og eftir 2ggja ára dvöl þar fluttust þau ~~mægð~~ mæðgin að Berghyl, þar giftist móðir

[illegible]

hans Sigurjóni Sigtryggssyni. er gekk drengnum
í föður-stað. Þaðan fluttist hann að Stórubrekku
þaðan að Skeiði þaðan að Lambanesreykjum ávalt
í sömu sveit og nú fyrir 2ur árum fluttist hann
með foreldrum sínum til Siglufjarðar.
Fyrir ári síðan fór að bera á heilsuleysi í honum
sem ágerðist svo að hann lagðist í rúmið og
lá hann heilann vetur á Siglufirði undir umsjá
Guðmundar læknis, sem gerði honum góðar vonir
um bata, en svo er leið á vorið var ekki um
neinn bata að ræða, svo hann sigldi til Hafnar
og beið þar dauða síns. Dauðamein hans var
nýrnatæring. Snemma bar á greind og mann-
fýsi hjá Snorra heitnum, og skömmu eftir
ferminguna fór hann á Bændaskólann á Hólum,
útskrifaðist þaðan með góðum vitnisburði.
Ekki þótti honum við það, stigið nógu stórt
spor á mentunarbrautinni, hann fer á
Samvinnuskólann í Reykjavík og útskrifaðist
þaðan eftir 2ggja vetra dvöl sömuleiðis með
ágætisvitnisburði. Þeir sem kyntust Snorra sál
blandaðist ekki hugur um það, að þar var
reglulegt gáfmenni, einstaklega skemtilegur
í allri framkomu einstakur reglumaður.

duglegur, og hagsýnn, sem á-vann sér traust allra
sem honum kyntust. Það er ekki að búast við
að mikið liggji eftir menn, sem burt kallast á
æskuskeiði, því þá gengur allur tími og þróttur
til þess að búa sig undir lífið, og hér var einmitt
því til að dreifa. Snorri sál var að undirbúa sig
til þeirrar stöðu sem hann ætlaði að helga krafta sína
eða að gera að æfistarfi sínu. en áður en hann
fengi sýnt hvað í honum bjó. varð hann að
hverfa héðan. En þó æfin yrði stutt og hann
væri hér í sveit, sem einn unglingur, þá duldist
engum það að hann unni sveitinni sinni
og vildi styðja að heill hennar og heiðri;
hann var einn hinn helsti stofnandi Ungmenna-
félags Holtshrepps og var formaður þess félags
2 ár og lét sér mjög ant um þann félagsskap.
Hann var og um tíma félagsmaður í félaginu
„Von". Þetta sýnir meðal annars hve félagslyndur
hann var og hann var sannarlega ekki í félags-
skapnum til að sýnast. honum datt víst
aldrei í hug að draga sig í hlé þar sem liðs-
manna þurfti við. En við sem ólumst upp sam-
tíða Snorra sálugu og þektum hann best, ekki efað
ljóst að þar hefir þjóðfélagið mist ágætismann, en

við vini hans eigum minningu hans
— „sem víst mun æ vaka“ —

S. og H.

Nokkrar línur.

Eg ætla að segja ykkur ofurlítið atvik, sem fyrir mig bar einu sinni, ég var á ferð milli bæja sem er afar löng leið.
Það var hríðar veður og kafandi ófærð, svo ferðin gekk fremur seint, þegar ég var kominn á að giska á miðja leið þá stansaði ég og hugði að blása mæðinni. ég hafði meðferðis þunga byrði svo ég var orðinn afar lúinn.
Í sömu svipan greip mig aðsvif svo ég vissi ekkert af mér í langan tíma. Þegar ég rakknaði við þá lá ég marflatur í snjónum.
Það var ekki laust við að fari hrollur um mig. þegar ég leit upp og sá þrjá hrafna hjá mér, tveir voru við fæturnar en einn við hausinn. Það fyrsta var sem ég gerði var að gá hvaðan blóðið væri, sem lá þar á fönninni, og leit á hönd mínar og sá ekkert athugavert

við þær. að því búnu lak blóðdropi niður í snjóinn og eftir nána athugun hefði hann komið frá eyrunum, nú vissi ég hvernig í öllu lá. Krummi hafði gert sér hægt um hönd og ráðist á þetta nýmeti, sem lá þarna fyrir allra varga-kjöftum út á víða-vangi. Að líkindum hefði krummi byrjað á augunum í mér ef andlitið hefði ekki snúið niður í snjóinn. Þar næst varð mér litið á fætur mínar og sá ég fljótt að krummar þeir er þar höfðust að voru ekki aðgerðarlausir því vaðmál á öðrum skónum var alt sundurrifið. En fljótan sóp sendi ég vörgum þessum, sem voru þá allir á burt. Nú reyndi ég að brölta á fætur og átti ég þó erfitt með það, mér var hrollkalt. að líkindum hef ég legið þarna 3–4 kl. tíma.
Ég fann það að mér var ómögulegt að halda áfram og varð nú hálfvandræðalegur í svipinn. Alt í einu mundi ég eftir glasi, sem ég hafði á mér, í því voru hressandi dropar og kom það að góðum notum þarna. ég dreypti á því og fann fljótt að ég varð alt annar maður. Ég tók nú pokann minn og staulaðist með hann þangað sem ferðinni var heitið. Hræðileg sjón hefði það orðið í augum

þeirra sem fundið hefðu mig, ef ég hefði ekki
vaknað við. Þarna lá ég blóðugur rifinn sundur
af varginum. Og eflaust hefðu menn þá hugsað
svona er að vera einn á ferð.
Viðburður þessi finst mér vera þínasta
æfintíri og hygg ég að hann sé fáheyrður.

N

Æskuár:

Æskan er unnusta hvers einasta manns,
og getum við því hjartanlega tekið undir
með skáldinu þýska Göthe það, sem hann
kveður til unnustu sinnar: „Ég minnist
þín er sé ég sjóinn glitra við sólarhvel. og
þegar mánans mildu geislar titra ég man
þig vel." — Þó æskan í fylsta skilningi
verði aldrei að verulegri persónu, þá samt
minnumst vér hennar sem horfins ást-
vinar, því hún er partur af lífi voru og
því að nokkru leiti partur af sjálfum oss. —
Á flestum dögum lífsins minnumst vér æsk-
áranna. og alt verða það kærustu endurmin-
ingarnar frá þeim tíma. því hvernig sem er
og hvert sem bátinn ber þá er altaf svo mikið

líf og ljós meðfylgjandi æskunni, að þeir skuggar
sem við og við svífa fyrir sjónir æskumannsins
skjótast í felur, og heiminum hugsarins verður
aftur bjartur og fagur og morgunsólin stríkur
mjúklega um mjúka vanga. og skapar nýjar
vonir í stað þeirra sem dáið hafa. og vel á
það heima við æskuna sem Benidikt Einarsson
kvað að — Ein í skyndi útsjón flýr, önnur myndin fæðist —
Því ef ein von eða hugsun deyr fæðist önnur
í hugardjúpi æskumannsins og þroskast þar,
uns hún verður að víkja fyrir annari nýrri.
þannig há þær stríð í sál æskumannsins uns
ein ber sigur úr býtum. — Þegar við sjáum
sólina renna upp á morgnana þá minnir
hún okkur á æskuna. og þegar öldurnar í
þögulli næturkyrð líða rólega og léttilega að
ströndinni þá minnumst vér æskuáranna
hve léttfætt við hlupum hvert einasta spor og
hve oft við höllruðum okkur að barmi móður-
innar, er utan að komandi mótvindar
særðu vor saklausu hjörtu — Já enginn getur
talið þau tár, sem feld hafa verið á fullorðins-
árunum öld eftir öld, útaf horfnum æskudögum
og þeim helgustu vonum, sem dáið hafa og fallið

í tímanna djúp—. En æskuárin eiga að
vera meira en endurskin eða leiftur hugsjóna-
vona, þau eru og eiga að vera undirbúningur
fullorðinsáranna. Þau eiga að vera sá grund-
völlur, sem maðurinn byggir sína hamingju
á — þau eru hornsteinninn ~~sem maðurinn~~
undir hinni miklu byggingu mannlífsins,
sem ekki er sama hvernig lagður er — „
Hvað ungur nemur gamall fremur segir gamalt
máltæki og er óhrekjanlegt. Þess vegna eigum
við að verja æskuárunum vel og kasta þeim
ekki á veg fjöldans svo þau verði ekki
fótumtroðin af honum ásamt þeim helgustu
vonum og tilfinningum. Það ættu allir
að verja æskuárum sínum svo vel að
þeir geti ætíð minnst þeirra með sannri
ánægju og gleði á sínum elliárum. En
verði ekki þegar þeir leggja út í heiminn
spillingunni að bráð, og láta ekki allt ginna
sig sem fyrir augað kann að bera eða láta
ekki stjórnast af hégómagirnisgeðshræringu eða
orðagjálfri annara manna. Heldur stefna að
því marki, sem liggur til sannra manndygða
og göfga og glæða allt hið fegursta sem í oss öllum býr.

Héðinn

Til lesendanna.

Mikið megum við gleðjast yfir því Vonarfélagar
að „Máni“ var lífgaður við hérna um árið.
Já Máni segi ég. Þið megið ekki halda að ég
eigi hér við „draug“ þótt margir hafi heyrt
draugasögurnar hérna af Vesturlandinu og máske
víðar. Nei ég á hér við blaðið okkar „Mána“, sem
ég veit að öllum þykir vænna um en drauga
og sem flytur oft skemtilegar greinar og jafnvel
fræðandi. Þá ætti ekki að gleyma kvæðakaflanum
sem skáldin segja að sé vel fyrir komið og margir
hafa gaman af. Það sýnir sig að við erum
afkastamenn á andlega sviðinu Vonarfélagarnir
þótt fyrir allt annríki erum við búnir að semja
og setja í blaðið á annað hundrað greinar
fyrir utan öll þau firn af vísum kvæðum
og skrítlum. Þegar maður athugar það að þetta
höfum við gert í einar þrjár vetrarstundir
án þess þó að láta neitt það sitja á ~~fyrirrúmi~~
hakanum er hverjum bar að gera, þá virðist þetta
framfarir í fljótu bragði séð. Einhver sagði í
síðasta t. b. Mána að blaðabókin [illegible] yrði geymd í
ruslaskrínu eða skemmubitanum einu og kasta sami

vilja gegna pöntunum, en þó á mót vil ég hún verði geymd í vel umbúðum bóka-skáp, og ætti hver félagsmaður aðgang að henni er hann langaði til. Því ég skal segja ykkur hreinskilningslega að ég vil heldur lesa blaðið „Mána" í eitt skifti en tíu árganga af „Tímanum" og „Verði" - og er ekki of sagt.

Mannafelinn. Minnfalin.

Staka.

Vertu ætíð vinur minn
var um hjarta staðinn þinn
Sorgin leitar sífellt inn,
síst þó stundum velkominn.

Glúmur

Vísur II.

Geng ég hér í grænum bæ,
geng ég líka á fjöllum,
við ég einnig sollum sjó.
Og sit á klettastöllum
Yfir á grænu grundirnar, geislum sólin sendir.
mínar styttast stundirnar. Styrjöld lífsins endir.

Loftur

Smásaga.

Lítill drengur sat uppi á háum steini og virti fyrir sér héraðið. Við honum blasti öll sveitin, eins og hún var í raun og veru. Hann sá bóndabýlin, þar sem þau stóðu neðan undir hlíðar-brekkunum, reisuleg og tignarleg með þil framan undir. Girðing var þar fyrir ofan alla bæi. Alstaðar fyrir ofan girðingarnar sá hann hvítt af búpeningi af öllu tagi. Hvað sá hann þarna? Frá einum bænum kom drengur á harða-hlaupum, undan honum draltaðist einhver rauð skepna, sem auðsjáanlega var ekki um að skilja við hinn bragð-góða kjarna, sem túngrösunum hefir í för með sér. Drengurinn sótti fast eftir fénu, uns skepnan var komin þangað, sem hún átti að vera - gegnum hliðið og upp í hagann. Þar var engin neið fyrir þær að hafa ofaní sig yfir sumartímann, því hlíðarnar voru grasgefnar alveg upp í eggjar, en skynlausu skepnurnar sækjast eftir að vera þar sem þeim þykir best og grasið gómsætast, en hirða vanalega ekki um reglur og fyrirskipanir

mammama. Lúðvík litli sem sat uppi
á steininum, skyldi þetta alt saman
einkar vel. Efst uppi í hlíðunum
sá hann gráa kvikfénaðar, sumar lágu
og jórtruðu, aðrar stóðu og bitu.
Skamt neðar voru hross. það var eins með
þau og kindurnar nema að því leiti að
þau jórtruðu það hefði þau ekki gert síðan
Flókatrippa var drepinn. hafði Lúðvík
litli heirt. hann vissi ekki hvort nokkuð
væri hæft í því eða ekki. Næst fór hann
að gefa gætur að því sem hvorfist niður á
engjunum. það var auðvitað ekkert annað
en fólkið sem vann að heyskapnum,
því eins og áður er drepið á fékk engin
skepna að stíga þar fæti sínum yfir
slættinn. Hann sá karlmennina þarsem
þeir hömuðust að slá. þeir réðust á hvern
toppinn eftir annan og létu hinn egghvassa
ljá sinn miða fast við rótina og þeyttu
heyinu langt frá sér í ljánum. það var
líka brúsandi þerrir. og var því ekki
að furða þó þeir hömuðust til að geta komið
sem mestu í þurkinn. það þyngdi þá ekki

heldur klæðnaðurinn því allir voru þeir á skirtunum
samt voru þeir lóðrandi sveittir það taldi
Lúðvík litli víst. Svo varð honum litið á
kvenfólkið það hamaðist að raka á eftir
karlmönnunum og þeytti múgunum hátt í
loft svo alt varð ein heydrífa. það hefði ekki
orðið gott að verða fyrir þeim ósköpum.
Stúlkurnar voru ekki mikið klæddar heldur.
þær voru í snjóhvítum kjólum, sem voru
flegnir niður á brjóst og ermalausir að mestu
Lúðvík þekti vel þessa búninga og vissi
vel að þetta var nágilegur búningur yfir sum-
arið í hitanum og sólskyninu. Hann
leit nú um alla sveitina og hvar sem
hann leit urðu fyrir ~~hann~~ hans fólkið við
heyvinnu. Aldrei hafði hann séð slíkar ham-
farir við heyskapinn í sveitinni, en það
sem hann undraði mest var það að prest-
urinn var nú kominn út að slá og hamaðist
sem óður væri. Hann var ekki vanur að hafa
sig í harðtökinni karlinn sá.
Börnin léku sér í grasinu og tíndu falleg
blóm og bundu í vönd og létu allskonar
skrípalátum eins og börnum er títt. Næst

fór Lúðvík að gefa ánni gætur. sem liðaðist
eftir miðri sveitinni hún var lygn og
svo djúp að hún var bátgeng, hvergi var
hún straumhörð nema fram, í dalnum
þar sem hún átti upptök sín.
Vatn eitt var út við enda-mörk sveitarinnar
í því var ógrynni af silungi og mátti
hver maður veiða þar þegar hann vildi.
Nú fór höfuðið á Lúðvík litla að léttast hon
svo honum varð litið á fjöllin. Þar sem þau
stóðu alt í kring um sveitina tignarleg og
mikil: fyrir sér, honum varð litið á hina
svörtu þverhníftu og hrikalegu kletta sem
víða voru í eggjunum, þeir voru skugga
legir ásýndum, svo Lúðvík hans hugur
við að hann væri nú staddur alt í einu hjá
Að vísu vissi hann að öll tröll og forynjur
voru liðin undir lok, en þetta datt altaf
í huga Lúðvíks við svona tæki-færi.
Einkanlega þegar Lúðvík var litið uppá fjöllin
vöknuðu þessir skuggalegu hamrar geig
inn í sálu hans, án þess hann gæti gert
sér grein hvernig á honum stæði.
Samt sem áður fóru hamrarnir fjöllunum

einkar vel, þau sýndust hátíðlegri, svo það var
reglulega áhrifamikil sjón, er sólin varpaði geislum
sínum á þau. Alt þetta sá Lúðvík litli og
hugsaði og ályktaði um leið. Þegar hann gekk
ofan hlíðina heim að bænum var hann sem
í draumi því svo hafði náttúran fangað
sál hans. Þó Lúðvík væri ungur höfðu þeir þótt
fullorðnir voru jafn-vanar tilfinningar fyrir
fegurð náttúrunnar. Hann hafði nú athugað
hvað náttúran í hinu marglita sumarskarti
bar í skauti sínu —.

Óvanur.

Útvarp.

Orðið útvarp er svo lítt þekt hér á landi,
að það eru margir sem ekki hafa heyrt það
nefnt og því síður hvaða þýðingu það hefir
þetta er ósköp eðlilegt því það er tiltölulega
ung vísindagrein. Fyrir níu árum fór
vísindamaðurinn í Newjork dr. Lee De
Forest að nafni að fást við útvarpstil-
raunir. og var það í byrjun mjög ófull-
komið. Á næsta ári tóku Bandaríkjamenn

þátt í heimsstyrjöldinni miklu og þá þektu
ekkert um útvarpið. Að ófriðnum loknum
fóru stórloftskeytafélögin þar vestra að
gefa þessu gaum, og leið ekki á löngu
þar til fyrsta útvarpsstöðin tók til starfa.
svo rak hver stöðin aðra og móttökutæki
komust nærri inn á hvert heimili.
Fljótlega fluttist alda þessi yfir til Norður-
álfunnar og lagði undir sig hvert landið á
fætur öðru. Nú hefir útvarpið teygt sig
hingað norður til Íslands, og býst eg við
að Íslendingar verði ekki minna hrifnir
af því en aðrar þjóðir.
Alþingi Íslands hefir á síðasta ári samið
lög um útvarpið og á næsta þingi verður
vafalaust samin reglugjörð fyrir starfsemi
þess. Eg gat þess hér að framan að útvarpið
væri lítið þekt hér víða á landi, og vil reyna
að skýra það eftir mínum skilningi,
ef það gæti orðið einhverjum að skilnings
auka. Útvarpið er loftskeytastarfsemi
Útvarpsstöðin verður bygð í Reykjavík eða
þar í grend, svo hefir hún samband við
stærstu menningarstofnanir borgarinnar, svo

sem Alþingishúsið, háskólann, líkhúsið, dómkirkj-
una og fl. fl. staði þar sem eitthvað skemtilegt eða
fræðandi fer fram. Sá sem vill verða als þessa
aðnjótandi sem fram fer á þessum stöðum,
eins og hann væri þar staddur, (það er að segja
heyra en ekki sjá) þarf að fá sér móttöku-
tæki, sem eg því miður get ekki getið mér til
hvað muni kosta, en sennilega verða þau
ekki mjög dýr, því meining er stofnendanna
er að útvarpið geti sem mest útbreiðst.
helst komist inn á hvert einasta heimili, og
með því væri vissa fengin að fyrirtækið borgar
sig. En aftur á móti að spenna bogann svo hátt
að það yrðu aðeins efnamennirnir sem gætu
sint því væri óráð, með því mundu tekjurnar
rýrnast [illegible]. Annað er það alþingi sem
kemur saman í næsta mánuði, sem ræður
mestu hér um. Hvernig sem fyrstu sporin
verða stigin í þessu mikilsvarðandi máli,
sem væntanlega hefir mikla þýðingu, veit eg
samt með vissu að þess verður ekki langt að
bíða að útvarpið leggi undir sig alt landið.
Eg vil við getum öll orðið sammála, að þetta hljóti
að vera ákaflega skemtilegt. Við kaupum okkur

svo oft inn á þingtarskemtanir samanborið
við það sem þarna býðst.
Hugsum okkur allar þær margþættu söngskemt-
anir, sem fram fara í Reykjavík, að geta
hlustað á þær heima hjá sér á rúmi sínu
hvar sem maður er á ~~sínu~~ landinu, en
framar alþingisræður og m. fl.
Ég get búist við að það séu þekkar einhverjir
sem álíti að þetta muni vera að litlu gagni
en fyrir mittlegt álít ég gagnið ekki minna
en skemtunina. Það mætti telja fjöldamargt
en hér skal aðeins fátt eitt talið. svo sem
fréttir bæði útlendar og innlendar, veðurfregn-
ir, ræður fyrirlestrar ýmislegs efnis og mætti
sérstaklega minnast á uppeldisfræðinga, sem
tala af reynslu og þekkingu um uppeldis-
mál og alþýðufræðslu fyrirlestra háskólans í
Reykjavík. Þá ekki síst að minnast á Kirkju-
málin. Íslenska ríkið borgar í prestlaunasjóð
hátt í 300.000 krónur fyrir utan alt annað
fé sem varið er til kirkju og klerkamála í
landinu. Mest af þessu fé gengur til prest-
anna þessara andlegu horfta, sem þeir eru
margir hverir. en eiga þó að vera máttarstó-

undir andlegum málum þjóðarinnar. og andlegir leið-
togar. Hvar verður árangurinn ef presturinn ef
presturinn er andlaus og áhrifalaus? Fáir fara
til kirkju. og þeir fáu aðeins fyrir siðasakir, svo
uppgefst presturinn á söfnuðinum og söfnuðurinn
á prestinum og báðir sitja heima. en presturinn
heldur launum sínum en söfnuðurinn greiðir það sem
til þess þarf. Þegar ástandið er svona sem því
miður er of víða, væri ekki vanþörf á að
heyra. Harald Nielsson eða eitthvert áhrifamikið
andans mikilmenni tala til sín við og við.
Það mætti margt fleira segja um þessa stofnun
en ég læt hér staðar numið, í þeirri von að
málið hafi eitthvað skýrst fyrir þeim sem lítið
hafa heyrt um það áður og enfremur að Al-
þingi mætti auðnast að gera reglur og fyrirkomu-
lag svo aðgengilegt að útvarpið mætti komast
sem allra allra fyrst inn á hvert heimili
í landinu.

22 jan 1926

Aðkomandi.

Máni.

4. tbl. 5 árgangur 1926	**Ritnefnd.** Jóh. Guðmundsson Njáll Sigurðsson Gunnl. Jónsson	Hring 20 febrúar

Þorrablót.

Jeg vildi gjarnan skrifa nokkrar línur um þorrablótið sem haldið var á Hólum í Hjaltadal 13 febrúar 1926 til þess að þið Vonarfjel-agar, sem ekki voru þar staddir gætuð gert ykkur dálitla grein fyrir því sem þar fór fram, en það verðið þið að taka með í reikninginn að það verður ekki neitt af bragð sem eg set hjer á pappírinn. því bæði er það að jeg get ekki lýst því eins vel og hægt væri, og annað hitt að jeg er búinn að gleyma sumu því jeg skrifaði ekki neitt hjá mér af því sem þar gerðist jeg reyni því að lýsa því helsta sem eg man þó það kunni að verða í hálfgerðan graut

Um ferda lagid til Hóla hefi jeg lítid ad segja nema þad
gekk vel enda var vedrid eins og á sumardag við vorum 9 fjelag
ar sem fórum úr Fljótunum en ekki urdum vid allir samferda
og vorum ímsar á stadur til þess. Við komum fyrir hlutadags
(á laugardaginn) heim á Stadinn og var þar fyrir nemd af Skóla-
-piltum til þess ad taka á móti fólkinu hirda föt af því, skaffa
þvotta vatn og og kvod eina, fátt fólk var komid þegar vid komum
heim nema þa þad sem fór alla leid á Föstudaginn; en þad
var fátt, Svo þegar á daginn leid fór ad sjást til fólksins koma
i stórum hópum ~~korna~~ keyrandi ridandi og gangandi og klukkan
4 var gengid í kirkju því sira Gudbrandur í Vidvík messadi
og hjelt hann langa ræda og ad minu áliti góda, ef fram burdurinn
hefdi verid eftir því gódur. Eftir messu var gengid í Leikhúsid og
kostad 2 krónur ad ganga inn ad skemtununni og setti
Jón Björsson hann med stuttri ræðu og Skóla piltar sungu
upp á Svaluninni eftir sig Tjaldinn
„Hvad er svo glatt sem góðra vina fundur"! næst var
leikid leikritid | af Jeppa á Bergi sá leikur er í 7 þáttum
og stendur yfir | á þridja klt tíma, hann (leikurinn) virdist
i fljótu bragdi vera hálf audvirdi legur, en vid nánari
athugun er þetta af bragsgódur leikur, efnis ríkur og
sminn af snild enda hefir hann verid leikinn á konung
lega leikhúsinu í Danmörku 9 persónur ljeku 2 stúlkur
og 7 piltar ad vel hlut verkid Jeppa á Berg ljek efri bekkingur Tryggvi
mótar fjelags stjóri og ljek hann af bragð vel —

Milli þátta í leiknum var Sindur dvergur sem
stód upp á rædu stólnum nidri í sjálfum salnum (en
sjóleikurinn fór framm uppi á stólnum) og saung hann
vísur undir laginu „Komdu og skoðaðu í kistuna mína"!
þetta er nokkurskonar smá leikur og er skémti legur ef vel tent.
Ad loknum leiknum var dansad í 1 klukkutíma og ad þeim
tíma lidnum sungu Skóla piltar nokkur lög uppi á stólnum
Svo hjelt Vigfús Helgason kennari rædu sem hjet
Draumur eda vera leiki, gekk þad mest út á jardrækt
og ímislegt þess háttar. Eftir hanns rædu var dansad nokkurn
tíma jeg veit ekki hvad lengi því jeg gádi ekki ad hvad tímanum leid
Þar næst var sungid og á eftir eftir flutti Skóla piltur ræðu
sem tekur báda bekki skólans, og hefir lært á samvinnu
skólanum — Páll Eidriksson ræda taladi hann mikid um
samvinnu og samtök var þad góð ræda og vel flutt —
þá var sínd leikfimi tóku 14 þátt í henni flest Skóla
piltar og var þad ánægulegt ad sjá hversu fimir þeir voru ordnir
á ekki lengri tíma næst var dansad aftur lítinn tíma
og ad þeim tíma lidnum flutti Gudmundur Jónsson Skóla-
stjóri, frá Torfa læk í Húnavatnssíslu, snjallt erindi blada laust
og lagdi hann út af kvædinu „Buldi vid brestur og brotnadi
þekjan"! talad hann um þad góda og illa sem bædi í manninum
um sjálfum og landinu býr, tók hann þar í samband bædi
Hallgerdi og Bergþóru sjer staklega taladi hann þá um trygd

Bergþóru við Njál þar sem hún vildi heldur brenna inni með honum heldur en ganga út og þiggja líf eins og henni var boðið. Fyrir lestur þennan heyrði jeg ekki en þá sem jeg spurði eftir honum sögðu að hann hefði verið ágætur —
Að þessum fyrir lestri loknum var dansað eitt hvað um klt.tíma. Las þá Jósepp Björnsson kennari upp sögu og þótti mér lítið varið í þann upplestur þó sagan í sjálfu sjer væri ekki sem verst. Næst stje í ræðu stólinn Guðm. Jónsson Skólapiltur frá Kvanni í Vatsdal í Hv. s. l. og flutti hann pólitíska ræðu á þann hátt að hann sagði ekkert einasta orð heldur talaði með tómum hreifingum og sindist sem hann væri í mjög æstu skapi (á meðann) það var heldur en ekki brosað að þessum til burðum hans og er hann stje ofan úr stólnum dundi svo mikið lófa klapp um salinn að mér lá við að fá lokur fyrir eyrun —
Á eftir pólitísku ræðunni var höfð Hluta vella og Tombóla til ágóða fyrir Heilsuhælinorðurlands happa dráttirnir kostaðu 1 krónu og var þar til eigulegra muna að vinna svo sem kinda, ú[n]gjöls og þenna peninga og fl. fl. en Tombóludrættir kostuðu 0,50 aura og var ekkert núll. það sem ekki gekk upp af hvoru tveggju miðunum var boðið upp og gengu þeir þá út og það þó fleiri hefðu verið —
Eftir að alt þetta var af staðið var dansað fram

á bjartann dag, en sam hliða dansinum voru sýndar Skugga myndir inni stærri deild Skólans voru það flestar útlendar myndir, þótti mér mikið vanta á að ekki skildu vera þar sýndar tóm Íslenskar myndir
Þetta sem jeg hefi talið hjer upp er það helsta sem gerðist eða var haft um hönd, en þess skal getið að nóar veitingar voru seldar á staðnum á samt ímsu góðgæti svo sem eplum brjóstsikri sukalaði og fl. fl.
Svo verð jeg að biðja ykkur fyrirgefningar á því hversu illa er hjer frá öllu skírt og biðja þá fjelaga mína sem til Hóla fóru að skíra frá því hjer í blaðinu sem jeg kann að hafa gleimt ~~og þ…~~

19/2. 1926.

Gunnl. Jónsson

Samvinna:

milli fjelagsins „Von“ og „Ungmennafjelags“ Holshrepps.

Síðan þessi ofan rituðu fjelög urðu til, hafa heyrst nokkrar raddir um það, að fjelögum þessum bæri að vinna í sameiningu að ýmsum áhuga málum sínum. Og meira að segja væri best að gera eitt fjelag úr þeim báðum. —

Þessar raddir hafa sjálfsagt komið frá reglulegum samvinnumönnum. Þeir sjá alt af að þyngri stein-um, má velta með samstiltum kröftum.

Þeir hafa sjeð að þegar til stærri málanna kemur, sem fjelögin láta til sín taka, vegna sveitarinnar í heild, eru sameinaðir kraftar mikils virði. En raddirnar hafa hljóðnað aftur, og aftur og lítið sem ekkert á unnist í þessa átt. Hvað veldur? Er það fyrir of mikla íhaldssemi innan fjelaganna? Eða er það fyrir eðlilega varfærni?

Síðan jeg fór að hugsa alvarlega um ungmenna-fjelagsskapinn hjer í sveitinni, og starfa sem fjelagsmaður í fjelaginu „Von“, hefi jeg oft óskað þess, að aðstaðan væri svo hjer í sveitinni, að úr þessum tveim umræddu fjelögum mætti skapa eitt fjelag. Það er augljóst að til þess að halda uppi tveim fjelögum, sem vinna að sama marki, fer miklu meira starf en til þess að halda uppi einu. Og höfum við

átakanlegt dæmi fyrir okkur sem sannar þetta.

Þar sem fjelögin ætla nú hvert í sínu lagi að byggja hús, sem þurfa hvert fyrir sig að vera eins stór, og eitt hús hefði þurft að vera, ef fjelögin hefðu haft aðstöðu til að byggja í einu lagi. En hvort sem það er fyrir skammsýni eða framsýni, hefi jeg ekki viljað stuðla að algerðri samsteypu þessara fjelaga vegna aðstöðunnar. —

Vegalengdin hjer er svo tálmun sem ekki verður yfirstigin, fyr en þá að hægt verður að fara í flugvjelum á mannfundi. Og meira að segja. Jeg hefi ekki heldur, hingað til, viljað stuðla að mikilli samvinnu milli fjelaganna. Ástæðan til þess er sú, að mörg fjelög hafa dáið á bernsku skeiði. —

Að minni hyggju af því þau hafa vasast í alt of mörgu í byrjun. Miklu fleyru en þau hafa haft þol og þroska til. Hvaða fjelög sem eru þurfa fyrst og fremst að ná sem bestri rótfestu. Það er ekki mest undir því komið að þenja sig út yfir alt sem öllum dettur í hug, fyrst í stað. Því hætt er þá við að starfið verði of mikið á örfáum meðlimum. Jeg lít svo á að betra sje að fara hægt á stað. Koma reglubundnu skipulagi á fjelagsskapinn, og kappkosta að meðlimirnir nái sem mestum fjelags-legum þroska. Með öðrum orðum að fjelagsmennirnir læri sem best að starfa í fjelagi við aðra —

Í fjelagsskap er oft og einatt ekki hægt að gera eftir
allra vilja, því sitt sýnist hverjum, eins og gengur verður
þá vitanlega meiri hlutinn að ráða. En það er ein mitt það sem
minni hlutinn þolir ekki stundum. Það er því nokkuð
gott met á fjelagslegan þroska manna, hvernig þeir bregð-
ast, við því að lenda í minni hluta, og í öðru lagi, hvað
mikið þeir vilja leggja í sölurnar fyrir nauðsynleg málefni.
Samanburð við getu þeirra. Af framan sögðu vona jeg
nú að þið skiljið, að það hefir ekki verið af íhaldsemi, heldur
af varfærni að jeg hefi viljað láta fjelagið „Von" fara gætilega
og kunna sjer hóf í fyrirætlunum. Meðal annars í því,
að stuðla ekki að samvinnu við önnur fjelög fyr en það
væri fært til þess.
Nú mun ef til vill einhvern langa til að spyrja. Hvernær
verður það fært til þess? Jeg leyfi mér að vona, að þegar
fjelagið hefir komið sjer upp húsi, og skapað sér þannig
varanlegan samastað, þá geti það látið meira til sín taka
bæði inná við og útá við.
Formaður fjelagsins „Von" drap á það fyrir skömmu
að hann vildi láta hin ~~tvo~~ tvö fjelög ungra manna
hjer í hreppnum kynnast. Meðal annars með því
að þau tækju þátt í funda höldum, hvert hjá öðru.
Þetta finst mjer ~~vel~~ heppilegt og tíminn til þess
vel valinn Því að fjelög þessi hugsa sér að vinna

saman eitthvað í framtíðinni, þurfa þau helst að
kynnast hvort öðru eitthvað áður. Meðan sú kynning fer
fram, mætti ~~mætti~~ velja og ræða til undirbúnings það
mál, sem fjelögin í sameiningu taka fyrst upp á arma
sína.: Og hvað á það að vera?.
Jeg hyka ekki við að segja mína skoðun um þetta nú strax
Þau eiga að taka að sjer forgöngu í íþrótta iðkunum.
Íþróttirnar gefa í aðra hönd gleði og þrótt.
Ungdómnum er þörf á hvorttveggja þessu. En íþróttirn-
ar, eru margbreyttar, og mættum við því ekki ætla okkur
þá dul, að taka þær í öllum eða flestum greinum fyrst
um sinn. Það eru einungis tvær tegundir þeirra sem
jeg vil leggja áherslu á fyrst í stað, það eru Skíðaferðir og
Skautahlaup. Það er ilt til þess að vita að við
Fjöllamenn skulum ekki vera skíða menn góðir.
Óvíða eru þó eins góð skilyrði til að iðka þá skemtilegu
og hollu íþrótt, sem hjer í sveit.
Þá er ekki skautahlaup síður holt og skemtilegt, og hjer
í sveit er sem betur fer oft tækifæri að iðka það.
Vetur eftir vetur hefir það verið til umræðu á fundum
fjelagsins „Von", að hefjast handa með skíðaæfingar.
Því miður stur altaf við orðin tóm, það virðis því auglóst
ef eitthvað á að ganga í þessu máli hjer, verða fjelögin að
taka höndum saman og veita því sitt ýtrasta fylgi.

Sama má hjerumbil segja um skautaæfingar,
þó á jeg von á að hægra veitist að hrynda þeim á stað.
Annars held jeg það myndi heppilegast til þess að
ná einhverjum árangri, að hafa kappmót og veita
einhver verðlaun eins og stungið hefir verið upp á,
innan fjelagsins „Von". Vil jeg svo enda mál mitt
með innilegri ósk um það, fjelagið „Von" og
„Ungmennafjelag Holtshrepps" eigi eftir bæði í sam-
einingu og hvort í sínu lagi að verða sveitinni sinni
til gagns og sóma. En varast skulu fjelög þessi
það, ef þau starfa saman, og eitthvað fer öðru vísi en ætlað
var, af ófyrirsjáanlegum orsökum (eins og t. d. útreiðartúrinn í sumar)
að kenna það eingöngu öðrum málsaðila. Því svo mun
samvinnan ~~til~~ verða best, að metnaðurinn í fjelögunum
gagnvart hvort öðru, yfirgnæfi ekki sanngirnina.

H.

Skrifað í mars 1926.

Jóhann Guðmundsson.

H.

Nokkur orð.

Það er leiðinlegt hvað við Fljótamenn stöndum
illa að vígi, að fylgjast með menningu, sem þró-
ast í landinu og umheiminum, og vil jeg nefna eitt
dæmi máli mínu til stuðnings, sem sje land-
búnaðinum. Það mun ekki oft hafa sjest hjer á
óræktarmóar hafi verið tættir í sundur, sljett-
aðir og gert úr þeim frjósöm tún. En þetta fer
fram í sveitunum í kring um okkur. Við erum
að reyna að rista ofan af nokkrum þúfum, en
það vill ganga seint, því ekki er auðvelt að fá
verkamenn á þeim tíma sem er hentugastur.
Á vorin þegar ísa leysir, er vanalega nóg að
starfa, þá er oft komið langt fram á sumar.
Einn bóndi sagði við mig að það væri blátt
áfram niðurdrep fyrir landbúnaðinn, að vera að
rista ofanaf, heldur ætti að plægja með gras-
rótinni, því ekki væri það dýrara og ekki
heldur eins mikið erfiði, og það að auki væri
það miklu verklegra. Það er reyndar ekki
von að þessu verði mikið ágengt hjer þegar
allflestir flykkjast í kaupstaðinn [illegible]
og þeir skreppa úr skarninu. Þeir gá ekki að því

að þeir verða þó að flýja ofan á náðir sveitarinnar ef í harðbakkana slær. Hvernig ætli færi fyrir þessum mönnum ef að kæmu tvö til þrjú aflaleysis-ár, svo að varla fengist bein úr sjó. Eða ef að fiskur og síld fjella í verði svo það gæti nærri því óseljanlegt þó afli væri? Ætli þeir segði þá ekki sína sang út brídda? En þeim þykir miklu betra að ganga með hendur í vösum og vindil í munni, skreppa á dansleik með spánarvínsflösku í vasanum og gefa stúlkunum hýrt auga.

Ef ungumennirnir athuguðu þetta, sæju þeir það vafalaust að þeir gerðu landinu meira gagn með því að vera kyrrir í sveitinni sinni og bæta hana og prýða.

Bóndi nokkur flutti sig búferlum í aðra sveit. Var hann dugnaðarmaður í hvívetna. Jörðin sem hann tók var mjög niðurnídd. Hann byrjaði strax á því að byggja upp öll hús og sljetta túnið. Þegar var sagt við hann, að hann skyldi vara að þessu, því ekki ætti hann jörðina, þá svaraði hann. Gáðu að því kunningi þetta þarf einhver að gera. Svona ættu ungu mennirnir að hugsa þá færi öðruvísi en er.

D. S.

Fornar Stöðvar.

Sumarið 1923 fór jeg yfir á Tungudal. Jeg hafði ekki komið þangað síðan jeg fluttist frá Hákoti, og síðan voru liðin 7 ár. Jeg fór þangað að gamni mínu að vita hvert alt væri með kyrrum kjörum og með sömu ummerkjum og þegar jeg og við krakkarnir skildum við það. Því miður hafði jeg stutt farið, þegar jeg átti þar heima og vissi þar af leiðandi lítið um þegar þá sem dalurinn hefur inni að halda. En núna ásetti jeg mjer að kynnast dalnum betur. Jeg gekk suður [illegible] og hugði að hitta þar hvamminum dálitlar menjar frá æskudögunum. Það var kirkja og þar skamt frá upp í hvammbrekkunni voru langgamnir geirar, þar sem við krakkarnir sátum saman, svo sögum skrifti og ljekum okkur. Jeg staðnæmdist upp á bakkanum og hugðist að heilsa upp á fornar menjar. En hvað var þetta. Alt var horfið — kirkjan og geirarnir — áin var búin að ryðja öllu þessu í burtu, en gilt eftir sig óendanlegan sand og leir og ósljetta melhryggi. En víða vottaði þó fyrir mosaþembum og grastoppum upp úr [illegible] grjótauðninni. Þetta var þá eftir af því sem jeg hafði svo ákaflega hlakkað til að sjá og skemta mjer við stundarkorn. Jeg horfði á þetta um stundarsakir og fann að eins söknuður greip mig; því margar [illegible] fyrir þeim

stöðum sem hann hefur eytt æskudögum sínum á.
Og var jeg þá að vísu hálfgert barn að aldri en þá.
Hryggur í huga og myrkur á brá yfirgaf jeg svo þenn-
an stað og þrammaði lengra áleiðis suður fjör-
una, en oft var jeg búinn að stansa og líta til baka
og renna augunum yfir þessar stöðvar, sem nú voru orðnar
svo breyttar. Jeg hresstist brátt og hlakkaði til að sjá
í öðrum stað í hvamminum dálítið hús, og í því átti að
vera margskonar glingur: horn, leggir, völur og skeljar.
Allt þetta bjóst jeg við að hitta þarna í húsinu óhreift. Og
hjartað í brjósti mínu hoppaði af kæti þegar jeg gekk þangað.
En þau vonbrigði! Þegar jeg kom þangað sá jeg að
alt þetta hafði orðið heljarklóm árinnar að bráð, eins
og kirkjan og alt það góss sem henni fylgdi. Alt var
horfið og komið út í óendanlegt djúp tímans. Áin var búin
að sópa öllu þessu á burt og ekkert var eftir nema áin
sjálf, sem freyddi æðandi yfir hvamminn og bakkann
sem áður var grænn og grasi vaxinn, var nú þverhnípt
móhellubjarg ofan í á, slútandi fram.
Vafinn hryggð og vonbrigðum yfirgaf jeg þenna
stað, sem var næstum því orðinn hræðilegur
í mínum augum.

Frank.

Ormur.

K-v-ö-l.

Þriðjudaginn þann þriðja í góu, fóru allir Vonar-
fjelagsmenn, sem höfðu hest og sleða, niður í Haganesvík.
Þeir ætluðu að sækja steinlím (sement) í hið fyrirhugaða
hús sitt. Það átti að koma með Goðafoss á Víkina
þann dag. En svo fór að skipið kom ekki. Veðrið
spiltist og eyðilagði akfærið. Og sjálfboðaliðarnir
sluppu með naumindum heim með tóma sleðana.
Þetta var fyrsta mótlætið við heimflutninginn á bygging-
arefninu í hús fjelagsins. Og það var nógu bölvað til að
gera mönnum gramt í geði. Svo var það heldur ekki
lengra, því enginn mun gugna við svonalagað smáræði,
heldur munu menn nú bíða með óþreyju eftir því að
komi akfæri aftur — því nú er steinlímið komið og
bíður hennar í víkinni.
Fjelagar góðir! Það er gaman að vera sjálfboða-
liði og stríða fyrir góðu málefni. Já, það þykir vel
gert að ganga sjálfboðinn í stríð til þess að drepa
menn og eyðileggja mannvirki. Ó! Það sem er þó
svo andstyggilega ljótt. En hitt er fallegt að ganga
vasklega fram og ryðja örðugleikunum úr vegi þegar
varanleg verk á að vinna. Og það tekst furðanlega
margt og mikið þegar peningarnir eru nógir til að ýta
undir.

En þegar þá vantar? Hvað þá?
Húsbyggingin okkar er að vísu ekkert stórvirki í almennan mælikvarða. En miðað við okkar litla fjelag er hún stórvirki og þýðingarmikið að hún komist í framkvæmd. Ef við hefðum peninga til að borga alt þar á útandi samgjörnu verði, myndi alt ganga eins og í sögu. Nú höfum við þrátt fyrir gjafir innan- og utan-fjelagsmanna, tæplega peninga fyrir efnið. Þá er eftir öll vinnan.
Það er erfitt að draga að alt byggingarefnið. Enn þá má gera á minsta annatímanum. Þessvegna ættu allir góðir drengir sem nokkrar þarf er í að verkið vinnist, að leggja saman og aka og aka ekki fyrir neitt. Veit jeg vel að kross, sem akandi erá, eru framar þá hjer um slóðir, og þó undarlegt sje, umþá þorri slebarnir. Þar við bætist að menn þurfa altaf að draga ýmislegt að sínum eigin ~~heimi~~ilum. Þrátt fyrir þetta er jeg viss um að fengju þorri en vildu, að aka mína fyrir fjelagið „Von", ef þá gæti bætið t.d. kr. 10 fyrir hverja ferð. Nú er því ekki til að dreifa, heldur óskar fjelagið eftir að fá öllu byggingarefninu ekið ekki fyrir neitt. Hvað líður þá getunni og viljanum?
Það verður reynslan að sýna.

Fjelagsmaður.

Aths.
Síðan framanritud grein var skráð í „Mána" hafa Vonar-fjelagsmenn ekið öllu steinlíminu á ákvörðunarstaðinn, ekki fyrir neitt. Var að því gengið röskleg og án als sýtings, enda gekk það vel. Gleður það mikið greinar höf., að vel dugðu drengir, þó engir væru peningarnir til að ýta undir. Og það liggur við fjelagar, að jeg hlakki til þegar viðurinn kemur, því honum gerum við sjálfsagt fljót skil.

Sami fjelagsmaður.

Samtíningur.

Nú er verið að leika Skuggasvein á Akureyri, Siglufirði, Sauðárkrók og ef til vill víðar. Hvenær ætli við hjer í Fljótum getum leikið

Skuggasvein?

Heyrst hefur að komnir væru fram allsnarpir stjórnarandstæðingar í fjelaginu „Von". Ekki vilja þeir þó setja stjórnina frá, heldur segja henni virðingarfylst til syndanna. Sem betur fer gera þeir það með löngum og vitarlegum fortölum, en ekki með reitingum og höttunum eins og „bolsvíkingar".

(Samtal tveggja manna 6 mars)

A: „Mikil lifandi ósköp reykja Flókdalingar á böllum. Það er hreint ekki lifandi inni í danssalnum fyrir tóbaksvælu"

B: „Já, það er satt. Þó þeim sje bannað að reykja inni, þá hlífa þeir hvorki guði nje mönnum — og ekki heldur mjer."

Á eftir fyrirlestri, sem kona nokkur flutti um menntun og uppeldi unglinga, stungu nokkrir karlar saman nefjum, og einn sagði: „Og svo sagði hún að þeir ætta að lesa náttúrufræði. Eins og krakkarnir fái ekki nógu fljótt náttúru þegar þeir eru orðnir fullorðnir...!!".

M-á-n-i.

Útgefandi: Fjelagið „Vorið"	Ritnefnd: Jóhann Guðmundsson (ritstjóri) Njáll Sigurðsson og Steinn Jónsson.	5 t. b. 5 árgangur 20/11 1926.

Ávarp.

Heiðruðu fjelagar!

Eins og þið vitið hefur „Máni" ekki komið út nema á vetrum, og hefur víst altaf verið talin byrja nýr árgangur með fyrsta vetrarblaðinu. Þessu hef jeg leyft mjer að breyta þannig, að þetta tölublað verður áframhald af árganginum í fyrra vetur. Mjer þykir það betur fara, að árgangaskifti sjeu bundin við áramót, og vildi að svo yrði það haft hjereftir. Einnig hef jeg breytt yfirskriftinni töluvert, eins og þið

getið sjeð. Þ. e. tekið fram hver útgef-
andinn væri, og hnýtt ritstjóra „titli“ aftan
við efsta nafnið. Að þessu sinni varð það
mitt nafn, sem hlaut þá vegtyllu og vona
jeg þið lítið ekki á það sem hjegómaskap
af mjer. Jeg legg til að það verði framvegis
haft þannig, að sá, sem lengst hefur setið
í ritnefnd, við útkomu hvers blaðs, sje
talinn ritstjóri; því að í raun og veru er
það svo að mest lendir á honum. Er
þess vegna betra að það komi ákveðið fram
hver nefndarmanna forgönguna á að hafa,
og af leiðandi veg og vanda af blaðinu.
Annars vil jeg biðja ykkur að athuga yfirskrift
blaðsins gaumgæfilega í góðu tómi, og benda
á ef eitthvað má betur fara. — Því fátt er
svo gott að fullgott sje —.
Verið duglegir að skrifa í „Mána“ í vetur,
eins og undanfarið. Sendið honum hugsanir
ykkar í bundnu eða óbundnu máli, svo
hann geti lýst upp litla fjelagið okkar með
þeim. Ekki þarf til als. Og þessi „Máni“
er ekki sjálflýsandi fremur en nafni hans
gamli í himingeimnum. Gamli máni

fær birtu sína frá sólinni. En „Máni“
litli okkar fær birtu sína frá sálum
þeirra er í hann rita. Þetta er einkenni-
lega hliðstætt. Ef gamli máni væri ekki
í himingeimnum til að taka á móti sól-
argeislum og senda þá til okkar, sem hið
alþekta og yndislega tunglskin, þá færu
þeir sólargeislarnir, sem á honum brotna
eitthvað út í geiminn og yrðu líklega eng-
um að notum. Eins er það með hann
„Mána“ litla okkar. Ef hann væri ekki
til. endurspegluðust engar hugsanir fyrir
hans tilstilli. En þær hugsanir sem í
hann eru skráðar, yrðu annað hvort
aldrei til eða þær kjöfnuðu niður eins og
vatnsbólur og hyrfu í hið mikla óminnis-
haf. Að þessu athuguðu vona jeg að allir
keppist við að skrifa í „Mána“ fallegar og rök-
studdar greinar og hver þykist bestur, sem
mest afrekar í því efni, því með því vinst
tvent. Það göfgar hvern mann að skrifa
fallegar og skáldlegar greinar. Og það þroskar mikið
að skrifa rökstuddar greinar um ákveðið málefni, auk
þess, að það flýtir fyrir að koma góðum og þörfum málefnum
í framkvæmd

Ritst.

Fornar stöðvar.

(Niðurlag).

Nú hvarf jeg að því, sem fyr var frá horfið,
þegar jeg yfirgaf ána, vitandi það, að hún
mundi ekki neitt hafa til að bera á borð, er
glatt gæti tilfinningar mínar og komið hug-
anum í samræmi við hinar föllnu vonir mín-
ar. Jeg var sem í leiðslu og vissi ekki hvert
jeg stefndi og þegar jeg rankaði við mjer til
fulls var jeg staddur í djúpri laut. Sá jeg þá
ekkert annað en óendanlegan hólaskara á
allar hliðar. Til þess að hafast eitthvað að
fór jeg að virða fyrir mjer hólana sem voru mjög
misjafnir, bæði að sköpulagi og útliti. Sumir
voru háir strýtur en mjóir, aðrir voru mjög
stórir ummáls, en nálega flatir. Margir voru
grasi og lyngi vaxnir, en þó miklu fleiri
alþaktir grjóti. Jeg hafði aldrei komið þarna
fyr og kunni hálfilla við mig, enda var þarna
ekkert fallegt að sjá, og hugurinn þungbúinn
fyrir. Samt tíndi jeg þar nokkur blóm, sjer
svona mjer til afþreyingar. Það fyrsta sem jeg
tók eftir þegar hólarnir enduðu, var

vatnið, það náði þarna í allri sinni
dýpt. Sólin speglaði sig í silfurlitum vatns-
fletinum, og ekki var hinn minsti andvari,
sem raskað gæti hinni hátíðlegu ró, sem
yfir því hvíldi. Jeg varð stórkostlega hrifinn, og
nærri því undrandi yfir því hvað hátíðlega
og kyrláta fegurð var þarna að finna í skauti
fjallanna.

Fyrir framan og ofan vatnið var mjög
fallegt víðáttumikið sljettlendi. Jeg staldraði
við og virti fyrir mjer landslagið þarna í dals-
botninum um stund og þar var óneitanlega
fallegt um að litast. Öll þessi mikla flatneskja
var grasi vaxin, og blóm og margvíslegar tegund-
ir jurta þroskuðust þar. Víða mátti líta dýja-
veitur eða keldur, og lækjarsprænur eða lynd-
arseytlur liðuðust þar áfram á stöku stað.
Öll var sljettan kvik af hrossum og sauðfje.
Alt var þetta eitthvað að starfa, með öðrum orð-
um: draga fram lífið í einhverri mynd. Kindurn-
ar höfðu minna um sig en hrossin, þær ýmist
lágu og jórtruðu í makindum, en sumar voru
á kreiki og leituðu uppi girnilega blómstur-
toppa, sem bragðgóðir þóttu til átu. Hrossin

gerðu það sama, nema hvað stóð [torf] þeirra voru
ummálsmeiri og stóðin fjölbreyttari. Sum þönd-
u sig á harða spretti, en sum stóðu í sömu sporum
og hengdu höfuðin og virtust í alvarlegum hug-
leiðingum.
Hugur minn var nú aftur orðinn hress og lund
mín ljett og kát, eins og aldrei hefði neitt
í skorist. Þegar jeg hafði virt þetta alt fyrir
mjer eins og mig lysti, datt mjer í hug að
bregða mjer snöggvast upp á brúnirnar, sem
gnæfði við himin í austurátt. Eftir klukku-
tíma göngu kom jeg upp á brúnirnar. Þar var
reyndar ekkert að sjá sem ánægju gat veitt,
aðeins urðirnar kolsvartar svo langt sem
augað eygði. Víða vottaði þó fyrir í lautar-
bollum ofurlitlum mosaþembum og þar mátti
sjá á stöku stað jurtir svo sem: túngras,
þúsundblaðarós og skollafingur. Urðin var
stórfengleg á að líta. Gjóturnar voru sem
skotgryfjur, og björgin á milli eins og hús.
Jeg var líka hálf viðvaningslegur innan um
þessi ósköp. Og til þess að vera ekki með öllu
aðgerðalaus, fór jeg ofan í eina holuna. Þegar
jeg kom ofan í hana, varð fyrir mjer kolsvart

ginnunga gap, sem jeg myrkursins vegna
gat ekki sjeð hvað var langt. Jeg gekk eftir
þessum einkennilega gangi, sem var svo hár
að jeg gat gengið uppsjettur. Þegar þessi gangur
þraut, varð fyrir mjer annar gangur til hægri
handar. Svona gekk jeg lengi, þangað til að jeg
sá op. Jeg fór í gegnum það og var samstundis
kominn út undir bert loft. Í dyrunum sá jeg
háan skúf, sem óx upp á milli steina. Jeg
þekti ekki hvaða tegund þetta var, en datt
þó í hug að þetta væri einir. Jeg vissi að hann
gefur af sjer ágæta lykt, sje honum brent. Til þess
að vita vissu mína í þessu efni, tók jeg upp
hnífinn minn, skar ofurlítið úr skúfnum, tók
síðan eldspítu úr vasa mínum og kveikti í, og
logaði skúfurinn upp á augabragði. Og af lyktinni
sem jeg fann þá, fjekk jeg sönnun hvers kyns
just þetta væri. Jeg settist niður á stein og sökti
mjer niður á stein og sökti mjer niður í að hug-
leiða þetta skrítna æfintýri mitt. Þessi tvídyr-
aði rangali, sem lá í hálfhring þarna í urðinni
var sannarlega furðuverk í mínum augum.
Mjer datt í hug hellrar útilegumannanna hjer
á árunum. Í þessum hreysum urðu útilegumenn

að kúra uppi í háfjöllum allar árstíðir, hvernig sem viðraði. Og stormar og stórhríðir æddu óhindrað inn í kreppin, svo þeir áttu oft við þröngan kost að búa. Alt líferni þessara gleðisvifta manna stóð mjer lifandi fyrir hugskotssjónum. Þessi hellir var nákvæmlega eins og þeir þurftu að vera nefnilega með tveimur dyr. Þá var hægari vandinn fyrir manninn að sleppa úr greipum fjandmanna sinna, sem oft gerðu út heilar hersveitir til að klófesta ræningjann, sem alstaðar var ofsóttur og hvergi átti höfði sínu að halla. Loks hrökk jeg upp af hugleiðingunum við það að fugl flaug syngjandi fram hjá, eins og hann væri að gefa mjer til kynna að sitja ekki lengur og hugsa. Jeg ljet mjer bendingu hans að kenningu verða og hætti öllum heilabrotum og fór að tygja mig af stað. Áður en jeg yfirgaf þennan undursamlega stað til fuls, tók jeg allan eiturs-skúfinn og hafði á burt með mjer vitandi það að jeg myndi ekki koma þarna aftur að sinni.
Jeg hjelt nú af stað og hafði hvergi viðdvöl fyr en niður í Hvylft. Jeg hafði oft komið í Hvylftina og mundi því vel eftir hvernig þar var umhorfs, enda hitti jeg alt þar með sömu ummerkjum

Hvylftin var söm og áður laufgrænt skjóllendi. Þangað höfðu ei heljar klær áranna náð þegar hún var í sínum fötum móti. Nei. Í Hvylftinni gat hún ekki eytilagt æskuminjar mínar. Klettarnir ofan við Hvylftina voru þeir sömu og áður hrikalegir, en þó tignarlegir ásýndum. Jeg klifraði í minni klettinn og fjekk mjer vænan skúf af burnirót. Er jeg hafði athugað Hvylftina eftir vild minni, hjelt jeg heimleiðis. Sólin var nú í þann veginn að síga til viðar og sendi sína síðustu geisla yfir sveitina, sem leitist mjög gráum hjúp. En jeg skálmaði heim með burnirótina og eiturinn og hugann þrunginn af viðburðum dagsins. Skyldi nokkurntíma aftur þessa hellisins minns skreitna í urðinni uppi á brúnunum, datt mjer í hug á heimleiðinni. Og það ríkir enn þá efst í huga mínum.

Ormur. (Njáll Sigsson frá Kendi)

Kindilmessa.

Fyrir endur og löngu bjó bóndi sá á Móafelli í Fljótum er Árni hjet. Hann var einþykkur mjög og ákaflega trúgjarn. Hann var fylgjandi mjög öllum þeim kreddum og venjum, sem tíðkuðust í þá daga. Vísurnar um messurnar Pálus og Kindilmessu hafði hann numið á barnsaldri, og eftir því sem hann þroskaðist, festu vísur þessar, ásamt öðrum hjegiljum, dýpri rætur í heila Árna gamla. Saga sú er fer hjer á eftir er gott sýnishorn af háttalagi hans.

Það var á Kindilmessu, Árni gamli dreif sig á fætur fyrir allar aldir og langt á undan hinu fólkinu, sem annars var ekki vani hans. Hann vildi verða fyrstur til að sjá veðrið. Enginn vissi af fótaferð karls nema kona hans. Og hún vissi af gömlum vana, að annaðhvort myndi hann koma inn með óstjórnlegri ofsakæti eða þá með reiðiþrungandi röddu um tíðarfarið og hina illu stjórn skaparans á náttúrunni. Það var ekki nema um tvent að gera.
Ef að giska á hálftíma liðnum kom Árni gamli

inn aftur og mælti með gleðiþrunginni röddu. Á fætur allir saman, stúlkur og strákar. Á fætur á augi standandi bili. Loftið er þakið dökkum skýjabólstrum, sem efalaust tákna það að rigning er í aðsigi. Það verður veisla hjer í dag, og Árni gamli klappaði sjer síðan á sinn sitt himinlifandi. Alt fólkið fór nú að klæða sig, og eftir skipun Árna gamla var settur upp geysistór hangikjötspottur, sem vinnukonan fór að vella og sjóða í.
Árni gamli flatmagaði sig inn í rúmi sínu og hugsaði um þennan blessunarríka dag. Nú verður vorið snemma gott (hugsaði hann) sagði hann við sjálfan sig. og aumingja litlu lömbin, nú þurfa þau ekki að svelta inn í lokuðum húsum, þegar þau fæðast í heiminn. Nú geta þau skemt sig alt vorið á þessum grösuga dal. Og svo á jeg allmiklar fyrningar eftir veturinn. Það verður til þess að jeg þarf ekki að taka kaupamann í sumar, — þarf ekki að snara út því hundraðinu. Bersi gamli, Helga og hún Jóna verða nóg í sumar, og svo getur nú Árni gamli eitthvað skurkað líka.
Alt í einu var hann ónáðaður af hugsunum sínum, stúlka kom inn og sagði vera kominn Jón gamla á Melbreið. „Láttu karlaumingjann koma inn

ansaði Árni. Stúlkan fór, og að vörmu spori seig Jón gamli höfuðið inn úr dyrunum. „Sæll og blessaður Árni minn." „Blessaður og sæll og velkominn á þessum blessaða degi." „Því segir þú þessum blessaða degi," spurði Jón. „Því" át Árni eftir honum. „Veistu ekki maður að Kyndilmessan er í dag, og veðrið er það langbesta, sem það getur verið og alveg eins og það á að vera." „Jú – ansaði Jón – veit jeg vel að Kyndilmessan er í dag, en samast að segja hef jeg enga trú á þessum veðraskröttum. Skítt álit er það að ekkert sje að marka þær. Þær eru ein af þessum bölvuðum hjegiljum. En hvað veðrinu viðvíkur er það ekki æskilegt ef tekið er tillit til vinnunnar, því sólin er farin að skína." Við þessi orð Jóns gamla spratt Árni á fætur og var samstundis rokinn út. Það var satt sem Jón sagði. Allir hinir dökku skýjabólstrar voru nú horfnir, en sólin var komin upp fyrir fjöllin og skein þar glatt á heiðskírum himninum. Árni varð æfur af reiði og rjekk inn í eldhús, þreif ofan pottinn og rendi honum út á hlað, svo hálfsoðnir ketbitarnir ultu ofan allan varpa. Nú kemur Jón til Árna og segir að best sje að fara að bera upp

erindið. „Jeg vil ekki hlusta á ruglið úr þjer helvítis þorskhausinn þinn. Og skammastu burtu," sagði Árni með reiðiþrunginni röddu. Og Jón gamli labbaði burtu án þess að bera upp erindið. En allan daginn æddi Árni gamli á Stórafelli, um bæinn, bölvandi og ragnandi, og barmaði sjer sáran yfir hinni miklu snjóþyngi, sem koma myndi. En ekki er þess getið hvernig voraði það ár.

Örvar-Oddur.

J.S.

Skrítla.

Húsbóndinn: „Konan segir að það sem kúnni hafi verið gefið sje bæði ilt og lítið."

Vinnumaðurinn: „Hún hlýtur að vita það,
Hún hefur oftar bragðað hey
en jeg — nefnilega kýrin —."

Hjálparmeðal.

Við verðum að játa það, að dansinn er ágætt hjálparmeðal til þess að koma okkur – nefnilega stúlkunum og karlmönnunum – í nána kynni hvort við annað. Og svo kveður rammt að því stundum, að í fljótu bragði virðist ekki auðvelt að losa um þau handleggjatengsli, sem sum þar viðhafa í danssalnum.
En ekki voru forfeður okkar og mæður í vandræðum með að kynnast, þó ekki væri dansinn. Þá fór allt unga fólkið af bæjunum, piltar og stúlkur á skíði, í rökkrunum, á kvöldin. Og þau voru stundum löng kvöldrökkrin þá, þegar gamla fólkið svaf sem fastast. Og unga fólkið þá hefur víst skemt sjer eins vel á skíðunum, eins og við nú í danssalnum. Auðvitað leiddu piltarnir stúlkurnar niður brekkurnar. Og svo datt öll „kássan“ – því það var ekkert þúfur í því nema að detta. – Stúlkurnar duttu náttúrlega fyrst, og svo duttu piltarnir ofan á þær. Og myrkrið og mjallrokið lögðust á eitt, svo það var hreint ómögulegt að gera neitt að því þó andlitin rekjust saman, og af tilviljun gátu þá náttúrlega orðið varirnar. Þá kom hlát-

urinn. – Þessi líka dæmalausi hlátur, sem við þekkjum svo vel, en vantar orð til að lýsa. Fólkið lá steinmáttlaust í kösinni þangað til – já þangað til það var búið að átta sig.
Athugið nú – svona með sjálfum ykkur hvort sje betra nýja eða gamla lagið. –
Jeg meina dansinn eða skíðaferðirnar í rökkrunum. —

X

M - Á - N - I.

Útgefandi.	Ritnefnd.	6. t. b.
Fjelagið.	Njáll Sigurðsson (ritstjóri).	5 árgangur
„Von.“	Stein Jónsson	
	og Eiríkur Guðmundsson.	8/12. 1926.

Einbúinn.

Einu sinni var maður.!

Hann bjó einn síns liðs í afskektum kofa nálægt fjöli einu. Trestir skylja ef til vill hvað það þýðir að búa einn síns liðs. Þeir menn sem fluttst hafa á örmum vina og vandamanna áfram út, eða þeir sem aldrei hafa stigið neitt spor án þess að vera undir stjórn og gæslu annara, vita ekki hót um merkingu þeirra orða.

Maðurinn var ungur að aldri þegar hann

hans byrjaði. Það var lengi efst í huga
hans, að kasta sjer í fljótið, en einhver ótti
varnaði honum þess. honum fanst það bera
vott um þrekleysi, og jafnvel bleyðuskap, en
hvorugt þekti hann, alt til þeirra dags.
"Hann hafði áður lifað í glaumsollnum geymi
með gáskungaflokki í syndugum heimi
þar teygaði hann í glötun, og lífi hans spilti.
Þá lýðum hann ginti, í myrkrinu villti."
Þegar hann hvarf frá því áformi að fyrir-
fara sjer, reysti hann sjer dálítinn húskofa
á fljótsbakkanum, úr grenistofnum og feiknum
viðarbútum. þeim mönnum sem búa norðanvert
á hnettinum, hefði ef til vill ekki fundist þetta
fullkomið hæli að leyti sem hlýindi snerti;
en þetta nægði honum. atburður þessi átti sjer
stað í þeim löndum sem stormar og stórviðri
geysa ekki svo tíðlega.
Fyrstu árin var hann sem nokkurskonar
dreymandi vera, hann var sífelt eins og í leiðslu,
heimur hugsjónanna var lokaður, og líkam-
inn þreklaus, hann gat aldrei hugsað neitt
ekkert áhrifað nje áformað, í viðbót við það
kvaldi hann stöðugt einhver ótti, einhver óróta-

beygur, hann gat aldrei gert sjer grein fyrir af
hverju ~~ótti~~ hræðsla þessi var sprottinn. Mest kvað
þó að ótta þessum á kvöldin þegar dimt var
var orðið, og hann var seztur um kyrt heima
í kofa sínum, þá starði hann framundan
sjer í áttina til dyranna, hræddur og kvíðandi
og kipptist við, við hvert hljóð sem heyrðist, sem
aldrei var annað en einhver hreyfing fugla og
dýra úti í skóginum, eða brimsog árinnar
þar sem hún skelli við og við smáöldu, alveg
upp að kofadyrum einsetumannsins.
Árin liðu — kjör einbúans voru hin sömu,
þrátt fyrir það varð mikil breyting á honum
það færðist ró yfir sálu hans, óttinn sem áður
þjáði hann, hvarf nú smásaman, uns hann hvarf
með öllu. Tíst fuglanna, og öldugangur árinn-
ar skaut honum ekki framar skelk í bringu,
hann [illegible] hlýða á það með ánægju, og síst
hræddist hann smáöldurnar þær, sem sem sleik við hvern
sinn fingur úti fyrir kofadyrunum hans.
Þannig liðu árin með hægð, og tilbreytingarlaus
fyrir kofabúann, sem gjörðist nú aldraður, og
hvítur fyrir hærum, lotinn í herðum og stirður
til gangs. Hann fór lítið út úr kofa sínum

sinum, á daginn, þegar ellin færðist yfir hann-
skýrðust hugsanir hans, honum skildist smátt
og smátt hvernig það var. þetta líf hjer á jörðu. Hann
vissi líka um það sem á eftir myndi koma; og
fann til fagnaðar í hjarta sínu.

Hann varð hrumari með hverjum degi sem leið
svo tæplega komst hann út og inn um híbýli
sitt, og þetta sem bar svo við, þegar hann var
að klaufast úti fyrir kofadyrum sínum, að
honum skrikaði fótur, og vegna elli sinnar var
hann samstundis kominn flatur, og leyst á bakka
hyldýpissins, svo engin leið var til frelsunar.

Einbúinn fluttist á örmum Fljótsins áleiðis
til strandar landsins, þangað sem allra leiðir
liggja að enduðum lífdögum.

Þetta er saga einbúans — hugsi maður ferill
hans út í gegn, og um hina ströngu baráttu
sem hann varð að heyja í þessu lífi., vaknar
hjá oss virðing fyrir hetjunni — einbúanum

J.

Líkamsmenntun.

Það er venjulegast, að menn skifta uppeldinu
í tvær höfuðgreinir. Andlegt og líkamlegt.
Hið fyrra, alt það er miðar að auknu mannviti
— hið síðarnefnda að líkamlegum mætti og
hreysti. Margir hafa litið svo á, að hinn lík-
amlegi vöxtur og hreysti kæmi af sjálfu sjer
með daglegum störfum og samilegu viðurværi.
Það sje aðeins andlega uppeldið sem ekki megi
með öllu láta afskiftalaust, þar þurfi leið-
sagnar við og hana eigi „Skólarnir" að veita
Nú er þessi stefna smátt og smátt að hverfa
Mönnum er að verða ljóst hversu báðir þessir
þættir uppeldisins eru nauðsynlegir — hversu
mikilsvarðandi það er skólar aðrir sem leggi
samtvinni þá sem best, og það gera flestir skólar
bæði barnaskólar og aðrir skólar — þó ekki sje
það hjer í okkar sveit „Fljótum". Það má
furðu gegna hvað okkur Fljótamönnum gengur
seint að skilja þetta til hlítar. Jeg held að
forfeðrum vorum mundi bregða í brún ef
þeir litu upp úr gröfum sínum, og sæu deyfð
okkar í þessu sviði — köppunum miklu sem

fóru víða um lönd, og gátu sjer frægðar
fyrir afreksverk og hreysti. En svo búið má
ekki lengur standa. Öll Ungmannafjelög
verða að skipa íþróttamálum í öndvegi, og hafa
forgöngu í því að koma líkams-menningunni
í viðunanlegt horf. Við sem störfum hjerna í
litla fjelaginu okkar „Von“ þó það sje ekki
beinlínis talið ungmannafjelag en kannske aldrei,
við þurfum líka að skipa íþrótta~~anna~~málunum í
öndvegi. Við þurfum að fara að rísa úr því dái
sem við höfum hingað til legið í, við sem erum
orðnir svo langt á eftir öðrum sveitum með íþróttir,
það eru víst fáir hjer nú sem kunna nokkurt
rjett bragð í Glímu, og enginn sem getur steypt
sjer skammlaust kollstokk — þó ekki virðist mikið
það er að sumu leyti von að við höfum dregist
aftur úr öðrum sveitum með íþróttir, því við höfum
ekki haft neina forgöngumenn í þeim málum og
höfum ekki enn.
Jeg vona að þetta fari nú að lagast, að við förum
að fá góða og áhugasama menn í nánni fram-
tíð sem geta hrundið líkamsmenningunni eitthvað
áleiðis — en meðan við fáum ekki þá menn verðum
við eitthvað að hafast að, til að eyða ekki tímanum

til ónýtis, en hvað á það að vera? jeg hef heyrt
sagt, að allar íþróttir hverju nafni sem þær nefndust
ættu mikið erindi til allra bæði yngri og eldri, en
þó sjerstaklega til æskulýðsins, þær hjeldu líkaman-
um mjúkum og liðugum og gerðu hann hæfari til
að vinna hvert verk, samfara því að, að þær gjöra
lundina ljetta og glaða, — en glöð lund gefur ~~meiri~~
betri heilsu og meiri vellíðan.
Það sem við ættum þá að aðhafast er það, að koma
saman einstöku sinnum. t.d. á Sunnudögum í
húsinu okkar nýbygða, og fara að iðka eitthvað upp
af auðveldustu íþróttunum, en til þess að það
geti borið einhvern árangur þurfum við að
fá íþróttareglur til þess að fara eftir og tel
jeg þar „Müllers“ æfingarnar heppilegastar
og ef getum við þá fengið þær, er ánefa hægt að
byrja þó ekki sje neinn sjerstakur kennari.

Fjelagsmaður.

Sveitin okkar

Því verður tæplega neitað að sveitin okkar „Fljót" er fagurlega úr garði gerð af náttúrunnar hendi, hún hefir bæði að innihalda víðáttu mikla móa og mýrarflákka, grösugar og fagrar hlíðar, og fjöllin sem umkringja hana há og tignarleg. En mennirnir sem „Fljót" byggja hafa lítið gjört til að auka fegurð hennar, og við nánari athugun kemur það fljótt í ljós, að hún stendur að baki flestra annara sveita í framfara svæðinu.

Það er leiðinlegt að sjá hversu alt hangir í sama horfi ár eftir ár, en örðugleikar eru margir og alt vantar til als. Þetta er enginn tími frá því að sláttur byrjar, og menn fara að kroppa túnin sín og engi, á þeirri stuttu stund fá menn varla ~~komið~~ í framkvæmd allra nauðsynlegustu vorönnunum.

Hina tíma ársins eru menn bundir við fast störf við heyvinnu á sumrum og skepnuhyrðingu og tóvinnu á vetrum. Setjum svo að menn hefðu einhvern tíma til aukavinnu á haustin, (en það er margraunt) ~~að~~ þau velja oft regnast hér í koslununum, og legg á góðviðri og stillingu, og fer svo alloft að þau fljóta burt í einhverri, hamslausri stór-

hríðarhviðunni, áður en menn fá afloki til fulls störfum sínum til undirbúnings undir vetrar harðindin, og gæti jeg nefnt eitt ákveðið dæmi máli mínu til stuðnings, sem sje haustið síðastliðna.

Einnig er fólksfæðin ~~ein~~ einnar þrándur í götu, tæplega er sjáanlegt hjer í sveit annað en gift fólk ~~og~~ sem sem það fyrir lífi að sjá, og börn á unga aldri. Unglingar um tvítugt eða þar um eru aðeins örfáir, það þarf ekkert um það að tala, hvert þeir fuglar eru flognir, það er orðið svo algengt. Þeim þykir betra að sitja mannins í kaupstöðunum innan um fillirí og götuslark, heldur en ~~að~~ að setja sig í sveit sinni og taka þátt í að yfirstíga hina margvíslegu örðugleika, sem mæta þeim mönnum sem vinna að ~~að~~ hag hennar, því hún þarfnast í ríkum mæli ~~ötulla~~ góðrar aðstoðar, hraustra og áhugasama drengja.

Það er margt sem þarf að gjöra! og eftir mínu áliti að dæma er það með því nauðsynlegasta að leggja, ergveglulega góða braut, helst eftir endilangri sveitinni; því ~~en~~ það er lengt yfir ofan allan orðablánat að lýsa því, hvernig vegir eru hjer í „Fljótum"!

En langverstir verða þeir á haustin, og síðla sumars, annars eftirlega þegar votviðrasamt er, þá er tæplega gjörlegt fyrir ríðandi mann að fara ferða sinna eftir

veitinni, hrossin verða í hvíld. og sitja föst í forar-
leðjunni, og skeljar merri eftir leiðin. Víða eru brautir
stígar. sem ekki bæta hið minsta, og verða menn að
ríða lön og engi sín fyrir þeim. Svo verða menn
sínir á svip eftir því, hvernig land þeirra er fólum
boðið um og likt eðlilegt er. Víðar sjást kunnaskjött
eða skurðir, sem víða er þó þörf, mörg lön eru lítið annað
en samfast þúfnastykki, og engi flóandi í vatni og
leir. Skurðirnir hafa margvíslegan hagnað í för með sjer,
þeir þurka og fegra landið, sem gefur af sjer margfalt
meira og betra fóður, samfara því verður engið geðfeldara
og viðunanlegra áreinslu.

Jeg hef góða von um að tíminn beri þetta alt á rjettan veg!
og sú komi tíðin að ~~mann~~ við getum látið fáka okkar
þjóta á rennisljettri braut veitina á enda, og grænt tún
iðgrænt glitrandi þúfnakollarnir, hverfi smátt og smátt úr
túnum manna, og upprísi í þeirra stað vel gert sljetta
með margfaldri uppskeru

En þetta tekst ekki nema með röskklegri breytingu til
batnaðar, og allir leggist á eitt, unglingarnir hætti að
streyma úr sveitinni, og allir leggist á eitt, og vinni í
bróðerni. Því vjer skulum allir hafa það hugfast
að þeir sem að því vinna, eiga heiðurinn, þegar orðin
vinna um framfarir sveitarinnar, með fögrum tökum metal

K.

(Almennings.

Málleysingjar

Maðurinn er æðsta skepna jarðarinnar. Hann er æðsta
tröppan í hinum mikla lífsstiga, og og því leiðir af
hinar lægri tröppur verða að lúta veldi hans

Snemma á tímum fóru mennirnir að taka dýrin
í þjónustu sína, fyrst eitt, og fleiri á eftir.

Hundurinn mun hafa verið eitt hið fyrsta hið dýr
sem mennirnir tóku í þjónustu sína, hann var, og er og
verður tryggasta og fylgispakasta skepnan sem mennirnir
munu nokkurntíma taka í þjónustu sína

Í gegnum aldirnar mun meðferð dýranna hafa verið
mjög misjöfn, og oft á tíðum mjög átakanleg.

Hinir fyrstu menn sem sögur fara af, lifðu
reyndar hirðingja lífi; þannig þeir tóku á sig
ýmislegt í annað, og létu hverndag nægja sína
þjónustu

En smátt fengu þeir sjer fleiri búfjár, og jafn
framt því tóku þeir fleiri dýr í þjónustu sína

Dýr þessi fengu nú nafnið „húsdýr“.

Eins og það vitað er lifa og líða öll sem
innandi mönnunum, það ~~var~~ er á þeirra valdi
hvernig þeim líður og hvernig þau eru
virði... lífi

Móðirin gétur, þegar honum sýnist svo, haldið [illegible] lífinu, og að öllu leyti farið með það eins og honum þóknast.

Með vaxandi þroska og [illegible] mannkynsins hefir [illegible] heimilisdýranna [illegible] batnað. Mönnunum hefir skilist það æ betur og betur, hversu þeim beri að breyta við málleysingjana, sem ekki geta látið tilfinningar sínar í ljósi með orðum.

Með lengri sambúð hefir maðurinn séð betur og betur, að dýrin eru als ekki skynlaus, sem kallað er, því í móti: þau eru gædd sömu tilfinningum og mennirnir, þau vanta að eins málið.

[illegible] oft hafa ekki húsdýrin sínt vit í samtíðinni við mennina. Þar er hundurinn fremstur. Við daglega heyrum við og heyrum sögur og sagnir sem segja okkur og sanna að hundurinn er gæddur miklu viti. Oft hefir hann bjargað lífi húsbónda síns og tryggð hans er við brugðið.

Einnig mætti taka dæmi um hestinn. Við vitum það vel að hesturinn þekkir oft húsbónda sinn og er fúsari að leggja krafta sína þeim í þarfir heldur en annar.

Sama má segja um [illegible]. Vér teljum húsdýr sem hafa oft og tíðum sínt það, að þau eru gædd

miklu viti, þau vanta að eins málið til þess að lýsa hugsunum sínum.

Um allan heim mentaða heim starfa nú félög sem nefnast „dýraverndunarfélög". Félög þessi semja [illegible] og mönnum, sem tekið hafa að sér að gæta [illegible] málleysingjanna, mönnum þessum hefir orðið mjög mikið ágengt, sérstaklega með lögum sem þau hafa komið inn í löggjöf ríkjanna, og [illegible] með góðu eftirdæmi.

Áhrif þeirra hafa ekki einungis náð til [illegible] dýra, heldur ~~(líka)~~ líka til hinna villtu dýranna í náttúrunni.

Starfsemi þeirra hefir mest verið miðað að því, ~~dýrin~~ með [illegible] heima [illegible] dýra yrði betri, og [illegible] þeirra yrði komið í það horf að hún hæfði sem [illegible]

Þjóðirnar hafa [illegible] þessu máli mjög mikla þýðingu. Þær hafa séð það, að hagsæld bænda er [illegible] það að fara vel með húsdýrin, til þess að þau gefi [illegible] góðan arð.

Mannúðin hefir líka mikið batnað, og og [illegible] í fullkomnast. Með vaxandi menningu hafa mennirnir [illegible] og skilið að tilfinningar dýranna eru sömu og þeirra, þess vegna er nú víða farið að ~~[illegible]~~ leggja meiri

óhreinka sig og látast við, að forðast það að særa
tilfinningar dýranna. Hvar sem þeim ósæmdi eru beitt
á móður, og skepna ekki liðin hoppa í augum
annara.

Því á landi stórra „dýraverndunarfjelög“, en þar
eru við á eftir ~~mog~~ mörgum öðrum þjóðum líka í
því sviði, ~~tui~~ og öðrum. Þjóðirnar eru allar seinar til
framfara. Kuldinn og veðráttan drógu úr áhuganum
og framkvæmdunum. Og enn eru Íslendingar ekki
orðnir svo þroskaðir, að þeir sjáist þess ekki að
ofbjóða engu dýri, við hlið móður sinnar kemur í gjörum

Síðast liðið haust varð jeg sjónarvottur að því,
að Tryppi var leidd heim með folaldi, og folaldið
stóð við hlið móðurinnar, og svo leidd í hörku.

Okkur sem ~~aldrei~~ höfðum í þetta, þótti þetta
ómannúðlegt, ~~og~~ því að fulltíðamenn skyldu geta gefið
sig að þeim viðbjóð, að láta móðurina liggja á og
horfa út fella við hlið [illegible] fyrir morðvopninu

Að þetta gerist á þeim stað sem ungir menn eiga
að [illegible] til, þess að þroska sig andlega og líkamlega og
búa sig undir lífsstarfið, vekti hjá okkur einmitt
óheill! Og jeg vona kæru Vonarfjelagar að þið látið
slíkt aldrei henda ykkur, þið skuluð ávalt vera
góð við dýrin. Að dýrin eru góð manni líkum

tilfinningum, en þau verða að láta til þess að hafa
án sjónar og tilfinninga

21/12 1926

Páll Sigurðsson
frá Lundi.

Vel man ég sumaraftan í Unadalshlíð
er eygló, sem nú ber við tinda.
Og ljósbláir reykir í logninu síð
sjer lyfta við ylgræna rinda. A.

Máni.

Útgefandi	Ritnefnd:	
Félagið „Von".	Steinn Jónsson (ritstjóri)	F. Z. U.
	Eiríkur Guðmundsson	5. Árgangur
	og Hannes Hannesson.	30. janúar 1927.

Gleði-legt-ár!

Gleðilegt ár og þökk fyrir gamla árið! Svo vill Máni segja við alla sína lesendur — Hann þakkar þeim fyrir gamla árið, þakkar þeim góða samvinnu og óskar og vonar eftir sömu góðu samúðinni og samvinnunni á hinu nýbyrjaða ári.

Hann óskar að hið nýbyrjaða ár megi verða þeim hið mesta blómaldar ár sem komið hefur yfir þetta land. Hann óskar þeim óblandinnar ánægju í ríkuglegasta máli

Árferðis-annáll 1926

Vetur frá nýári mátti heita sæmilega góður, frostvægur og snjóléttur. Vorið var heldur kalt og gróðurlítið lengi frameftir. Heyfirningar voru með mesta móti.

Skepnur gengu ágætlega undan og lambadauði með minna móti.

Með júní komu gerði þurviðri og hita svo alt ætlaði að skrælna, leit því mjög illa út með grassprettu á tíma bili—

Með sláttarbyrjun skifti um voru þá sífeldar þokur og rigningar, og mátti kalla aldrei öðruhvorra úr því, það komu aðeins 2 þurkavikur yfir allann heyskapar tímann og þó eigi heilar. Það voru 17. og 21. vikan

Einn dagur var alheiðskýr frá morgni til kvölds. ~~Heyskapur~~ Heyfengur varð því rýr og illur sérstaklega hröktust töður og urðu léttar— Hey skemdust víða í tóftum sökum stórrigninga. Haustið var engu betra, og hálfum mánuði fyrir vetur lagðist að með stórhríðar og fannfergju svo taka mátti allan pening í gjöf— Varð fannkyngjan svo mikil að víða sligaðust peningshús og fóru hey í fönn. Mátti heita sífeldar hríðar og illviðri upp þaðan til ára móta. Sérstaklega var í minnum haft aftaka vatnskrið sem gerði 1/2 mánuð af vetri, sem mátti heita að stæði óslitinn í 5 daga, skemdi þá enn hey í tóftum, og kúpeningur stóð dag eftir dag holdvotur í húsunum. Um jólaleytið brá til landáttar gerði þá enn vatnsgang og rok, jörð kom þá nokkuð upp en nýttist ekki sökum áfreða og illviðra. Við sjávarsíðuna var mikið kerta þar gekk fé líknarlaust fram yfir jól.

Fiskafli var ágætur á árinu ef hægt var að komast á sjó, en ógæftir hömluðu, svo haustróðrar urðu engir.

Innlendar vörur féllu mjög í verði á árinu. Útlendar vörur féllu ~~mjög í verði~~ og nokkuð, sérstaklega byggingarefni.

Jarðabætingar voru litlar á árinu

Guðmundur Ólafsson fyrrum Kaupfélagsstjóri. Seldi Stórholt og flutti sig til Akureyrar aftur keypti Þorsteinn Helgason frá Rangárvöllum ~~í~~ Glerárþorpi við Akureyri Akureyri

Á árinu dó Jórunn Ingimundard.
Húskona í Hjörnibrekku. Var alla
æfi ógift og einstæðingslíf, en öl, þó upp
3 börn fyrir skyld menni sín.
Þessari konu verður líklega aldrei
reistur minnisvarði, eða getið um það
í blöðum. En ef einhver ríkismaðurinn
gefur nokkur hundruð krónur til
einhvers fyrirtækis þá er honum sungið
lof og dýrt —
~~Fram~~ Verklegar framkvæmdir
hafa orðið nokkrar á árinu í hreppnum
sérstaklega hvað byggingar snertir
Má þar fyrst nefna að Ungmennafélagið
og Vonarfélagið hafa byggt sér myndar-
leg heimili úr steini. Þá er verið
að reisa myndarlegt steinhús að
Lambanesi, Fjós og hlaða úr steini
var byggð í Tungu; að vegagerð var
nokkuð unnið sérstaklega að kraft-
-inni fyrir norðan Stífluhóla —
Garðrækt var lítil, og jarðabætur
engar —

H. H.

Vega-nesti!

(eftir Hannes Hannesson)

Það ætti að vera öllum ljóst, bæði af afspurn
og eigin-reynslu, að líðandi stundin er
það eina sem hægt er að nota að fullu.
Tímarnir líða með jöfnum hraða,
og hve feginn sem við vildum og hve
miklir og máttugir, sem við menninir
erum, getum vér þó aldrei fengið tímann
til að standa við, eða bíða eftir oss eitt
augna blik. Enginn stígur aftur þau spor
sem gengin eru og framtíðin er að mestu
hulin hjúpi óvissunnar.
En aftur á móti er það eðlileg afleið-
-ing orsakanna að framtíð skal að nokk-
-ru á fortíð byggjast.
Þess vegna erum við alltaf að spá og
spyrja, þrá og vona. „Og enn get jeg verið
að spyrja og spá hvar sporin mín liggja
yfir heiminn" segir skáldið og þessi
spurning vakir líka alltaf í sálum okkar
Við semjum okkur áætlanir og öflum
okkur veganestis með ýmsum hætti —
Við höfum öll heyrt og lesið sögur um unga

nnum, sem voru að leggja af stað út í
lífið og æfintýrin; Og misjafnt var vega nestið sem
þeir höfðu með sér, sumir voru útbúnir
með skip og hinu fríðasta farar nesti –
en sumir fóru með tvær hendur tómar.
Oft var það, að móðir þeirra fylgdi þeim
úr hlaði, hún fékk þeim þá stundum
einhvern menjagrip, sem þeir áttu að
bera og hljóta gæfu af, ef þeir notuðu hann
rétt. Stundum geymdu þeir vel þessa menja-
gripi og fylgdu ráðum gefandans.
Stundum glötuðu þeir þeim viljandi eða
óviljandi. En um leið og þeir glötuðu menja-
grip móðurinnar, glötuðu þeir einnig gæfunni
Og ólánið nísti þá í heljar greipum sínum.
Þetta er gamla sagan, sem altaf verður ný –
Enginn maður er vaxinn því, að skapa eitt
eða annað úr engu –
Þessvegna er það, að kostir eða lestir mannsins skapa
að mestu framtíð hans og hann flýtur eða sekkur með
þeim – En ég held að það frækorn sem best
hefur verið hlúð að í sál mannsins, meðan
hún var að þroskast, verði byggasta muna
dómnum hans. Sá arineldur sem glóddur

hefur verið af góðri móður.
En hvað er nú veganesti!
Með veganesti meina jeg ekki einasta alt það
sem gerir manninn að efnalega sjálfstæðri veru
heldur og líka að andlega þroskuðum góðum manni
Og eitt af því er þá „Sakleysið“!
Þegar barnið fæðist er það saklaust – sál þess
má líkja við hvítt og óvelkt pappírs blað, sem
svo lífið og tíminn skrifa sína sögu á –
Í hug þess er enginn eyðandi deyfandi sorg eða
söknuður. Engin spilt fýsn er farin að sverta
sálina, Sá sem á sakleysi bernskunnar fram á
fullorðins árin er öfundsverður.
Enginn getur hlúð betur að því besta í barnseðlinu
en góð móðir – og enginn getur útrýmt því betur
en móðir, sem ekki kann að ala upp barnið sitt –
og ekki nær til hljómþýðustu og viðkvæmustu
strengjanna í sál þess.
Einu sinni var lítill drengur, sem var að leggja
af stað heimanað út í lífið, óvissuna og æfintýrin.
Móðir hans var bláfátæk af peningum, en hún
átti gott hjarta. Hún vildi þó gefa drengnum
sínum eitthvað í veganesti. Hún tók þá litla
rauða rós festi hana á barm hans og sagði

[redacted]

...ýnna þig á sakleysi þitt. Drengurinn geimdi rósina
...bar hana altaf á brjóstinu— og rósin sem honum
...r búoð fyrir, hjálpaði honum líka til þess að finna
...nað „veganesti"; sem hann í leit gæfunnar gróf upp ú...
...ni eiginn sál— Vega nesti sem gaf honum
...ugkraft að hástóli gæfunnar.
...Vesl vildi jeg mynnast lítið eitt á sjálfsvirðinguna
...m einn aðal þátt „veganestisins"
...ð virða sjálfan sig er ekki hið sama og að
...era montinn, Sá sem virðir sjálfan sig af raun...
...rulegum kostum, hann er sannur maður.

...nar [redacted] er ekkert feita nar [redacted]
hans Faraós.

...ugar spekur nú að drengurinn hefði týnt
...uðu rósinni sinni og með henni sakleysinu og
...lfsvirðingunni. Hvað kemur þá í staðinn?
...Tilhneigingin til þess að sýnast í stað þess að vera.
...f tildrinu og tilhaldinu af að sýnast í stað þess
...vera er orðið alt of mikið af í heiminum
...ir eru alt, alt of margir sem hafa týnt rósinni sinni
...m virða sjálfa sig fyrir ímyndaða kosti, menn
...m reyna meira til að sýnast en vera
Fólkið virðist hugsa of mikið um að elta tískuna

[redacted] ...um manni
á spena tískunnar; það er talsvert fyrir hafnar minna
en að venja lamb undir á, því ærin er oft ópæg
og lambið tekur ekki sjálft spenann en maðurinn
tekur spena tískunnar fyrir hafnar laust.
En munurinn á lambinu og manninum er sá, að
lambið fitnar og þroskast af mjólkinni sem það
fær úr ánni. Í stað þess að maðurinn þó hann
sjúgi spena tískunnar með hugsunarlausri græðgi
er ekkert feitari samt, frekar en mögru kýrnar
hans Faraós.
Það er einn af ókostum manneðlisins að ganga hugsunar...

er ekkert feita nar [redacted] er ekkert feital frekar
hans Faraós. [redacted] hans Faraós.

...ríkir menn og skraut búnir ná oft og einatt
miklli lýðhylli, þó þeir annars hafi lítið til síns
ágætis, heimskingjar og lýðskrumarar hópast utan
um þá og hneigja sig fyrir innihaldslausu glysbarði.

Framhald.

Íþróttir

Sökum marg ítrekaðar beiðni kunningja
míns, tek jeg mjer penna í hönd, í þeim
tilgangi að skrifa nokkrar línur í blaðið og
senda ~~„Mána"~~ „Mána"

Ekki býst jeg við að Máni auðgist mikið
við þessar línur, en hann getur einn sem
fellt sig sjálfur, og þess vegna veit jeg að hann
tekur á móti því sem að honum er rjett, þó
það sje ekki vel til reitt, nje vel fram borið.

Það er eins og borið sje í bakka fullan lækin
að minnast eitthvað á íþróttir, en þrátt fyrir það
þó „Máni" beri margar greinar um íþróttir í
maga sínum og hann hafi marga sóðanga feng-
-ið af þeim, þá býst jeg við að hann sje ekki enn
svo mettur, að hann geti ekki tekið á móti einni
en þá.

Um allan hin ~~men~~ mentaða heim eru
íþróttirnar efstar á dagskrá þjóðanna; Mörg
ríkin leggja í þær tugi þúsunda og jafn vel
fleiri milljónir króna til styrktar íþróttunum,
og beztu íþróttamenn sína bera þjóðirnar á höndum
sjer. Og sú þjóð þykir frægust, sem bezta íþróttamenn á-

En hvað gjöra Íslendingar, og hvað gjörir Ís-
-lenska þjóðin til styrktar sínum íþróttamönnum?
Því verður ekki synjað ~~[illegible]~~ Íslendingar hafa gjört dálítið
að því að auka íþróttir í landinu, en íþróttamenn
þjóðarinnar hafa átt örðugt uppdráttar, margur
maðurinn sem var gæddur góðum íþróttahæfileikum
hefur ekki getað vegna fátæktar notið hæfileika
sinna. Íslenska þjóðin er en ekki vöknuð til full-
-nustu gagnvart íþróttunum, hún er enn ekki farin
að skilja köllun sína í íþróttamálunum.
En hún verður að vakna, og hún mun vakna,
og þá munu Íslendingar sýna það, að Íslensku sveit-
-irnar geta uppalið skarpa og harðfenga íþróttamenn
sem munu vinna sjer heiður og frægð í alheims-
íþróttamótinu á komandi árum.

En nú ætla jeg að snúa mjer að sveitinni okkar
gömlu og góðu, Hvað hafa Fljótamenn gjört í
íþróttamálinu, ekki neitt, í einu orði sagt
ekki nokkurn skapaðan hlut. Ekki segir það að
málið hafi ekki verið rætt á fundum í U.M.F. Þar
hefur þetta mál verið rætt og það af miklu kappi
og eins og áður hefur verið getið eru margar greinar í
blaði þess „Mána" um þetta mál. Hvernig U.M.F.
í Fljótum hefir verið ágengt í þessu máli veit jeg ekki;

Því er jeg ókunnugur en og þykist vita að þar
hafi verið gert og ritað um íþróttir ekki síður enn
framan í sveitinni. En hvað er nú árangurinn
af öllum þessum ræðum og ritum? auðvitað enginn
að vísu er nú fenginn fótbolti í báðum fjelögunum
en víst er um það að ekki er hann afbrotinn af notkun ~~[illegible]~~
-knattspyrnukastið nú uppá við kastið:
Það er margt sem hefur hindrað framgang íþrótt-
-anna hjerna í Fljótum. strjálbygðin er alt af slæmur
þrándur í götu, og er oft örðugur þrepskjöldur yfir
að ~~[illegible]~~ stíga þegar um framfarir er að ræða.
Það hafa vantað hús, en nú eru þau fengin
nú er það ekki lengur til fyrirstöðu, það hefir
vantað forgöngumenn, og þá vanta enn, og meðan
~~þá vantar ~~[illegible]~~~~ þeir finnast ekki er engin
viðreisnar von með framfarir í því efni, en
það vantar líka samtök, og það vantar skilning
á íþróttunum. Margir hinna þroskuðu og ráðandi
manna Sveitarfjelagsins geta ekki skilið hversu gott
íþróttirnar eru ungu mönnunum.
En nú verðið þið að hefjast handa, nú er ann-
hvort að duga eða drepast; þið ungu menn
ættuð að taka málið að ykkur, þið hafið sýnt

dugnað samtök og fyrirhyggju í fjelagsmálum ykkar
þar sem þið hafið náð takmarki ykkar að koma upp
heimili, og innan þess heimilis eiga íþróttamálin
að ná framgangi ~~[illegible]~~ þar á þeirra fyrsti vísir
að fæðast og þar á sá vísir að þroskast og dafna.
Og þið bændur og ráðandi menn sveitarinnar, þið
verðið að veita unga fólkinu lið, þið verðið að gjöra
ykkur það skiljanlegt hversu mikils virði íþróttirnar
eru fyrir ykkar afkomendur þess vegna er það skylda
ykkar að styðja að ~~því~~ framgangi þeirra og greiða
þessa að börnum ykkar nemi þær.
Þegar þið næst ráðið barnakennara í Fljótin
þurfið þið að ráða þann mann sem getur kent
börnunum ykkar íþróttir, þetta ætti að vera hægt
því kennaraskólagengnir menn geta kent þær,
hvað er þá því til fyrirstöðu að fá slíkan mann,
og hvers vegna hafið þið gaman af að halda í það
gamla sem er orðið svo langt á eftir nú tímanum.
Nú dugar ekki lengur afturhald. Æskan og ungdóm-
-inn verða að fá stuðning hinna eldri, en fáist það
ekki verður hann að fara sína götu, þrátt fyrir alla
mótspyrnu og afturhald; það má ekki lengur eiga
sjer stað þessi ~~[illegible]~~ kyrstaða öld eftir öld.
Þið [illegible]fjelagar og Ungmennafjelagar takið höndum

saman og unnið að framgangi þessa máls í sameiningu, Margar hendur vinna ~~fjöll með~~ fjöllin létt, en þá gagnar ekkert fjöldinn ef samtökin vanta. Með sigrandi á huga og órjúfandi samtökum er ekkert ómögulegt. Skjöldur ykkar var, komum upp sjálfstæðu heimili, nú á það að vera ,,Stirkjum líkama vorn,„ með því lifum við lengur og getum því afleiðandi starfað lengur og þar skilað betra dagsverki.

Tileinkað af fundi. U. M. F. Von.
árið 1927.

Páll Sigurðsson.
frá Lundi.

Staka

Margur gengur móti sjer
móður lífs í vori
brjóstum um brenna verð
svo blæðir sjest í spori

Aðalfundur U. M. F. Hálshrepps

Ungmennafjelags

Aðal fundur Hálshrepps var haldinn sunnudaginn 16 Janúar 1927.
Af því jeg var þar boðsgestur get jeg ekki stilt mig um að bæta hjer ofurlitlum greinarstúf í tilefni þess sem þar gjörðist.
Flestir fjelagsmenn voru mættir á fundinum, form. fjel: ins. Valgarður Kristjánsson setti fundinn og stjórnaði honum ~~og lög~~ lúsog lög reglu fyrir, bauð hann gestina velkomna og bað þá að virða á betri veg. Þá fundurinn gekk á skipulegan hátt mintist hann á starfsemi fjel: síðastliðið ár með fáum orðum. Þar næst las gjaldkeri fjel. Sveinn Jónsson upp reikning fjel: ins skýrt og skipulega enda voru reikningar fjelagsins mjög skipulegir og vel úr garði gjörðir og eftir minu áliti hugsa jeg að gjaldkeri fjelagsins sje rjettur maður á rjettum stað, Ætlar reikningana man jeg ekki enda þýðingarlaust að setja þar hjer en skuldlaus eign var árs mót nam kr 1215,15. og er hús fjelagsins komið uppá rúmt hálft fjórða þúsund krónur er það þá ekki fullklárað enn

teikningunum var mjög lítið rætt og samþykktur
í einu hljóði. Fjelagsmenn voru frekar fámálgir
flestir fjórir töluðu svo jeg heyrði og það sem þeir
töluðu var mjög á greiningslítið(?) og var það auðheyrt
að þar voru fáskiftir menn sjerstaklega fann jeg það
að formaður fjelagsins var mjög miðlunar samur
og vildu að fjelagsmenn væru ánægðir með úrslit
fundarins. Framtíðar starfsemi fjelagsins átti að ræða
á fundinum en fjelagsmönnum kom saman um
að fresta umræðunum til næsta fundar sökk-
-um þess að kvöldið var farið að á sækja flesti(r)
svo þeir þurftu að fara að fá sjer hressingu því ekk-
-ert uppþvottunar(?) lokið er komið í húsið og var fundi
því slitið og þakkaði formaður góðar umræður og
bað gestina velvirðingar á því sem á bæta vant hefði
verið.

Að fundinum loknum var farið að dansa því
fólkið það þráði að fá sjer nú sprett og þá var
nú líka farið að setjast til borðs og drekka en það
var sem mjer líkaði ekki vel að ekki gátu setið allir
við sama borði einu því þar var svo til hagað að
drukkið var í stofunni en dansaði salnum jafnhliða
þessvegna þurfti að þrí setja við borðið ekki varð
lagt við borðið í fyrsta skiftið enn með annari ~~setuvar~~
setunni drakk!

jeg, að vísu var jeg búinn að líta þar inn meðan sá
það var að drekka í fyrra skiftið, og mjer fanst verfærni(?)
fjarverandi lagt við borðið, en meðan jeg sat við drykkju
þá kom einn sessunautur minn uppá því að
koma með málshætti og kom þá þessi málsháttur,
Blint er ástaraugað. Frummælandi var Ólafur Ebenezerson(?)
og var á stofan sú að meðan verið var að drekka þá
komu stúlkurnar sem báru á borð, með brauðdiska
~~vor~~ og kjet brauðið, um slög sem á diskunum var og
allir urðu fá um slag, og innan í þeim voru ~~þe~~
málshættir og var þetta einn þeirra
Um málið urðu fjörugar umræður Frummælandi á-
leit að þetta væri vitlaus málsháttur, sagði að það
væri ekki rjett að öll ástar augu væri blind ~~all~~
það mætti ekki dæma að á líta að þau gætu ekki sjeð
lestina eins og kostina þess sem þau elskuðu o eins
og meiningin væri þá í málshættinum sagði að
sig langaði til að heyra álit manna um þetta,
Markmann Pálsson sagði ja orði fullri meiningu
benti hann á annan málshátt ekki ólíkan þessum
svo sem Ást hefur litla og var frekar á móti Frummæl-
-anda. Steinn Jónsson á leit að báðir hefðu nokkuð
til síns máls, en gat þá ekki fallist einganga á svip(?)
með frummælanda að málshátturinn væri vitlaus

sagði hann að hann hefði komið fram í mannlífinu
með sönnuð málsháttinn rjettann, Nokkur skuli
inni orð og orð sem ~~sönnuð það og~~ þið ekki
að til greina hjer. Jón Gudbrandsen stóð upp og
ávarpaði ungmannafjel. með nokkrum orðum og
þakkaði hann þeim fyrir þá velvild ~~og~~ ~~fjelaginu~~
~~með~~ og þann hafðingsskap er þeir hefðu sýnt honum
þegar með þessu veislu tilhaldi þar sem konurnar að
á þá leið að ungmennafj. væri ekki neinnigis
framtakssamir menn heldur og líka gjörvulegir menn
því þetta samkvæmi sem það ætti fyrir vottaði það
hann sagðist vonast til þess að ungmennafjel.
ættu eftir að reisa sveitinni sinni úr þeim vesaldómi
er hún væri nú í:

Steinn Jansson þakkaði fyrir sig sagðist þakka öllum
ungmenna fjel. í sameiningu þá í nafninu að
það hefði ekki verið nema einn sem hjer hefði boðið
þá hefði þá allir fjel.m. hætt að þessu veislu tilhaldi
hann sagðist hafa búist við að gjöra öðruvísi fyrir kaup-
lag hjer svo sem að allir drykkju í einu við sama
borð og ef svo hefði verið þá hefði sig langað til
segja hjer nokkur orð yfir borðum en sjer fyndist
~~[illegible]~~ það ekki munu nú til gangi í sinn
par sem ekki væru allir við staddir hann gat þess

að það væri ósk sín og von að þessi fundur
sem svona fyrir komulag væri haft á yrði ekki
til þess að fjelagið yrði minnst meira heldur en áður
hjer eftir en hingað til og óskaði til hamingju
þessu fjelagi framvegis og var hrópað þrefalt
húrra fyrir því.

Þá stóð upp Jón Arngrímsson og þakkaði
ræðumanni fyrir þau hlýju orð sem hann
hefði sagt til fjelagsins en gat þess að sjer þætti
að formaður væri ekki við staddur þá hefði hann
sjer fyrir hönd fjelagsins að þakka ræðuna þá
var staðið upp frá borðum og voru þá flestir komnir
úr danssalnum og inn í stofuna og fram í
ganginn til að hlusta á borðræðurnar, eftir
þetta var farið að dansa og stóð hann í einn
klukkutíma þá hjelt formaður fjelagsins ræðu
og sagðist honum mjög vel, sungið var bæði
á undan og eftir ræðunni:
Eftir ~~þennan~~ þá ræðu hafði dans inn með
miklum fjörleik og fjöri og mátti það kalla
laglegann gleðskap, því það segja þeir satt
að dömurnar væru heimt mjög hjá hjer i kúlunni
ásamt hring um herrana.

Bára — Gestur (Steinn Jónsson [illegible])

Hvöt. Hvöt.

Ort við sameiginlegan skemtifund félaganna 4. júlí 1926 af Guðmundi Stefánssyni.

Það hljóðar svona:

1. Meðan Æskan er létt. þá finst lífið svo glatt,
þá skín ljómandi hugsjóna vor.
Þá er takmarkið hátt, þá er treyst á sinn mátt.
Þá er létt um hvert framfara spor.
2. Þá er sótt fram á braut, til að sigrast á þraut.
Þá er samúð að fylgja sér þétt.
Þá vill hugur og hönd. knýta bræðralags bönd
Þá finst byrðin í hvívetna létt.
3. Unga samvinnu sjól, láttu fálátu fjál.
þína feðra sveit auðgast, sem best
Sýndu dugnað og dáð. Sýndu röggsemd og ráð.
Svo (að) vistunum fækki sem mest.
4 Hér á grænni grund, höldum fjörglaðan fund
eins og forðum ungmennin kná.
Sýnum knöttum á kast. spyrnum fótunum fast
Látum flögin hnippast hér á.
5 Enginn hvína má hót þó að högg komi á fót,
eða harðvítug olnbogaskot.
Brúkum blót ei né þróf. þó að blátt verði nef.
Þá bjálfarnir slást í rot!!
6. Brúkum daginn sem best, svo hér framkomist flest
það sem fullkomna gleðina má.
Verum allir, sem einn heyrist kvanni og sveini:
Nú í sameining byrjum við þá. G.S.

Skemmtunin haldin á Bakkaseyrum fyrir [illegible]

M-á-n-i.

Útgefandi félagið „Von“	Ritnefnd Hannes Hannesson (ritstj.) Albert Gunnlaugsson og Kristján Sigurðsson	3. tölublað 6. árgangur 28 febrúar 1920

— Veganesti —

Framhald

Þegar við lítum fljótlega á einhvern hlut, sjáum vér auðvitað aðeins umbúðirnar — sjeu þær glæsilegar verður okkur ótíð að dáðst að þeim.
En áður en við metum fegurðina og veitum eða sýnum henni lotningu verðum við að athuga hvort ljóminn stafar frá innihaldinu eða hann er aðeins hverfult geislabrot frá gráðarljósum hégómans.
Þið kannist öll við Grískadómi söguskáldið Esóp, sem var svo ljótur að

að jafnvel heimspekingur þarfi ekki að
koma með hann inn til konu sinnar,
fyrst eftir að hann hafði keypt hann —
En með dæmi sögum sínum hefur
hann stráð glampandi geislum guðssólar
víða um heim — hann glataði ekki rósinni
sinni. Eg hefi nú nefnd saklegsið og
sjálfsvirðinguna sem veganesti.
Saklegsið hefur það gildi að gefa manninum
hlýjar og viðkvæmar tilfinningar svo hann
verði meðtækilegur fyrir þau áhrif, sem
hefja hann yfir soramannfélagsins.
Saklegsið hefur einnig það gildi að maðurinn
finnur til með öðrum. Slík samúð getur
náð því að hreyfa instu strenginga í sál
með bræðranna svo þeir gefi hina dýpstu
og hreinustu tóna.
Sjálfsvirðingin hefur það gildi að maðurinn
virðir sjálfan sig fyrir raunverulega en ekki
ímyndaða kosti að hann finnur sjálfan sig
of góðan til þeirra skammverka sem sverta
hann — En það eru kölluð skammverk þegar
maðurinn gerir útbrot fyrir aðra í eigin
hagnaðar-skyni sem sverta hann eða

bletta minningu hans í augum almennings
eða stríðir á móti siðferðislögmálinu —
En er þetta þá nóg veganesti —
Nei enn vantar skjöldinn til að bera á móti
árásum heimsins — Það er þrekið — Og enn
vantar viljann til að framkvæma —
Því gildi lífsins er ekki að eins fólgið
í því að lifa, heldur og að sýna það, að
maður hafi lifað og starfað í heiminum,
að orðstýr deyi ekki þó fé og frændur deyi
„Vilji þor og vinnu gleði er veganesti
hins unga manns, sem leggur hönd með
glöðu geði, á göfugsmíði þessa lands —
„Viljinn!“ Í þessu eina orði felst
í rauninni alt verðmæti veganestisins
Öll stórvirki sem unnin hafa verið í heim-
inum eru afleiðingar af einbeittum vilja —
Hann er sem magnþrunginn ólgandi sær
sem klýfur björgin og ryður þeim úr vegi
Hann getur jafnvel sigrað í baráttunni
við náttúru öflin, hann getur gert kraftaverk
En hversu oft er það ekki sem viljanum
er beitt á rangan hátt, hversu oft er það ekki
sem hann gerir manninn að þræli eigin girnda

Einbeittum manni hættir oft við að beita viljanum að þeim hugðum sem sterkastar eru í fari hans
Einusinni var gerð þannig löguð tilraun
Það var bundið fyrir augun á nokkrum mönnum og þeir látnir ganga yfir sléttan flöt og áttu að stefna að ákveðnu marki, flestir lentu hægra megin við markið, að eins einn náði því – Þegar farið var að athuga þetta kom það í ljós að vinstri fótur ásamt vöðvum var allur betur þroskaður, svo mennirnir tóku þann fótinn lengra fram og af því kom sveigjan útaf réttri stefnu —
Þannig gengur það til í mannlífinu, okkur, hættir tilfinnanlega til að beita sterkari hliðinni og því miður er það ekki ótítt betri hliðin, svo við lendum utan við rétta markið; Maðurinn sem markinu náði hafði ekki neina sérstaka hlið sem hann beitti viljanum á til að ná réttu marki; En hinir höfðu eina sterka hlið og náðu því ekki hinu setta og rétta marki. Við þurfum umfram allt að þroska þær flestar hliðar, sem okkar eigin sannfæring segir að séu góðar og heilbrigðar beita viljanum vægðarlaust til að gera þær sterkari og koma

svo til dyranna eins og við erum klædd.
Þarit;! Kjarkurinn sem maðurinn hefur yfir að ráða á sinn stóra þátt í manngildi einstaklingsins, Hann er fólginn í því að maðurinn þori að leggja á tæpasta vaðið og fórna öllu því besta sem hann á í straum þunga lífsins þannig að hika ekki við að gera það sem samviskan segir honum að sé það eina rétta og og sanna, og glæða þann guðdóms neistan það þroskann, sem hin góða dís gaf manninum í vöggugjöf en það er sakleysið æskuáranna ————

Staka!

Fyrar snjallir hárð með hól
hrokait mjallar skaðarr
Þó at allir flýja Fljót
fer jeg valla þaðan H. Fl.

Í fjarlægð!

Nú hitta ég hér aleinn
en heima sefur fljóð.
og börnin mín bæði
svo blíð og svo góð ——

2 Nú hitt ég hér aleinn
og himinn-þung er nótt
en heima unir andinn
í armlögum rótt ——

3. Heima unir andinn
unnustu hjá
við brjóst hennar blunda
börnin mín smá

4. Við brjóst hennar blunda
með brunaljós skor
sú einasta eignin
sem unað mér gjör ——

5. Í draumunum dýra
ég dvel ykkur hjá
mig langar að líða
um ljóshvolfin blá

6. Mig langar að líða
með ljósinu heim
til brúðar og barna
og blunda hjá þeim

7. Til hjartkæru konunnar
kveð ég mín óð
Ó, ber heim á blævængjum
ber þú mín ljóð ——

(Tíðavísa á miðvikudaginn seinasta í sumri 1926)

Krókjótt saman klaka nafir
kólna tekur ýmishald
sumar enn hjá lýðum lafir
ljósu þaðt skauti fald

(Kveðið í stórrigningu 1926)

Fjalls úr tindum falla skriður
foldar yfir hlað
það er hvergi flóafriður
fjandinn hafi það ——

— Staka —

Spá faldlega um þögla nótt
þankinn síðan grætur
fá-tekt eyðir þori og þrótt
og þyrna stinga lætur ——

Nokkur orð!

Það er öllum lesendum Mána! ljóst hve
miklum erfiðleikum barnafræðslan hér í
Holtshreppi er og hefur verið bundin og í hve
miklum molum hún hefur verið oft og einatt
á undanförnum árum. —
Ástæður þessa erfiðleika eru að vísu margar
og miklar en þó svo ljósar og auðveldar að
ekki þarf í miklar grafgötur til að finna þær
og ráða bót á þeim.
1. ástæðan er lega sveitarinnar; hún er
þannig, að eins og sakir standa er ókleyft
að kenna á fleiri stöðum en tveimur
í hreppnum, og er þó naumast því ónóg,
því oft verða sum börn tilfinnanlega
útundan, hvað kenslunni líður.
2. ástæðan hefur verið húsleysið, það hefur
niðurþrykt kenslunni ákaflega mikið,
hvað húsakynnin hafa verið þröng og slæm
oft og einatt, sem notuð hafa verið til
barnakenslu
3. ástæðan er áhaldaleysið; það mun
öllum kennurum bera saman um það
sem annars nokkurn áhuga og þekkingu

hafa á barnafræðslu. hve ólíkur árangur verður
af kenslunni, ef maður hefur góðar myndir
við hendina til að geta sýnt börnunum; þær
gera frásögnina ólíkt ljósari; ~~myndin~~
sagan með hjálpmyndarinnar læsir sig inní
hug barnsins og situr þar. þetta veit jeg að e
ykkur öllum er ljóst, að ein mynd getur gefið
ljósari hugmynd en heil löng ræða —
4. ástæðan er íhaldssemin: því neitar víst
enginn að heima fræðslan sé góð og standi í
engu á baki skólafræðslu, ef henni er á annað
borð framfylgt svo sem lög mæla fyrir:
En það ætti öllum að vera ljóst að tímarnir
hafa breyst, það sem þótti gott og var hægt að
komast af með fyrir 20-30 árum er nú al-
-ómögulegt að komast af með, eða gera sér að
góðu - hvernig ætti til dæmis að komast af með
þann ~~odd~~ hreppsnefndar oddvita sem ekki væri
sendibrefsfær — þetta virðast menn ekki skilja
og halda að alt geti verið eins og í þeirra ungdæmi
jafnvel þó þeir sem annir gráir fyrir hærum, og satt
að segja eru sumir unglingarnir ekki betri
en svo jeg vikí aftur að fræðslunni þá sjá menn
það að á flestum heimilum hlýtur barnafræðslu

sem aðalfræðsla undir barna próf, að hverfa úr
sögunni. hún er alt of dýr heimilunum.
Hvað olli því séu mörg heimilin í Kaldak.
sem hefðu efni á því að hafa heimiliskenn
Jæja góðir hálsar gamlitíminn er liðinn
og gamlalagið horfið úr sögunni, og gömlu
menninnir hverfa smátt og smátt — en í sta-
-inn koma nýir menn og nýir tímar, ég
segi ekki að öllu leiti betri en að sumu
leyti eru þeir það: Að minstakosti eru
þeir betri fyrir aumingja fátæku börnin
nú hafa þau bæði rétt og jafa aðstöðu
til barnaskóla náms, eins og börn efna
mannanna. svo framarlega að fræðslu og
skólanefndir gæti skyldu sinnar og séu
ekki níg bundir á klafa gamlatímans
Nú þurfa ekki fátæku börnin lengur að
verða útundan, eða óhlaga-börn mentunar
-innar.
5. ástæðan er viljaleysi: Sigursæl er góður
vilji segir máltækið og jeg er ekki í nokk
vafa um það, þó aðstaðan sé erfið hvað
skólagöngu snertir þá væri hægt að bæta
mikið úr því með góðum vilja, ef einlægur
áhugi og samtök væru með það að bæta úr
því sem miður máfara hvað fræðslunni við
víkur. til dæmis ef fræðslunefnin hjálpaði
þeim mönnum sem lengst eiga og erfitast með
að láta börnin ganga í skóla; já hjálpaði þeim til
að koma börnunum niður, þar sem þau næðu til
skólans á hverjumdegi sem fært veður væri
En því er nú ekki að heilsa að þetta sé gert,
af því að viljann samfara eftirlitinu vantar
og það jafnvel hjá foreldrunumsjálfum;
og mér er ekki grunlaust að sumir foreldrar
mundu jafnvel taka það illa upp ef menn
færu að skifta sér af þessu —
6. ástæðan er Áhugaleysið. þessi ástæða er
í raun og veru náskyld viljaleysinu, en
jeg tek hana þó sér; og get ekki farið það undir
annanlið en áhugaleysið, hve börnin vanta tilfinnan-
lega bækur, sjerstaklega hinar nýrri skóla bækur,
sem eru þó álitnar[?] langt um betri
og alstaðar er nú farið að nota. Gömlu skóla
bækurnar svo sem: saga, náttúrufræði og landafr.
eru orðnar úreltar þær heyra til gamlatímanum
sem er liðinn, enda voru þessar bækur aldrei
í raun og veru annað en nokkurs konar beina
(grindur

sem voru miklu fremur til þess að vekja leið-
-indi og óhug ánáminu, heldur en til þess að
vekja og glæða eftirtekt, áhuga og skilning,
af ekki stöðu frá betri kennarar á bak við
sem færðu frá innihaldið lifandi með frá-
-sögu aðferð; en því miður höfum vit ekki
alltaf verið svo heppinn í þessari sveit að
hafa þá kennara, sem hafa haft þekkingu
og lagni til þeirra hluta. Það hefur verið svo
og mér er sagt að sé enn þannig að börin
læri þessar ivellubækur eins og þulu utanað.
Hvað skyldi ~~þula~~ skilningslaus þulu lærdómur
verða lengi í heiðri hafður hér í Holtsdrepp.
7. ástæðan er getuleysið! Já kem jeg að
þeirri ástæðunni, sem allir hafa talið þröskuld
á vegi barnafræðslunnar, og því tek eg hana
síðasta að hún er og hefur verið talinn ~~ístopp~~
í skyggilegust; og oft hefur mér heyrst ein
og það vera eini og stærðsti agnúinn á því
að geta fengið sérmentaða kennara til þess
að stunda barnafræðslu í hreppnum
það hefur verið vanaviðkvæðið að þeir
væru svo kröfu harðir—
Já getuleysið er ilt og bölvað það vita

allir sem reynt hafa.
En hvað er nú um getuleysi hreppsins á þessu
sviði. Við skulum nú fyrst líta á, hvað
kennaranum ber að greiða eftir núgildandi
launalögum kennara til sveita.
Hann skal hafa 150,00 kr kaup og frítt uppi-
-hald. (það er húsnæði fæði þjónusta ljós og hiti)
Þetta eru launin sem kennaranum ber
með réttu, frá sveitasjóði; aðal útgjalda
liðurinn er auðvitað fæðið. Enda hefur oft verið
hér í Holtshreppi reynt að klína þeim lið yfir á þá
sem börin hafa átt, og tókst líka á síðastliðnu
ári. En af því að það er nú ekki ætíð þeir
efnuðustu sem þörfin fyrir skólan er mest
hjá; þá er þetta talsvert þungur skattur
á þeirra baki, og í raun og veru þó maðurinn
væri efnaður, þá er þetta alrangt og siðferðis-
lega vitlaust.

Framhald:

Samtíningur

Á Kjördaginn.

B: Hvern ætlar þú að kjósa Árni félagi.
Árni Tja ætli jeg kjósi ekki hann ~~Ólaf~~ Magnús Kristjáns hann er bóndi einnur
B: Ja það ætlaði jeg nú að gera líka en hann M Kaupmaður sagði mér að hann hefði tekið alt „tóbakið" í sínar hendur svo það mundi verða næstum því alveg ókaupandi og líklega hætt það að flytjast: Á: Tja fari hann nú „grábölvaður" þá kýs jeg hann ekki. B: það geri jeg ekki heldur því „tóbakslaus get jeg ekki lifað.

Báðir góðir!

Árni: Sæll vertu nú Bjarni minn
Bjarni: Sæll vertu góður! "
Árni: Jeg þyrfti að fá svo litlar upplýsingar hjá þér um mál sem jeg veit ekki hvernig jeg á að snúa mér í.
B: Treystu mér góður! eða hvaða mál er það.
Árni: þeir ætla nú víst að fara að stofna til kynbóta nefndar og kosta graðfola af hreppnum; en sumir eru nú á móti því og þar með

hann Hannes, sem segir að það sé einsgott að verja þeim krónum til barnafræðslu í hreppnum.
Hvað segir þú nú um hvort nauðsynlegra sé.
B: Já það er nú eftir því hvernig á það er litið við getum til dæmis getið folöldin. En hvað bölvað er að þurfa að kaupa þjófið í merarnar:
Á: Já það er ill, og bölvað líka að þurfa að borga kennara,
B: En heyrðu góður; getum við ekki komist af ~~með~~ fyrir utan hvorttveggja.
Á: Jú það er einmitt það sem mér var að detta í hug.

Fyrir kosningarnar

Einar: Hvort á jeg heldur að kjósa Jón eða Jónas
Grímur: Kjóstu Jón hann er bóndi eins og við „bölvaður"
Einar: Já en hann ætlar „Bolsevikingar" taka af mér jörðina
Grímur: „Á ætli það!" þá skaltu kjósa Jónas, og jeg líka
Einar: Já það ætli jeg að gera" —

- Staka -

Brauta dagsa Hagar þrjóta sem
það ei baga veldur,
Verður fagur viti minn
varsins haga feldur.

Von

Ei mörgu hef jeg yndi af
og eins því verð kýs,
og eins jeg sigli heimsins haf
og hjartað stundum frýs.
En þegar lífsins bresta bönd
þá brotnar þessi ís,
og heim mig flytur ljóss á lönd
mín ljúfa vona dís.

Staka.

Utilokum undirmál,
sem ótal meinum veldur,
hér skal drottna baklaus sál
sól og kærleiks eldur. AH.

M-á-n-i.

Útgefandi: félagið „Von".	Ritnefnd: Albert Gunnlson (ritstjóri) Kristján Sigurdsson Gunnl. Jónsson.	9 Tölublað. 6 Árg. 1927.

Orðheldni og drengskapur (Máni talar)

Kæru fjelagar! mjer finst jeg fyrirverða mig að koma fram fyrir ykkur í þetta skifti eins og jeg er úr garði gerður, er það ekki nema von þar sem jeg hef verið í höndum þeirra manna sem ekki hafa haft getu til þess að búa mig svo úr garði að jeg gæti komið ~~svo~~ fram fyrir ykkur skemti lega til fara, ætla jeg þó að lofa ykkur + að heyra það litla sem þeir hafa í mig kastað. Er þá fyrst orðheldni og drengskapur.
Eitt einkenni hinna fornu Íslendinga var orðheldni og drengskapur. Að rjúfa heit sín, ganga á gjörðar sáttir eða bregðast traust vinar sins, var talin hinn

mesta ósvinna. Ekkert hefir meir vakið aðdáun
mína er jeg hefi lesið Íslendinga sögurnar en þetta
hvað menn voru trygglyndir og höfðu glögt auga
fyrir öllu óhreinu og ósönnu, og þó auðvitað megi
finna mikið af flærð og undir ferli í fornsögum þá
verður útkoman sú að menn hafa haft meiri
mætur á drengskap og hreinlyndi en flestum
öðrum dygðum, og sögurnar sjálfar bera þess ljósan
vott, þó ekki sje á annað litið en hreina kjarna
málsins. „Jeg hefi vond klæði og hirði ekki um
þó jeg sliti þeim, og fyr mun jeg lífið láta en
bregðast Gísla" segjir Ingjaldur í Hergilsey. þá er
Börkur vildi fá hann til að selja fram Gísla
Súrsson. Það er engin uppgerð í þessum orðum
ekkert líkt því að vilja helst losna við vininn ef hann
þarf á aðstoð að halda.
Eg hefi oft hugsað um það hvað það er leiðin legt að
við skulum svo mjög hafa glatað þessum dygðum
og sjerstaklega hvað lítið menn nú á tímum
virðast hugsa um það. Nú fá Íslendingar orð á
sig fyrir óorðheldni og óstundvísi, og Íslendings nafn
er víst ekki lengur neitt með máli í viðskiftum
við aðrar þjóðir, og aldra helst þeirra sem áttu
að ganga á undan með góðu eftirdæmi. Menn

eru sjaldnast metnir eftir mann kostum.
Eg veit að þetta á ekki við alla Íslendinga en
því miður of marga og um það eru víst allir mjer
samdóma að margt ílt í þjóðlífi voru stafar af
því að menn eru ekki nógu hreinlyndir og sann
orðir. Ef til vill eru það fleiri en jeg sem finna
til vanmáttarins til að uppræta illgresið hjá sjálf-
um sjer hvað þá öðrum. það er sagt að alla kosti
þjóðanna og þá jafnframt bresti megi rekja til upp-
eldisins, og svo er víst um þetta mál.
Svo það er þá að nokkru leiti á þeirra ábyrgð sem upp ala
hvort vjer göngum til góðs götuna fram eftir veg, í þessu
efni sem öðrum. En við þurfum fyrst að byrja á því
að þvo fyrir okkar eigin dyrum. Það er ekki hægt að
ala upp sanna kynslóð sem ekki vill
kannast við sitt eigið andlit, en ganga með
farvaðar varir og málaða brá eins og því miður
er farið að tíðkast í kaupstöðum þessa lands og
víðar allra helst meðal ingra fólksins.
Jeg hef heyrt rödu eftir einhvern mesta mann
þjóðar vorrar (~~jeg man~~) Jón Sigurðsson. Jeg man
sjerstaklega eftir nokkrum orðum, þau voru á
þessa leið. „Með falsi og slægð hefir enginn
maður unnið nokkurt þarft verk, því síður

stór virki. Alt gott og göfugt á rót sína að rekja til ~~hreinskinlinnus~~ hreinskilninnar og sannleikans. Mjer finst þessi orð svo gull falleg að jeg vildi óska að allir vildu hjálpast að því að festa þau eða því lík orð í huga unglinganna svo vel að þau getu orðið til þess að minna þá eða alla er þeim hætter við að gleima því að sann leikurinn er sagna bestur.

Handaváma

Staka.

(Kveðin á fyrsta vetrardag)

Vetur yfir Sæ og Sveit,
Sjáldnar Snjónum bjarta,
Vetur er í vorum reit,
Vetur í mannsins hjarta.

Staka

(Á heimleið í hríð)

Þó að hríðin kæli kinn,
hríða ei skal huguriun.
Eg fyrst glóðar elda finn,
eina gamla vininn minn.

Tveir vegir

Reglulega dauðaþögn ríkti yfir litlu húsinu sem stóð rjett við þjóðveginn. Íbúar þess voru tveir drengir á milli fermingar og tvítugs aldurs. Þeir voru komnir til þorpsins fyrir löngu. Þar unnu þeir, til að hafa ofan af fyrir sjer, því þeir treystu aðallega á mátt sinn og megin. Fáir rjettu þeim hjálparhönd, og kom það mikið til af því hve húsið stóð ~~afskeg~~ afsíðis, þó það væri við veginn, voru engin hús nálæg. Göðnr spölur var til þorpsins. Ættingja áttu þeir enga svo þeir vissu til og föðursinn höfðu þeir mist fyrir ári, en móðir þeirra dó fyrir mörgum árum. Þeir höfðu getað lifað góðu lífi, hefði samtök verið hjá þeim. Eldri bróðirinn sem Níels hjet var mjög ljettúðugur í skapi, og vita kærulaus, og hirðulaus um alt. Hann vann oft ekki nema klukkustund á dag, hina tímana var hann í flokki með þorpdrengunum og tók þátt í margvíslegum hrekkja brögðum þeirra, hann var leikinn í að kasta steinum í alifuglana, brjóta girðingar og stela ávöxtum úr görðum. Af þessu var hann illa þokkaður í þorpinu, en var þó vel líðandi á meðan hann vaat

IN

góðs af hilli bróður síns. Oft á kvöldin vildi Níels ekki fara þeim þegar Karl bróðir hans fór heim, að af stöðnum vinnu-tíma, heldur starkaði langt fram á nótt, í spilahúsum og drykkjukrám, og tók auðvitað ósleitilegan þátt í því, er þar var haft um hönd og þessir litlu peningar sem hann vann fyrir á daginn hurfu bratt þegar úti það var komið.

Yngri bróðirinn hann Karl, var jafnólíkur Níelsi, eins og hvað hann var skildur honum, hann var að vísu glaðlyndur sem bróðir hans, en Óðlyndari, hreinhjartaður var honum og hafði mjög næmar til finningar.

Af því að svona var háttað með bróðir hans, þurfti hann að leggja mjög hart á sig, og neita sjer um svo og öll veraldleg gæði, til að geta haft ofan af fyrir þeim báðum, því hann vissi að undir vinnu hans var líf þeirra beggja komið. Honum sveið sárt hirðuleysi og athæfi bróður síns og að hann skildi verða spillingunni að bráð, hann reyndi oft að tala um fyrir honum, en það var árangurslaust. Níelsi fanst hann vera skör hærra í mannfjelaginu, og en bróðir hans og gat því ekki þolað neinar áminningar. Spillingin forsmáði allan sannleik, og öll góð orð, og hleypti svo mikilli æsing í geðið, að við sjálft lá oft og tíðum, að hann misþyrmdi bróður sínum.

Karl fann að orð hans voru sönn, og sögð í fullri meiningu, og reindi með stakri þolinmæði að umbera illyrði bróður síns, ef ske kynni að hann sigraði að lokum, og gæti leitt bróður sinn aftur á rjetta veginn. Hann sá líka meðan hann gæti unnið fyrir þeim báðum, var bróðir hans nokkurn veginn óhultur, þessi hugsun gaf honum þrek og þrótt, en þó ekki nema í bilið. Að lokum sá hann að þettað gat ekki gengið svo lengur, hann varð að láta bróður sinn fara, þó honum fjelli það þungt hugsandi um hina hræðilegu framtíð — sem lá fyrir höndum hans.

Eitt kvöld þegar þeir voru á heimleið, sagði Karl bróður sínum, að hann gæti ekki unnið fyrir þeim báðum lengur, og hann yrði því að eiga með sig sjálfur héðan-af.

Níels hló kulda hlátur, og sagði, „Með sönnu ánægju skal jeg fara, jeg losast þá við þessar predikanir þínar, sem ætla að gera mig vitlausann.

Eg hefði víst verið fyrir löngu kominn minn leið, hefðir þú ekki haldið í mig, — og með tímanum skal jeg sýna þjer hvort Níels litli bjargast ekki eins vel og ræðumaðurinn mikli, sem aldrei leiðist að gorta af góðsemi sinni.

[illegible] Hjördum

Karl sagði ekkert, en með sjálfum sér óskaði hann bróður sínum als hins besta, þrátt fyrir alla heimsku og illyrðin.

Niels lét ekki standa við orðin tóm, því um morguninn sást hann reika um þorpið með pjönkur sínar á bakinu; en hann reikaði ekki lengi. Hann mætti brátt hóp af stefnulausum skræðingjalýð, og slóst í för með þeim, og þar með var takmarkinu náð, og lífsstaðan valin. Það er óþarfi að eyða fleirum orðum um Niels, hann varð einn af afhrökum mannkynsins, sem eyðir lífsdögum sínum í ólifnað, og endar þá í sama formi.

Nokkrum orðum má viðbæta um Karl, hann var lengi í húsinu, eftir að Niels var farinn þaðan. Þegar hann yfirgaf húsið fluttist hann langt uppí sveit, alt lék honum í lyndi, og gæfan umkringdi hann á alla vegu; og þótti hann hinn mesti höfðingi og sæmdar maður.

Þessi saga finst mér vera sem gott dæmi uppá lífið, hún sýnir manni báðar hinar ólíku leiðir — leiðina sem liggur til glötunar, og leiðina til gæfunar, og farsæls lífernis.

Þessar leiðir eru höfuðvegir lífsins, og þar af leiðandi verða allir menn, sem á þessari jörð þróast, að leggja leið sína um þá. Vegur glötunarinnar sýnist oftast til fýsilegri þegar menn eru á unga aldri, og er þess vegna, hvíssast að taka hina réttu leið í og fylgja henni til sigurs ef auðið er. Á meðan þroskann og reynsluna vantar, mæta unglingarnir ótal vandfarnir stígar og krókaleiðir, sem þó að lokum enda allir á hinni miklu braut, sem flytur mann annað hvort til dauðans eða lífsins.

Einnar Ritnefndini.

Staka

Mig vill blaka meðan ká,
ímuddur hvata í leyni,
mer í stjakar mótgangs-sjá
mér er hrakin gleðin frá.

Staka (Kveðið að morgni til.)

Kuldinn eiðir öllum mátt,
um mig leiðir verkur,
~~ ~~ Sólar ~~ytar~~ aftur, ~~~~ glær~~ ~~ þrótt,
ár dagsgeislinn sterkur.

Formanna-vísur

Kæru félagar! Mér hefir dottið í hug að senda "Mána" fáeinar formanna vísur, gamlar og góðar, sem ég veit að hvergi eru til á prenti, og sem eru nærstum því dottnar úr sögunni, og munu eflaust hverfa til fuls á næstunni, í hið mikla gleymskunnar djúp, ef við björgum þeim ekki við með því að rita þær inn í "Mána". Þar tel ég þær vel geimdar. Getum við þá og eftirkomendur okkar litið yfir þær með gleði, og séð að þá voru duglegir drengir að verki, sem stunduðu bæði landbúnað og sjófarútveg. Vísur þessar eru um menn hér úr Fljótunum. Höfundurinn er Einar Andrésson, sem lengi bjó á Minna-Holti. Hvaða ár þær eru ortar er mér óljóst, en vel getur verið að einhver sem les þær viti það, og bið ég hann að leiðrétta það þá. Ég vildi óska þess, að þeir sem kynnu gamlar formanna ~~r~~ og bæarvísur vildu færa þær inn í "Mána" því það verða líklega einu minningarnar og eftirmælin, sem við eigum eftir okkar gömlu Fljótverja, þegar framlíða stundir

(Fyrri part fyrstu ~~vísunnar vantar~~)

1. Telja gjörum skýrri skrá.
Skatna hér sem núna, á
Hrauna vörum ~~víkja~~ frá, vaskir
~~ví~~kja knör ~~ún~~ á djúpan sjá.

2. Duggi getinn djarfur Jón
Dalnar fleti kunnur,
x Ofan getur flutt á frón, (aflann. fært)
fram þá ~~hvítur~~ strengja ljón. (setur)

3. Ungur Jóhann arfi hans,
öldukjóa stefnir,
með ötljófa börfa brans.
burt á flóa síldukans.

4. Alf. um liðugt ekumar,
öldu kiði fleytir,
báls með ýðu ullur snar.
Einar niður Guðmundar.

5. Hvítur frýja seggi sá, sævar fýst vöðum
– borða nýjum blakki á
– Björn Elías Hraunum frá.

6. Hann Rögnvaldur rangsjór,
riður mjaldurs engi.
Hrönn þó faldi hvítki stór,
hlimur skjalda sjaldan situr rór
7 Gittu banda Guðmundur,
gæfni vandar trúa.
viður branda vel-greindur,
vestan af landi kynjaður. (Maður)
8. Silatröðum siglir á,
sverða-börinn ungi,
borðahröðum blakki á,
Brúna-stöðum Helgi frá.
9. Ásgríms niður Árni á mar,
ófarr kiði súða.
Stirt þó viður storma far,
stiftir gríðinn sæmeyjar.
10. Þorleifs arfi, bóndinn Björn,
borða skarfi ræður,
oft við djarfur Ægis börn
útá karfa breiðri tjörn
11. Hvannar rið þá hátt við Frón
höfi . gríðar . röli
Filipus niður fanir Jón,
fokku kiða síldar lón.

12. Neitir banda Hermann þó,
hrönn við strandir springi,
hreysti vandir hina þó,
haf glimjandi skeiðar sjó.
13. Hraustur Árni Hólum frá
hlunna . mannum
hina-jörnum fleitir,
grund þó kárni um geddu la.
grynnung-járnum fleytir sá,
14. Sels um heiði sóknd́jarfur,
súðaleiðir gota.
Hlína meiðir frjáls-lyndur,
frá Melbreið hann Sigurður.
15. Otull ránar essið býr,
Einar frá Háa koti.
afla þá að unnum snýr,
Æði sjáar hvergi flýr.
16. Jón með glöðum svanum sá
sækir rúki-lega.
geir-hvals-tröðum gætinn á,
Gautastöðum nemdur frá.
17. Telja má ég Þorgrím þar,
þreki knár meður
flytir smáu fleyi á mar,
Þreinn snjóu dalneiðar
beitir sá

18. Ýsak rakir ára glamm,
oft í taku veðri,
og á sprækum öldu gamm
ýmiat sakir lingra framm.
Gunnl. Jónsson.

Framhald. (Af greinnini Nokkur orð)

Þá er að byrja á því sem áður var frá horfið, en það er um efnahag sveitarinnar, til þess að geta haft fullkominn kennara. – Það var áður bent á (það) hvað kennaranum bæri fyrir starf sitt, samkvæmt lögum. – Það er segin saga að hvort kennarinn er fullkominn eða ekki fullkominn, þá þarf altaf að fæða hann, og eins og áður er sagt er það þyngsti skatturinn því 130,00 krónur eru ekki svo til finnanleg upphæð fyrir heilt hreppsfélag, að það ætti ekki að rísa undir því. Ég er heldur ekki í neinum vafa um það, að slíkt mundi borga sig fyrir framtíðina; að borga kennara þau laun, sem honum ber – því það er nú fyrst að fræðslunefnd losnaði við þau óþægindi, sem getur af því leitt að þurfa að falsa skýrslur, til þess að ná í

ríkissjóðs styrk, og annað það, að með því að auglýsa starfið með fullum launum myndi fást kennari, sem væri fær um að kenna leikfimi, sem ég tel alveg ómissandi að hafa þar sem húspláss leyfir, og í þriðja lagi að fá þann kennara sem gæti og vildi hafa kvöldskóla fyrir unglinga, því þótt að-staðan sé erfið þá mætti vel hafa unglinga-skóla seinni part dags, síðari hluta vetrar, minsta-kosti í Stíflunni; Ég trúi ekki öðru en unglingarir hljóti sjálfir að finna kvöt hjá sér til náms, og mundu taka því tveim höndum, ef völ væri á góðri fræðslu. – Þá þarf skólinn einnig að fá sér kort og fl. það var nú að vísu til, en hvort það er til enn, það er mér ekki kunnugt.

Þegar hús Ungmenna félagsins er komið upp svo hægt verður að kenna í því, þá er enginn vafi á því að framvegis verður kent í því og myndast þá svo skóla setur í sveitinni, og er þá yfirstiginn sá örðugleiki, sem hefur verið á því að fá stað til barnafræðslu;
Ég býst nú við að þegar þessi hús verða starfrækt, sem barnaskólar, að þá aukist

útgjöld, svo sem ræstun og eldiviður, það
getur orðið þó nokkurt gjald á báðum stöð-
unum. – Þettað hvortveggja vil ég að barna-
eigendur borgi, það er að segja þeir sem
nota skólann, það yrði ekki til finnan-
legur skattur á hvern notenda, en gæti
orðið þó nokkuð ef ætti að taka það úr
einum sjóð.

Fyrir tíu árum síðan var ég við nám
í Kennara skóla Íslans, og útskrifaðist það-
hennans, ár 1917. – Þá var ég fullur af vonum
og þrá, – þrá til að lífga, glæða og lyfta
barna fræðslunni, á hærra stig ef hægt væri.
– Þrá til þess að vinna sveitinni gagn,
og ég taldi víst að þettað myndi geta gengið,
en svo fór um sjóferð þá, að gagnið varð minna
en ég vildi. Ég var of fátækur til að vera barna-
kennari minnar eigin sveitar. En þrátt fyrir
það er þráin sú sama enn þá, og vonin
lifir enn, og þess vegna rita ég þessar línur.
Ef ske kynni hinir yngri menn vakni við
og skilji þörfina, til þess að fá áframhaldandi
nám inn í sveitinni sjálfri, að afloknu
barna prófi.

Mér fellur það sárt að jafn drengilegur maður
eins og Bergur frá Þrasastöðum er, skyldi
ekki geta unnið hér hjá okkur, í sinni eigin
eigin sveit, en það er ekki því að heilsa.
Við getum ekki boðið honum eins mikið eins
og hann þarfnast. En hefði verið hægt að bjóða
honum lögmæt laun, og von um aukakenslu
þá er ekki víst nema hann hefði fengist.
Ég teldi sveitinni það svo mikinn sóma
samfara gagni, að það mundi borga sig.

Hannes Hannesson

N·O·K·K·U·R: O·R·Ð

Um sameiginlegt skemtimót er haldið var 4 júl. 1926 á Bakkaeyri:

Af því ég ekki hef séð neina ritgjörð í Mána um þessa skemtun þá get ég ekki látið það svo lengur líða að ekki verði á það minst. Því það sem við segjum með bleki og penna og setjum í Mána gleymist ekki strax. þess vegna er það tilgangur minn með línum þessum að skemtun sú er haldin var 4 júl. gleymist ekki. Við þurfum að hafa þetta mót til eftirbreitni framvegis. þar voru sett met í ýmsum íþróttum. Að vori komandi verða sett ný met o.s.fr. Það er ekki tilgangur minn með línum þessum að fara að rökræða svo hvern lið á skipulagsskránni enda þýðingarlaust, en minnast vildi ég þess helsta er þarna gjörðist.

Ungmennafélag Hólshrepps og Málfundafélagið Vörn stofnuðu til þessarar skemtisamkomu í sameiningu. Skemtinefndir félaganna höfðu alla undirbúning með höndum og var það æði mikill starf. og þykir mér rétt að geta þeirra manna, er að því störfuðu. Frá Ungmennaf. H. voru þessir

Hartmann Pálsson Jón Arngrímsson og Gunnlaugur Kristjánsson. Frá M.F. „Vörn“ Steinn Jónasson Gunnlaugur Jónsson og Steinn Jónsson. Menn þessir voru búnir að halda með sér 3 fundi til undirbúnings og sömdu svo skipulagsskrá, sem eftir skyldi fara. Mótið fór fram undir umsjón Steins Jónssonar, sem kosinn var af nefndinni til að hafa yfirstjórn alla. Það munið sjálfsagt kæru félagar eftir deginum 4 júl. ekki eingöngu vegna þess að þá var nú þessi mikla skemtun, heldur hvað veðrið var gott. því ef skaparinn hefði ekki litið til okkar og með því hjálpað okkur til að fullkomna gleðina, þá hefði farið ver. Eða munið þið not[…] eftir skemtifundinum sumarið áður.

Þegar kl. var liðlega 11 var mótið sett af Steini Jónssyni. Mótið var sett við Gilslaug því byrja átti á því að synda undir umsjón Páls Jónssonar (sundkennara)

Um þetta leiti var fjöldi fólks kominn að laugginni og stórir hópar er sást til bæði utan og sunnan, svo útlit var fyrir að yrði mjög fjölsótt bæði af innsveitis og úrsveitis fólki. Í fulla 2 tíma stóð sundið yfir, því margan langaði til að þvo af sér óhreinindin; mátti þar sjá snisjöfn handtök, en auðvitað ekki nema af eðlilegum ástæðum. Líka mátti þar líta menn, sem léku

ágætlega vel s. s. Hartmann Pálsson Pál Jónsson Jóhann
Guðmundsson og fl. fl. Nú var haldið af stað suður
á íþróttavöll, sem var Bakkaeyri. Það fyrsta, sem
þar var sýnt var Knattspyrna með 11 manna liði
frá báðum félögum. Áður en leikur byrjaði las —
Steinn Jónsson upp kvæði eftir Guðmund Stefánsson
og hafa þau byrst í „Mána“ og visast til þeirra þar
með yfirskriftinni Hvöt. Einnig las Pétur Jónsson á
Hrauninu upp kvæði ort eftir hann sjálfan. Var gerður
góður rómur að hvoutveggja. Knattspyrnuleikurinn
fór svo að ekkert mark vanst hjá hvorugum spilað var
í 1 kl. tíma. Eftir leikinn var ræða flutt af Pétri bónda
Jónssyni á Hrauninu. Ræða Péturs var að mörgu-
leiti góð, hann kom víða við og benti á margt er
landbúnaðinum snerti, og tók mörg dæmi af kaup-
staða og sveitalífi — þessa lands. Eftir ræðuna var
hlaupið 300 m. hlaup (2 í flokk) margir tóku þátt í
hlaupunum. Hraðinn var hjá flestum frá 32—35 sek.
Steinn Jónsson var 30 sek. Hafið þið borið hraðann
saman við hraða Magnúsar Guðbjörnssonar er hann
hljóp maraþonhlaupið 20 ágúst (höfuðdaginn) austan-
af Kambabrún til Reykjavíkur. Vegalengdin var dálítið lengri
er Magnús hljóp. Eftir hlaupin var stokkið, hástökk jafnfætis
og hástökk með tilhlaupi, því miður hef ég ekki hæðina er

stokkið var en þátttakendur voru þessir Jóhann Guðmundsson
(Miðfirðingur) Jónmundur Guðmundsson Laugalandi Páll —
Sigurðsson Lundi Steinn Jónsson Hring. ~~o. fl.~~
Nú varð ofur lítil hlé á leikjum, menn fengu sér hressingu
því Jón Arngrímsson seldi kaffi og flestar sortir af sælgæti
svo voru margir er höfðu með sér ýmislegt til hressingar
s. s. ávexti og fleira, og hefir það sjálfsagt verið jétið með góðri
list. Nú var orðið áliðið dags og varð að sleppa úr
tveimur liðum á skránni er voru Knattspyrna 2 sinn
og reiptog, báðar þessar íþróttir eru mjög fagrar og skemmti-
lega þess verðar að þeim hefði verið gaumur gefinn, sem
líka hefði orðið ef tími hefði leyft.
Stöku kastað fram:
Gleðin breiddist en þá ögn.
engan tel þó vansa.
Eftir þessi ósköp öll,
átti þjóð að dansa.
Og var þá líka farið að dansa, ekki var
annað hægt að sjá en fólkið sætti sig vel
við að dansa þarna á grænni grundinni
þótt ekki væri fjalagður pallur undir fótum þess.
Vel getur samt verið að einhverjum hafi orðið fóta-
skortur eins og komist er að orði; við skulum hugsa
að slíkt hafi jafnast fljótt. Því mér virtist gleði

vera viljandi í fullum máli og hvernær hafi skemt sér vel í næsist unguþjóðanna.
Dansað var í 2 kl. og þar strax á eftir stóð Kristinn F. Stefánsson stúdent fyrir mótinu með nokkrum öðrum. Ræða Kristins var ágæt samlíkingar hreinasta afbragð, og framburðurinn ákveðinn og góður. Nú hef ég farið fljótt yfir sögur, en ef einhverjum fyndist eitthvað í vanta þá er ég honum þakklátur ef hann vildi leiðrétta það sem betur mátti fara.

Niðurlag.

Ef skemtinefnd hugsar sér að hafa sameiginlegt skemtimót að sumri komandi þá vildi ég óska þess að yrði fullkomnari undirbúningur en var síðastliðið sumar þar og aðallega við íþróttirnar. Því hvað er leiðinlegra en alla að sýna fleiri hundrað manns fákunnleik sinn, en geta svo ekki neitt er á hólminn kemur. (Á mótinu var íþrótta hundraðum)

Staka.

Ef þú stjakar öðrum hart, út af gæðu þinni.
Sjálfur þarftu vegðar vart, að vanta nokkru sinni.

Fjelagsmaður.

Máni.

Útgefandi	Ritnefnd	
Félagið Von	Kristján Sigurðsson, Gunnl. Jónsson (ritari) og Jón Gunnlaugsson	10. tölublað 6. árg. 192?.

Hafi hugsar. K.S.

Um það mál mætti rita stærðar bók, því svo margir og misjafnir eru hafi lyktar sem menn hafa til að bera, og er slæmt að vita til þess að hver skuli ekki geta neytt síns ágætis. En því er ekki að leiða. Og það mun mætti áður er það, að fátæktin eigi þar götuna hér í máli. Það munu flestir sínir og daufir telja manninna ganga mentavegina, svo ekki sjá meir gegnum gaddinn en margir smáfengnir, sem verður að fara (ganga) alls á mis, og getur ekki notið hæfileika sinna, fyrir fátæktar sakir. En þrátt fyrir fátæktina eru margir sem ekki láta hugfallast. Því

H. B B B B B

leggja af stað til að leita gæfunnar, þá
langar til að verða að miklum mönnum, og
þá kemur brátt í ljós hæfileykinn sem þeir eru
gæddir, og þá menn met jeg mest, sem af eigin
rammleik hafa rutt sig upp til vegs og virð-
ingar, þó erfitt hafi verið.
Og það er gaman, ef þeir geta leitt sjer fyrir
velferð sveitar sinnar, og jafnframt landið í
heild sinni
En oft fer þetta á annan veg, margir eru
þeir sem nota hæfileykka sína einungis fyrir sjálf-
an sig, en ekkert öðrum til gagns, og er það
slæmt þegar skinsemin er þannig misbrúkuð.
En geta nú ekki allir notið hæfileykka sinna
að einhverju leyti? jú, víst mun það vera
hægt ef áhuginn er mikill og samtökin góð,
og ef unglingarnir fengju þroska í einhverju
því starfi, sem þeir eru hæfir til að gegna,
svo þeir gætu þá notið einhvers af því sem
þeim er meðskapað, og þurfa ekki að vinna
á móti sinni eigin löngun.
Og hvernan þroska geta þeir veitt, er nái
hafa takmarki hæfileykka sinna, og þetta er
hægt ef samtökin er og viljinn nógur.

Niðurlag

Af því að jeg veit að Unarfjelagið á
marga menn sem eru miklu betri en jeg að rita
í "Mána„ vildi jeg óska þess að einhver skrifaði
framhald á þessu [í] næsta blaði.
"Kári.„

Vísur.

1. Jeg vildi jeg væri floginn á vengjum langt í burt
jeg vildi jeg væri kominn, jeg veit þó ekki hvert
jeg veit ei hvar jeg vera kýs, veraldar í geim
jeg veit ei hvernig varast skildi, vjel og falskan hr[illegible]

2. Jeg þekki hjer í heiminum hættulegt svo margt
jeg þekki böl og blessun, bæði hvítt og svart
jeg þekki tál og tapa braut, og hygga vina lund
jeg þekki ískalt harmaveð, og heita sólskinsstund

3. Jeg hræðist ekki heiminn þó lunefann geti veitt
so móti mjer hann blesi, jeg met það ekki neitt
og hvergi hót jeg hopa skal, þó hann mér ógna kjósi
og þótt við einnar öldu fall, sér önnur hærri rís.

Staka

Vetrarhríð þótt vasti í þinn
vefjast hlíðar fannar höfnum
Verðu ei kvíðinn vinur minn
voríð bíður suður í höfnum

11.

Sólarhóll ! —.

Beindu augum þínum í sólarátt
og skuggarnir munu hverfa að baki þér (Maeterl.)

Enginn líkamlegur hlutur í geimnum mun vera manni kærari en sólin — enda er ekki slíkt að undra, því hennar áhrif hennar og krafti, lifum og hrærumst vér. —

Það voru því engin undur þó menn á þeim öldum er guðsþekkingin var hulin myrkri fáviskunnar héldu sólina guðlega veru og tilbæðu hana og sýndu henni lotningu, og þó forfeður vorir væru ekki sóldýrkendur, þá völdu þeir henni svo vegleg heiti sem á munu lifa á meðan íslenzk tunga er töluð; svo sem: Sunna, Fagrahvel, Álfröðull, Röðull, Eygló o.m.fl. —.

Hin vermandi vorsól blæs lifandi lífsafli í hina hálfdauðu náttúru, sem hefur legið undir vetrarfarginu, og frosið þar að meira eða minna leyti, hún eykur lífsafl og þroska hvar sem hún nær að skína, og hún vermir einnig ódáinsreit okkar mannanna. —

„Sat ég uppi á Sólarhóli,“ sá ég ofan í Skuggadalinn
Þar uppi á hæðinni ljómaði sólin og vermdi jarðveginn svo hann varð að skjóðunum sínum skrúðgrænn. Þaðan sendi hún geisla sína í allar áttir og vermdi og hlúði. Hún snerti klaka og harðneskjuryki úr hennar og batt þar bræðrabönd sem áður var úlfúð og sundrung. — En niður í dalinn náði hún ekki, því fjöllin voru há og þétt sett hamrabeltum sem slútu fram (úr fjöllunum) og bægðu geislum hennar úr fangi dalsins. Eftir því fór líka gróður dalsins, hann var aðeins kræklóttur fjær, en einstaka jurt með gróðurknapp efst á gulum, löngum, og veiklulegum stöngli teygði sig upp það er hún mátti til þess að ná í ylgeisla sólarinnar, en þess var enginn kostur.

Hamrabeltin voru þar í dyggilegu fyrirsáti, svo gróður dalsins mátti lifa og deyja í skugga klettanna. — Þar voru daprir dagar og dauðaþögn kyrð og sorg.

Hefði dalbotninn getað hafið sig svo hátt að hann hefði getað náð í sólarljósið hefði þar verið öðruvísi umhorfs. — Hefði hann getað hafið sig upp fyrir kletta-girðinguna þá hefði gróður dalsins ekki einasta getað beint augum sínum í sólarátt, heldur og orðið aðnjótandi sólarvarmans, og skuggarnir hefðu þá líka horfið að baki honum, og í staðinn fyrir dapran skugga og sorgarsöng hefði mátt syngja:

„Þar var sól og sumar og sólblessað vor.“

Hver getur nú látið oss þó vér elskum þann

undra hvaft sólarinnar sem við heldur sjálfum
oss, þó vér dáum hana sjálfa og geisla hennar;
Það er eðli allra lifandi hluta að sækjast
eftir sólarljósinu að vilja heldur vera sólar-
megin í lífinu að elska hvern hól og hæð
sem bendir til sólarinnar.
Fyrir þessu hafa forfeður vorir haft glöggt
auga, það sýnir best sá urmull af nöfnum
staða og bæja sem þeir kenna við „hvol"
hingað og þangað á landinu, og þótt þeir væru
alment ekki hugsjóna-ritar í skáldskap þá
höfðu þeir glöggt auga fyrir öllu sem auðkendi
þeirra eigin þjóðerni, það sýnir gleggst hvernig
þeir varðveittu þjóðerni og tungu frá utan að kom-
andi áhrifum, og hvernig mál og siðir geymdust
óbjagað gegnum aldaraðir. Alt sem alt og ein-
staklinga mátti til sóma verða var þeim heilagt.
Er ekki ást Gunnars á hlíðinni aðdáunar-
verð? vissulega hefur hann beint augum sínum
í sólarátt er hann leit til hlíðarinnar neðan
af Markárfljóts-bökkum.
Hvort getur lá[ð] oss þó vér viljum helminka oss
og vernda hvert nafn og nýyrði, sem getur
bent augum vorum í sólar átt, því aldrei

mun hjá því fara að þau lyfti ekki anda vorum
hærra mót helgum hugsjónum drengskapar og
dáðar, alveg eins og vér getum skapað okkur
heilan heim úr velþægil(eg)ri hjátrú – eða setningu;
Fögur og alíslensk staða nöfn hljóta altaf að
minna okkur á það sem best og fegurst er í þjóð-
lífi voru, því að þegar eitt hugtak er fram-
kallað hlýtur annað að fylgjast með, sem minnir
oss á einhverja atvik sem bundin eru við hugtakið,
þá gildir ekki sama við hvað hugtökin eru tengd
til dæmis hugtakið Sólarhvoll hlýtur að minna
á Bergþórshvol, Sólarhæð eða eitthvað sem yl og
birta fylgir – Alveg eins og hugtakið Skuggadalur
minnir á myrkur og sorg. Eða hugtakið „von"
minnir á eitthvað sem maður hyggur að og vill að
verði, því altaf kindir þó „vonin" ljós sem að hrynd(i)
kvíða.
Og þó nú að heimili felagsins „Von", að nýju
duldum áslaðum, mætti ekki hljóta nafnið „Sólarhvol"
og litt megi um það skrafa eða rita, sé jeg ekki á-
stæðu til þess að setja það undir ógagnsæ(t) mælikv(arða)
sem gleymdan og grafinn hlut; því þá mun ei sú
að erfitt verði að spyrna á móti „broddunum".
Nei þvert á móti ætti felagið og menn l(eita)

stefna upp í „hvolfin“ og hvíma augum sínum í sólfar átt — og þá mun fjelagið „Von“ sjá vonir sínar rætast. —

18/3 — 1924.

Hannes Hannesson.

Hannes Hannesson

Kvöld.

Djúpt í haf er sokkin sól
söngfuglsraddir dvína
Nóttin yfir hauð og hól
hefur göngu sína.

— — — —

Morgun.

Fagur morgun fer um lönd
flýtur jel og lifgar önd
Á austurlofti ljósblá rönd
ljóma dagsins lýður hönd.

Skriftu-áin, í leysingum
Straumhörð veginn stiklar á
stikki úr bakka rífur
Á gjöbörði aldan hrá
ljómalana kriðug.

4,

Rikt

„Oft er flagð undir fögru skinni og dygð undir dökkum hárum“

— — — — —

Vjer getum fullvel samþykst um sannindi þessa málsháttar, og er á engan veg hægt að hnekkjast á honum.

Þegar talað er um einn eða fleiri: einstaklinga eru þeir vanalega dæmdir eftir ytra útliti, en undantekningar geta þó verið á því, aðallega eftir því hverjir það eru, sem dæma, því það liggur í augum uppi, að sá sem er gæddur meiri andlegum gáfum, getur gert sjer ljósari grein fyrir slíku, heldur en þeir, sem skemmra eru á veg komnir til menningar og framfara — —

Það eru þess ótalmörg dæmi að flagð er undir fögru skinni, þar sem alt er við menning.

„Sigríður stórráða hafði verið fögur ásýndum, en flestum mun ljóst hvern innri mann hún hafði að geyma. — Ekki ætla jeg samt að fara út í persónulegt tal, því síður að það sje meining mín að meðal piltanna geti ekki drottnað „flagð undir fögru skinni og dygð undir dökkum hárum“ engu síður en hjá kvenþjóðinni. Margur fallegi piltur hefir verri mann að

geyma, heldur en sá er í augum almennings er lágvaxandi, því oft verður sú reyndin, að þeir sem þykkja fagrir í almenningsaugum, regna af öllum mæli, flöktandi á vængjum tískunnar að [illegible] skvetta sig, og bera sig til eftir öllum almennings-reglum, einungis til að auðga álit sitt, þessir menn geta oft látið leynast undir þessari fögru áferð ýmsa ókosti, og skammarlega lesti, og eru ef til vill ekki á neinn hátt, nýtir til eflingar landi og lýð.

Öðru máli er aftur á móti að gegna með hina, þessa óþríku og dulu, til sem lítið gera til að efla álit sitt, eða bera sig eftir siðum almennings, þeir þykkja í sumra augum fremur lítilkomulegir. Í fjölmenni er smátt hjá þeim sem varir það skynlausar skepnur, og í einu orði sagt eru þeir óspilltir og einkis virtir og á þá. Undir þessari ófögru yfirborði vefur líka oft drottnað drengskapur og dáð og einlæg þrá til að framkvæma, og vinna sínu þjóðfélagi gagn, og hefja það hátt, upp til vegs og virðingar. Hvað mun þeim gagna það á lífsleiðinni sem aðeins að ytra útliti eru fagrir í augum almennings.

Þegar húsið okkar var vígt.

Það er ætl af því sjálfsagða, að það sjáist einhversstaðar, hvern dag mánaðar og árs húsið okkar var vígt. Því þegar árin líða, gleymist það sem við hefðum ef til vill viljað ógleymt, svo framarlega að það sjáist ekki einhversstaðar skráð, og best er það geymt í „Mána“ að mínum dómi.

Mánudaginn 27. desember 1926 var húsið vígt og skemtun samhliða. Fólk var fremur fátt, og mun aðalorsökin til þess hafa verið sú að mikil asa hláka og rok gengu dagana áður, og alt fram á síðustu stund. Var því undirlendi alt sem eitt vatn, ár og lækir í jötunmóði, svo ekki sýndist árennilegt yfirferðar. En á fönnum erfitt færi — Önnur orsök mun að líkindum hafa verið til þess að fólk kom ekki á skemtunina eins og það hefði annars gjört, var sú að á annan dag jóla var afspyrnu rok, og tók það einn þriðja af þaki hússins, og fór með það víðsvegar út um mýrar, en þó fór pappinn enn víðar, líklega sumt út á sjó

og sumt upp á fjöll. Og þótt búið væri
að koma upp, þaðan aftur á húsið til bráða-
byrgða gat það búist við að bylur kæmi
og færi með það aftur, og ýmist brotið
lenti á höfði þess eða einhverjum öðrum í,
óþægilegum stað. Væri því vissara að sofa
heima í rúmum sínum, ef til vill við seludr-
auma en leggja út í slíka hættu, þótt
um ræðustúfa væri að gera, eða eitthvert upp-
lesturs rugl, og svo þetta hopp sem allir þekkja.
Samkoman var sett af Steini Jónssyni
með örfáum orðum og las hann upp kvæði
ort af Guðm. Stefánssyni. og byrjast þau hjer:
Settur fundur!
Lag. (Þar sem að fyrst stóð vagga vor)
1 Við höfum okkur hér á fund
að halda leiki og dans
því æskan þjóng örfar lund
og eftir gleði mans.
Til leika er hátíð best
það hefir rætur fest
í þjóðlífinu frá löngu liðnum tímum.
2 Vér frjálsum huga fögnum því
að félagsskapur vor
þar sýnt og vottað verkum í
hvað viljans magnar þor
Sú kröf er sigurfús
að sjest hjer nýbygt hús
sem verður núna vígt á þessu kveldi.
3. Vér skulum hugfast hafa það
er heimtar brýnust þörf
Sem vinir fylgjast ávalt að
við okkar fjelagsstörf
Þá blessast vinnan best
og blómgast líka mest
í framtíðinni Fóstran okkar kæra.
4 Við elskum hana öll svo heitt
Hún er svo tignarfríð!
Við líka óskum öll sem eitt
hún eignist frægða tíð.
Svo hennar örmum í,
við unum glöð og frí
á meðan endist æfi[l]íðar dagur.
Nú var dansað í dálitlum tíma. Þar á eftir
hjelt Hannes Hannesson aðalræðuna (vígsluræ-
ræðan var góð hjá ræðumanni, að öllum fótt.
Sungin voru 2 lög, á undan og eftir ræðunni, og
lék Þorlákur Stefánsson undir á orgel, og

þótti vel takast. Páll Sigurðsson frá
Lundi, hélt og ræðu, er gekk út á sögu lands-
sins, þótti ræða sú dágóð, mál var á henni ágætt.
Það voru sungin nokkur lög.
Steinn Jónsson las upp kvæði er átti við
áður en dansinn byrjaði, orkt af Guðm Stefánssyni

Út undan dansinum.

II.

1. Eg býð ykkur velkomna vini í kvöld
og vona að skemti sér flestir.
því æskan og gleðin það eiga hér völd
hjá okkur sem heiðraðir gestir.

2. Og látum nú heyrast að hér sé jól
með hörpunnar tónbylgjum snjöllum
svo dvergar og álfarnir dansi um hól
en dísir og vættir í fjöllum.

3. Nú dreifum við frá okkur draum, gáir nótt
við dansinn er fjörugt að vaka
á gólfvellinum best er að byrjað sé fljótt
og baugur í armana taka

4. En þegar við hættum að hoppa með þeim
og huganum tekur að dofna
Við kjósum þar seinast og höldum svo heim
hættum og förum að sofna.
Húrra — Húrra — Húrra. —

Skemtunin var yfirleitt fullkomin, t. d.
voru félagsmenn með rauðan borða um
vinstri handlegg, og aðrir margir sem
létu sauma í sína borða N. F. Vor.
Þóttu þessi merki tilkomumikil til að
sjá, og mörgum varð starsýnt á þau
að því að mér syndist. ———
Nú læt jeg staðar numið og vil
byðja einhvern góðan félagsbróðir að
rétta mér hjálparhönd til viðbótar þessari
ritgjörð.

Staka.

Geng ég lífs um grýttan stig
glepti ég skellu marga
þegar svefninn svíkur mig
sé ég fátt til bjarga.

Staka. Það er ei ávalt gull sem glóir
eða gimsteinar sem ljóma
svo er það oft að sorg og tár
sitja milli blóma.

Staka. Ef ég fyndi og festi mund, á þeirri amavalli
gæfi eg fyrir gleði stund gull í punda tali.

Illar hvatir. (Sönn saga)

Maður nokkur var á ferð um votlendar mýrar, hitti hann þá vængbrotinn spóa, falinn að mestu í háröxnu grasi, við dálítinn poll. Manninum var meinilla við alla spóa, honum þótti svo leiðinlegt þetta sífelda vell þeirra. En þegar hann sá hvað hann var aumlega leikinn, kviknaði örlítill neisti af meðaumkun hjá honum, svo að hann drap hann ekki að fullu, en gat þó ekki látið hann alveg hlutlausan, hann sneri því úr liði vænginn sem óskaddaður var, og annan fótinn, og eftir að hafa klastað honum nokkrum sinnum í pollinn, yfirgaf hann fuglinn og hélt leiðar sinnar. —— Það er leiðinlegt að vita til þess, hvað sumir foreldrar gera lítið til að brýna fyrir börnum góða meðferð á skepnunum og kvelja þær ekki að óþörfu. Þessvegna leggja svo margir unglingar þetta í vana sinn, en þeir gá síður að því, að sá tími mun koma, að þeir verði standa reikningsskil gjörða sinna.

Máni

Útgefandi félagið „Von“

Ritnefnd
Gunnl. Jónsson ritstj.
Jón Gunnl. son
og Steinn Jónasson

11 tölublað
6 árg.
27 apríl 1927.

Til lesenda „Mána.“

Mig langar til að skrifa nokkur orð í „Mána“ til þess að sýna að ég væri ekki alveg búinn að gleyma honum, en það verður hvorki mikið né merkilegt. því er nú ver. —

Við vitum öll að sveitin okkar er köld, og fólkið bæði fátækt og fátt. Ýmis andstæð náttúruöfl hafa þjakað fólkinu, og dregið úr því hug og dug, og rýrt gæði sveitarinnar meir og meir.

En þó getur okkur ekki dulist það, að hún hefur eins mikla fegurð til að bera, eins og þær sveitir, sem bera meiri yl í skauti sínu

þeim verður valla gleimt hinum fögru vorkvöldum. — Vorinu sem nú er komið, og vekur náttúruna af vetrardvalanum, og færir með sér þá og lífsgleði inní sérhvert hjarta; og nú fara sumarfuglarir að koma eftir vetrar langa fjarveru, og heilsa okkur með sínum inndæla söng. Og hafið þið ekki orðið einnig hrifin af stjörnu bjartri vetrarnótt, með mána glitri og norður-ljósa-bogum. Sannarlega er alt þettað töfr-töfrandi. En þrátt fyrir þessa fegurð hefur þó sveitin okkar gengið mörg erfið spor! En er þá ekki hægt að gera eitthvað til að létta undir með henni?

Á öllum tímum hafa lifað fleiri eða færri menn, sem fórnað hafa lífi og starfs-kröftum sínum á altari alttjarðrástarinnar.

Slíkir menn eru vorperlur Íslans, og sólskins blettir í sögu þjóðarinnar. Þeir hafa lýst henni og haldið henni vakandi; mann fram af manni, og hvatt hana til starfa. Þessum mönnum á þjóðin að þakka, hve hátt hún stendur í stiga heimsmenningar-innar, og hve langt hún er komin inn á

þá braut, sem á að gera framtíð hennar fagra og bjarta. Þessa menn ættu allir að taka sér til fyrirmyndar, og setja sér það mark, sem þeir efluðu að keppa að í framtíðinni. „Vonarfélagar! — Leitist þið við að verða að nýtum og góðum mönnum. Takið þið ykkur þá menn til fyrirmyndar, sem hafa aukið sæmd og heiður þjóðarinnar, og þó að kraftar ykkar séu en veikir, þá er á margvís-legan hátt hægt að þroska bæði sál og líkama, sem er altaf besti undirbúningur undir full-orðins árin. Hafið það hugfast að hvað lítið sem þið (hlynnið) að sveitinni okkar, þá gerið þið hana auðugri, og fegurri um leið.

Og ef við náum því að verða góðir menn og standa vel í stöðu okkar hvort sem hún er há eða lá. þá erum við þó í smáum stíl sé á framfara vegi."

Ég vildi óska þess að félagið okkar „Von" geti í nánni framtíð orðið sú lyfti stöng fyrir þessa sveit, að hún geti rísið úr þeim rústum, sem hún hefur legið í svo lengi.

Stormur.

Félags-þroskun

Oft hef ég hugsað um það svona með sjálfum mér, hve mikinn baga félagið „Von“ hlyti að hafa af því, að allir meðlimir félagsins skuli ekki geta tekið þátt í umræðum á fundum.
Mér finst það hlyti að vera skemtilegra, og styrkja félagsböndin að mun, ef allir gætu í sameiningu tekið þátt í því, sem þar fer fram. En þegar litið er á réttu hliðina á þessu máli, sér maður fljótlega að þettað er ekki nema eðlilegt, þar sem í félaginu eru unglingar á fermingaraldri, óþroskaðir bæði andlega og líkamlega, þeir geta ekki tekið þátt í samræðum þeirra, fullorðnu, auðvitað ólgar þrá ýmisbygð hjá þeim.– Þrá til að létta á hugsunum sínum, en þegar þessi þrá ætlar út að brjótast, kafnar hún vanalega í fæðingunni af ýmsum ástæðum. Þá vantar einurð og æfingu til að velja hugsunum sínum rétt orð. Það er heldur ómögulegt, að búast við eins ýtarlegum og rökstuddum hugsunum hjá unglinum, eins og þeim sem búinn er að starfa í mörg ár, og kunnugir eru orðnir

tilgangi þess úti osar, því fáir eru smiðir í fyrsta sinn, í hverju sem er.
Að mínum dómi þurfa unglingar nauðsynlega að fá æfingu í ófullkomnari félagsskap t.d. ofur litlu krakkafélagi. Þar þurfa þeir að fá þroska til að koma hugsunum sínum skýrt fram, hvort sem er í ræðu eða riti. Einurðin hleypur ekki lengur í felur, er allir vita sig jafnsnjalla.
Mér hefur dottið í hug hvort ekki mundi takast að koma á fót ofurlitlu félagi hér í Stiflunni, og í því störfuðu flestir eða allir unglingar og krakkar, sem komnir eru af barnsaldrinum. Þess konar félög eru víða í sveitum t.d. eitt í Svarfaðadal, það hefir blessast og borið ávöxt sem hvert annað félag, og á nú allmikið í sjóði. En þó að þannig lagað félag yrði stofnað hér, býst ég ekki við að það blómgaðist svo að það safnaði tekjum sínum í sjóð, heldur yrði eins og ég hef drepið á, að eins undirbúningur undir fullkomnari félagsskap.– –
Áður en ég fer lengra úti þessa sálma vil ég geta þess, að einu sinni ekki fyrir löngu, var sett á stofn svona félag hér.

Það var að öllu leiti komið á rekspölinn með að ná tilgangi sínum, en síðilagðist þá af áhugaleysi meðlimanna. Þeir hættu að sækja fundi, og félagsskapurinn leystist upp, sem sykurmoli í sjóðheitu kaffi.

Af því að þettað fór nú svona líst mér ver á málið, og geti ég best trúað því að það tækist als ekki þó út í það færi.

Unglinganna rekur minni til þessa gamla og uppleysta félags. Þeir geta sagt sem svo. Þettað fer líklega eins og hitt félagið, og úti það er ekki leggjandi aftur. Þar við bætist, að mér finnst unglingar hér,— sumir hverjir svo sundur lyndir og ófélagslegir, en þettað er kanski ímindun.

Mín fullkomnasta samfæring er samt sú, að ef vel ætti að fara, yrði að starfa í félaginu minsta kosti tveir öflugir menn. Þeir hefðu nú á hendi, þeir þyrftu að hafa um sjóð á eignum þess, sem auðvitað ekki væru margbrotnar, hvetja meðlimi til áhuga á starfinu að halda félagsskapnum í tengslum.

Ég vonast eftir því að félagið „Von“ muni lána hús til fundarhalda, fyrir litla borgun eða kanske enga. Ef þettað næði fram að ganga vildi ég að félagið „Von“ nyti góðs af í framtíðinni. Svo framarlega að það eigi nokkurt líf fyrir höndum, sem ég vona að verði.

Mér finst að öðru hvoru að ég sjái í fjarska hylla undir gullöld félagsins, en þegar nær er gengið reynist það aðeins hverful geisla(hvörf) brot.

En hvenær verða þessir draumar að veruleika: þeirri spurningu er ég ekki maður til að svara.

Að endingu vildi jeg óska þess að unglingar þeir, sem þessar línur lesa, vildu rannsaka sálardjúp sitt, og vita hvort þeir eiga nokkra sam leið við löngun þeirra.

Kristján Sigurðsson

Brotur kvæði

Ég elska þig mín ástkær feðra sveit;
Ég elska sérhvert holt og grænan reit.
Þér gagn að vinna er æðsti vilji minn,
og vernda minning, frægð og sóma þinn.

Og þótt þér margoft megi ég dvelja fjær,
mér eru börn þín samt af hjarta kær.
Og þegar hvíla þarf ég hinsta sinni,
í helgri ró ég hníg í faðminn þinn.

H. H.

Kurteisi.

Orðið kurteisi er svo víðtækt, að mjög eru skoðanir manna skiftar á því hve langt víðtæki þess nær.

Sumir mentamenn heimsins halda því fram, að sönn kurteisi sje það; að leitast við að særa aldrei neinn, hvorki í orði, né verki. Aðrir halda því fram að kurteisin komi fram sem snyrtimenska utan á einstaklingnum. Nú skulum við athuga lítið eitt þessar tvær skoðanir, sem eru ólíkar og þó líkar. Sú kurteisi, sem er innifalin í því að meiða aldrei tilfinningar annara, er tvímæla laust, hin sanna kurteisi.

Kurteisi er ekki borin að öllu leiti utan á líkamanum, og þess verður að geta, þegar um kurteisi ræðir. Þó maðurinn sé ekki gæddur líkamlegri fegurð, né líkami hans klæddur dýrum fatnaði, getur hans innri maður haft að geima, göfugar tilfinningar, og hreina kurteisi. En þess ber að gæta, að þessi (kurteisi) tegund kurteisi kemur ekki greinilega í ljós fyr en við dálitla viðurkynningu. Það sem ~~en fremur~~ það er oft eiginleiki þessara manna, að þeir eru fámálugir, og forðast á þarfa málskrúð. —

Í samvinnu og samveru við aðra, verðum við að geta þess, að í brjóstum allra brenna tilfinningar, að mörgu leiti líkar þeim, sem búa í okkar eigin brjósti. Vitanlega eru þær misjafnlega viðkvæmar fyrir ytri móðgunum. Tilfinningar sumra særast við litla móðgun, annara ekki, því þeir eru kaldari. Orðið snyrtimenska er hugtak, sem nær nokkuð langt yfir víðáttu kurteisinnar. En sé hún aðeins borin utaná líkamanum nær hún skamt, en búi hún í innra manni einstaklingsins, nær hún langt inn á svið kurteisinnar.

Snyrtimensku er hægt að bera utaná sér í fullum mæli, en þá samasé oft másölturinn. „Oft er flagð undir fögru skinni“. Sönn snyrtimenska er því ekki til fulls innifalin í því að klæðast fínum fötum: greiða sér, þvo sér, taka ofan hattinn eða húfuna, og bjóða góðann dagi ef maður mætir einhverjum. Nei innanverðir ytri snyrtimensku verða að búa hlýjar og göfugri tilfinningar, annars er hætt við að ruddamenska og ósiðir brjótist fyr en varir út í gegnum byrgjur snyrtimenskunnar.

Eg held að foreldrar geti ekki gefið börnum

sinum öllu betri arf, þegar þau leggja út í
lífið, en þann að þau geti komið fram, sem
góðir og kurteisir menn. Það er æskumann-
inum dýrmæt gjöf þegar hann leggur út á hina
miklu lífsbraut, að hann hafi réttann skil-
ning á sannri kurteisi. Því kurteisir menn
vinna fljótt almenningshylli, og almenningslof.
En það er sú stoð í lífi hvers mans, sem annað-
hvort ber hann að markinu eða fellir hann.
Skortur á kurteisi þykir bera vott um mentun-
ar leysi. Þettað er að sumu leiti satt. Minsta-
kosti verður almenningi á að heimta meiri kurt-
eisi af þeim sem mentast hefir, heldur en
af þeim, sem heima hafa setið. Þettað er
líka alveg rétt. Sannmentaður maður á
að koma kurteislega fram. Hafi hann við
mentunina aukist af stærilæti og sjálfsályti
ber það vott um mentunar skort.
Hinn mentaði maður ætti einnig að hafa
betri skilning á því hve langt hann mætti
fara, til þess að særa ekki, — eða misbjóða
tilfinningum annara í orði eða verki. —
Hann ætti því að eiga hægra með að sneiða
hjá hinum viðkvæmu strengum í tilfinninga

lífi mannanna. Kurteisin er mjög margþætt, um
hana mætti skrifa margar bækur.
Hér á okkar gamla Íslandi, höfum við lítið að
segja af hinni margbreittu stétta kurteisi,
sem ríkir, og hefir ríkt sérstaklega í útlöndum
— Það skiptir líka minstu fyrir okkur. —
Ég geri ráð fyrir að fáir okkar eigi því láni
að fagna, að komast í tiginna manna þjónustu
úti löndum. — En hitt getur komið fyrir
okkur, að við eigum eftir að sitja þar samsæti
er þá leiðinlegt að kunn ekki hina nauðsynlegustu
(tegunstu) kurteisi. Jeg veit að flestum af ykkur
er hún að ýmsu leiti kunn, og hitt eigið þið þá
eftir að læra. Vitanlega er það altaf leiðinlegt
að verða sér til minkunnar, með þekkingar-
leysi og klaufaskap, en slíkt getur oft valdið
ánægjugleði hjá mönnum, sem þá gefnar sig
upp á móti kurteisis brotinu. —
Ef þið viljið heita kurteisir menn, skulið
þið leitast við að særa aldrei tilfinningar
~~annara~~ manna, og síst í viðurvist annara. —
Ef við lítum í okkar eiginn barm, getum
við vafalaust fundið það, að okkur er það við-
kvæmt að vera særður í annara viðurvist. —

því ekkert særir meira en niðurlæging í áheyrn annara. Gagnvart börnum og gamalmennum verðum við að gæta kurteisinnar í fylsta máli. — Gagnvart börnum, vegna þess að þau eru á þroskaskeiði, og við eigum að stuðla að gagnlegum, — en ekki ógagnlegum þroska þeirra. — Gagnvart gamalmennum, vegna þess, að tilfinningar þeirra eru svo viðkvæmar að þær særast undan hinum sárbeittu orðum — hæðni og ókurteisi. — Gamalmennin, sem gleðjast og hryggjast eins og börn. — Kæru „Vonarfélagar!“ reynið að verja mál ykkar með fullri kurteisi og stillingu. Þegar þið á fundum haldið ræður, og þurfið að verja mál ykkar, þá skulið þið ekki beita vopni ykkar á beran höggstað óvinarins, sem hefir móðgað ykkur, því þið megið vera vissir um það, að stilling og kurteisi gefur ykkur meira fylgi, en ofstopi og óvönduð orð. — K

Staka.

Þegar lífsins þróttur dvín,
þá ég mans ei gætið,
Ef að undir augnalín
aldrei hefir setið.

Lóa.

Kom hingað litla lóan mín.
Syngdu í svásri hlíð —
sumars um bjarta tíð. —

Kom þú og gleddu gömlu Fljót.
Við söng þinn yngist alt;
aldrei þá finst mér kalt. —

Þá vor sól þýðir klaka krans;
Komdu með kvæðin þín,
kærasta, heim til mín. —

Byggðu þitt hreiður bæ minn við,
þér gef ég bygg og brauð,
börn þín svo tapi nauð.

H.

Nokkur orð. —

„Nú fer „Máni“ að hætta að koma út að sinni. — Sumarið hefir alt önnur áhrif á hann, en foldarblómin, þau leysast og lifna af hinum langa vetrardvala og skreyta okkar fögru feðra grund á margvíslegan hátt. Er „Máni“ sofnar ofur rólega með sumarkomunni, og leysist ekki af þeim svefni fyr en með

vetrarbyrjun. Þetta er nokkuð undarlegt. En það
kemur til af því, að hann hefir ekki not
af sólarljósinu, heldur er það hugsanaheimur manna
sem færir honum birtu og yl. Þess vegna ættu allir
standendur hans að láta enga hugsjón kafna í fæðingunni
því þó hún í fyrstunni sýnist ekki mikils verð,
þá getur hún orðið einhverjum að notum. Menn ættu því
hugsa mikið og vel um það, sem þeim finnist til bóta
vera, og láta það koma út í „Mána“, til að eftirkomendur
okkar geti séð, hvað við vildum láta vera, og ekki gera.
Það getur oftast verið að nýjum hugmyndum sé ekki
vel tekið í fyrstu, en þyki góðar af síðaritíma-
mönnum. Jeg vona að „Máni“ eigi eftir að láta mikið
gott af sér leiða, og að margir hugsanir hafi verið
í hann skotið, sem hið mikla minnis haf (?) gleymskunnar
mundi gleypt hafa, ef hann hefði ekki verið til.
Jeg veit að fyrir ykkur ber margt í sumar bæði
í gamni og alvöru, sem þið lofið „Mána“ að njóta
af. svo það þurfi ekki að dragast langt fram á
veturinn að hann vakni til nýrra starfa.—
Að síðustu óskar „Máni“ öllum aðstandendum
sínum góð og gleðilegs sumar með þökk
fyrir samvinnu yfir veturinn, og von um
endurlífgun á næstkomandi vetri.—

Einn úr ritnefndinni

Máni.

Útgefandi félagið „Vog“ (?)

Ritnefnd:
Geir Gunnlaugsson (ritstj.)
Steinn Jónasson (?)
og Páll Sigurðsson.

12 Tölublað
6 árgangur
16 október 1924 (?)

Til lesenda „Mána“.

Kæru félagssystkini. Það þykir vel við eiga
um leið og Máni hefir göngu sína á þessum
vetri, að láta hann svo úr garði fara að
honum fylgi árna orð (?). Vill hann þá byrja á því
að heilsa öllum er að honum standa og þakka
þeim góðann stuðning á umliðinni tíð.
Það er ósk hans og von að á komandi
vetri þverri ekki vinsældir hans meðal kunningj-
anna, og enn fremur að hann megi verða
félagssystkinum sínum til skemtunar í

skammdegisskuggunum þegar byljirnir fjúka og hríðin lemur glugga hjá oss.

Gleymið ekki kæru Vonarfjelagar að vera í Mána í vetur. Altaf eru verkefni nóg og starfskraftar einnig. Ungir menn með brennandi áhuga á fjelagsmálum vorum: Látið nú andanngammin geysa, eins og einn okkar fjelagsmaður komst að orði; því ekkert er Mána kærara en að fjelaga sína sístarfandi á hvaða sviði sem oft er Sérstaklega þegar veturinn er genginn í garð, þá er það margt að Máni þarf mikið að éta af andlegri fæðu, en eins samt sem að hann sé með öllu ósedjandi.

Nú enda ég þessar línur með þeirri ósk til allra sem blaðinu standa, að ekkert það komi fyrir í vetur, sem tafið gæti fyrir framgangi blaðsins á einn eður annan hátt.

Steingrímur

Brota-brot

I

Jeg sit við gluggann í litla herberginu mínu í Tungu og les kristilega siðfræði. Jeg var að fara yfir kaflann um skyldur mannsins gagnvart sjálfum sjer. Og þegar jeg hafði lokið við hann, lít jeg upp úr bókinni til þess að hugsa um efnið — og festa í minni mjer —, sem er í raun og veru alt fólgið í síðustu setningunni: Takmark mannsins gagnvart sjálfum sjer er að öðlast heilbrigða sál í heilbrigðum líkama — í æðstu merkingu. (Mens sana in corpore sano).

Þá verður mjer litið út um gluggann. Hamarshyrnan blasir við sjónum mínum há og tignarleg, ímynd drenglyndis og sjálfstæðis. Jeg gleymi því, sem jeg var að hugsa um, en endurminningarnar frá smalaárunum mínum á Hring, ryðjast fram í hugann. Einni myndinni bregður fyrir eftir aðra, líkt og leiftur ljósi á niðdimmri haustnóttu, en hverfur svo jafnhraðan aftur. Og þessar minningar eru mjer svo undur kærar. Það er eins og skáldið segir, að:

„Endurminning merlar e, í mánaljósi það, sem “

Mig langar til að draga eina þessa mynd upp fyrir ykkur í „Mána“, mynd, sem er að minsta kosti gamall kunningi allra smala. Mig vantaði eitthvað af ánum og fór að leita þeirra. Svört þoka lá eins og farg yfir öllu, stiklum, eggjandi og ærandi alla smala. Jeg gekk upp Hamarshyrnuna, kleif hærra og hærra og nam eigi staðar fyr en komið var upp á hyrnutopp. Mjer til mikillar undrunar var albjart veður þarna uppi og himininn „heiður og blár.“ Jeg fór að horfa í kring um mig – og hringinn í kring um sveitina, sá jeg hæstu fjallatindana gnæfa upp úr þokuhafinu. Jeg stóð graf-kyr drykklanga stund og virti fyrir mjer þetta dásamlega fyrirbæri náttúrunnar, fjallatindana, sem sólin helti glóðheitum geislum sínum yfir og gráu og úfnu þokuna fyrir neðan mig. –

Og nú rennur þetta upp fyrir mjer, eftir tíu ár, í nýju ljósi. Það verður fyrir hugskotssjónum mínum sem tákn mynd annarar staðreyndar: Þokan er tíminn,

fjallatindarnir verk mannanna, sem tímans tönn fær aldregi unnið á. – Árin líða og margt fyrnist, aldirnar hverfa og hylja alt gleymskuhjúp tímans, nema það, sem ágætast var unnið, hugsað og framkvæmt; það eitt stendur, sem klettur úr hafinu gegn um aldaraðirnar.

Þarf eigi annað en að fara til sögunnar til að sannfæra sig um sannleik þessarra orða. Hún segir oss m. a. frá því, að pýramídarnir miklu á Egiftalandi, grafhýsi konunganna, sjeu hlaðnir um 5000 árum f. Kr. Enn þann dag í dag standa þeir þó með litlum ummerkjum og í upphafi; – tíminn hefir ekki náð að granda þeim. Sýnir þetta oss, að mjög mikilli skarpskygni, vandvirkni og dugnaði, hefir verið beitt við bygging þeirra; enda segir sagan að 100000 manns hafi verið við byggingu hins mesta þeirra og samt hafi verkið staðið 30 ár. – En pýramídarnir gnæfa líka enn upp úr tímans dimma hafi, þótt flest annað frá þeim öldum sje nú löngu gleymt. Og veglegri minnisvarða gátu Egiftar varla reist konungum sínum.

Pýramídarnir, með öllu því, sem þeir hafa að geyma af gulli og gersemum, auk sjálfra múmíanna, hafa orðið vísindamönnunum mikil rannsóknarefni. Og af þeim hafa þeir getað lesið menningarstig og þroska Egifta þá, og vjer orðið margs fróðari um lifnaðarháttu þeirra, trú og hugsunarhátt, sem vjer hefðum alls ekki getað fengið vitneskju um annars. —

— Einnig á öðru sviði sjáum vjer „tindana" gnæfa upp úr djúpi tímans. Það eru kenningar og hugsjónir andans manna, eins og t.d. trúarbófundarins Konfúcíusar, er uppi var mörgum öldum fyrir Krists burð — og ýmsra heimspekinga, sem þokað hafa heimsmenningunni langt áfram með hugkvæmd sinni og skarpskygni. Hugsjónir þessara manna „lýsa sem leiftur um nótt langt fram á liðinni öld."

Því lengra sem farið er aftur í tímann, því fleiri eru „tindarnir", en fjölga svo smámsaman þegar bókagerð hefst og nær dregur vorum tímum. — „Og sagan endurtekur sig altaf." Atburðir gerast og hugsjónir verða til en gleymast svo þegar fram líða stundir af því að þær höfðu ekki nægan lífsþrótt til þess að standa öldurót tímans.

II

Það stendur enn í fullu gildi, sem segir í Hávamálum: „Deyr fje, deyja frændur, deyr sjálfur et sama; en orðstírr deyr aldregi hveims sjer góðan getur." Þetta spaklega erindi er vel þess vert að það væri letrað stórum stöfum og hengt uppi í öllum skólahúsum landsins, og þar, sem ungt fólk kemur iðulega saman. Væri það ágæt hvöt æskulýðnum til að starfa og hugsa — „vera hetja ekki sauður". En auðvitað verður ekki gerð sú krafa til sjerhvers einstaklings að hann láti eitthvert það stórvirki eftir sig, sem stendur aldirnar, og það getur heldur ekki verið ætlun skaparans. Til þess eru mennirnir of misjöfnum gáfum gæddir. Sumir hafa hæfileikana í ríkum mæli, aðrir af skornum skamti; sumir búa við ágæt lífskjör, aðrir verða að berjast við örðugleikana í hverju spori. Eins verður með rjettu krafist af öllum, að þeir kosti kapps um að þroska sig andlega og líkamlega og leysa úr læðingi þær orkulindir, sem í þeim eru fólgnar. Og hver

og unm ætti líka að finna til skyldunnar, sem á honum hvílir í þessu efni. En nú er því líklega svo farið með oss flest, að oss finnist sem vjer getum ekki náð hámarki voru í skýrleik, hugsunarvissu, eða í ákvörðunarfestu. Og oss getur tekið afarsárt til þessa. Vjer finnum að vjer eigum meiri sálar- og líkamsorku, en vjer getum notað. Eitt gott ráð kann jeg til þess að kippa þessu í lag og eyða drunganum, en ~~það~~ er <u>fjelagsskapur</u>. Eins og það er sannleikur, að „illur fjelagsskapur spillir góðum siðum" mun hitt og heldur ekki bregðast, að góður fjelagsskapur göfgi og þroski einstaklingana, víkki hinn andlega sjóndeildarhring þeirra.

Þessvegna eru fjelagssamtökin nauðsynlegur hyrningarsteinn undir öllum verulegum framförum á hvaða sviði, sem er. Enginn er sjálfum sjer nógur, en margar hendur vinna ljett verk - og svo er það bæði í andlegri og ~~tíð~~ verklegri merkingu. Þið þekkið það af eigin reynslu góðir Vonar-fjelagar, hvað samtök og samhugur megnar. Þið vitið, að jafnvel mestu örðugleikarnir verða lítilfjörlegir, ef fjelagssamtökin eru góð. —

Það er stundum komist svo að orði í Íslendingasögunum, að einhver „vaxi af verki," ef það þótti eitthvað frábært. Með sama rjetti má segja, að þið hafið „vaxið af verkinu" í augum allra, er til þekkja. Húsið ykkar mun lengi gnæfa upp úr bænum hafi, og er fram líða stundir mun þess getið, er þið hafið gert. ———

Haldið svo fram stefnunni og látið ekki undan síga þótt óska-byr leggist eigi ætíð eftir! - En um leið og þið vinnið sveitinni gagn í nútíð og framtíð, eruð þið einnig að auka ykkar eigið manngildi:

Jeg óska ykkur svo að lokum allra heilla með fjelagsskapinn ykkar og ber sterkar vonir í brjósti til Vonarfjelagsins, að það eigi enn eftir að hrinda mörgu góðu á framfarabrautina; látið ekki þá von mína bregðast! ——

Fyrirgefið flýtirinn og virðið á betri veg þessa sundurlausu þanka mína.

Ykkar einlægur.

[illegible] Stefánsson

Kristinn

Stefánsson Stefán

Samtalið!

Skammdegisvakan var koldimm og köld; já svo köld sem hún gat orðið.

Stórhríðin lamdi utan húsþökin og þyrlaði snjókornunum um klakaðan geyminn, uns þau féllu til jarðar og urðu jafnvel einn lítill hluti í hinni miklu snjóbreiðu sem lá yfir landið.

En jólin voru í nánd því boðaði hækkandi sól og bjartari dögum.

Inni í stofunni á Brún sátu synirnir Jökull og Börs; hinn eldri ... jólatréð, en hinn sat við borðið og las; „Hvað lest þú bróðir?“ spurði Börs.

Hann sagðist lesa „Heimskringlu“, og hafa nú lokið við kaflann um Ólaf Tryggvason og Sigurð hinn stórráða.

Börs bað hann að lesa eitthvað vel við veðrinu, og veðráttu [illegible] „Mér hefur alltaf fundist“ sagði hún, „að þessi kafli í „Heimskringlu“ sé eins svalur og svalasta skammdegis hríðar vetrarins.

Sjöundi hetjur, og hefndargirni

stórbrotinna sálna, þeirra ríkulegan trúlla dóm, þar sem vopnabrakið heyrist gegnum aldaraðirnar, líkt og stórhríðar gnýrinn í gegnum stofuþakið.

Svaldaröldunum hafa þjóðirnar endurtekið öld eftir öld. Þær líkjast oft á fengnum hríðarbyljum vetrarins, er sem þeyta kleif kappaklaup sín um geyminn, og leitast við að eyðileggja allt sem á vegi þeirra verður, og skilja löndin eftir sem lífvana auðn.

Hetjur hinar trylltu skjaldi, myndast og þroskast, á [illegible], og samaðar leiti; eins og [illegible] á blóðsporðum þjóðanna.

Fólki gera sér far um þekkja sjálfan sig eða aðra, og kunna því ekki, eða geta ekki skoðað lífið, og lífsbaráttuna við aðra frá öðru sjónarmiði. Sjálfselskan er vestl- farartálmi á þroskabraut þjóðanna, því eru og þar sem komast svo langt á þroskabraut lífsins, að þeim takist að komast yfir hinn torsóttu þrepskjöld, sem eru á vegi þeirra, að markinu; markinu að geta yfirstigið hina meðfæddu sjálfselsku. Hún eykur dýrseðli mannsins, og spillir siðferði hans

171

þeir geta ekki tekið þátt í kjörum annara, geta aldrei "glaðst með glöðum, og hryggst með hryggum"

"Þú gleymir því, systir góð, að við þráum jólin og jólagleðina, við þráum sól og sumar, og hvers vegna þráum við þetta? einmitt vegna þess, að við þekkjum skammdegisskuggann.

Úr því heimar okkar skapar kraftinn, og [illegible] veldur öldufallinu lífsins. En oft [illegible] vökker, meðal gæðanna í [illegible]. [illegible] í sinni algróin, og [illegible] en á er.

Við lýtum oft skamt, er við dæmum menn og málefni, gleymum því, að andstæðurnar skifta þess, að þroski og menning eigi sjer stað. Mennirnir verða að berjast, en þá [illegible] eða falla í lífsbaráttunni; hversu oft [illegible] ekki [illegible] undan þyrnum örlaganna, en [illegible] mitt þau hafa orðið til þess, að samúð og hluttekning í annara garð hefur skapast og þroskast".

Mjer finst bráðum góður, á framfara [illegible] ganga svo grátlega seint, þrátt fyrir hinn mikla ofl, sem bundið er í andstæðum lífsins, og [illegible] er hin helsta hvöt mannkynsins til menningar

172

og framfara. Það er líka víst um það, að margir hinna ofmiklu andstæður eru óþarfar.

Sólin [illegible] altaf, [illegible] en [illegible], hefir tekið hana en bæði óþörf og [illegible].

Við munum vera sammála um það, að fíkn í auð og valda, sem altaf og alstaðar er ríkjandi í heiminum, hlýtur að vera eitt stærsta skálf þjóðanna, og gera mannfélagið harða, kalda og tjörfalna. Jeg hef enga trú á því, að nægilegt sje að hafa sögurhugið til þess að finna sannleiksperluna.

Þegar jeg hef skreytt jólatrjeð, ætla jeg að bjóða hingað börnum í nágrenninu, svo þau geti glatt sig við [illegible] og jólagleðinni. Jeg hef trú á því, að það verði þroskavegur bæði þeim og mjer. Og ef eg börnin gera eitthvað sem miður er, þá mun mjer veitast hægt að fyrirgefa þeim. Jeg minnist þess, sem mjer þykir fegurst af öllu, sem jeg hef lesið, en það er "Bróðurkveðjan" við hina [illegible] konu. Hann skrifaði skuld hennar í sandinn. Fyrirgefning þeirra sem eiga [illegible] til hefnda, og eiga dómsvaldið, er [illegible] oftast í heiminum. Það er fyrirgefningin sem fram er öllu öðru skapar guðsríki á jörðunni

En því eru og fáir, sem kunna að meta þetta oft, þannig endaði samtalið [illegible]. Það heyrið og sjáið, þegar þið lesið þessar línur, að skáldið þeirra í

bjóna, en allólíka. Hann heldur því fram, að andstæ-
ður ættu að fá sín stað, til þess að skapa þroska
og menningu, það sem gæfi lífi hjá einstaklingunum
[og] helsta afl til samúðar og hluttekningar gagn-
vart öðrum. Við er ekki hægt að neita því, að hvað
vari einda til þess að fella sig sjálfir, því mannkynið
hefur reynt, og reynir enn, að finna varnir og ráð
við þessum óblíðu erfiðleikum; Með því hefur
skapast framfaralíf þjóðanna, félagsbundið og
samúð einstaklinganna hvers í annars garð
Hún heldur því fram, að andstæðurnar séu óþarf-
ar og skaðlegar, að vel geta sjálfsköpuð öfl, sem
mannkynið hafi nýtt að ráða, það vill megi að skapa
þroska, kærleika og menningu í veröldinni
Haldið þið félagar að verk ykkar hefði
verið meira, eða þið ánægðari, þó þið hefðuð
aldrei mætt andstæðum og erfiðleikum?
Ég segi um það. „Sá þar sem ekki
á neitt að stríða, er ekki sigur neinn að
fá!!"

Páll S.

Gott

MÁNI

Útgefandi Félagið „Von"	Ritnefnd Steinn Jónsson[?] Páll Sigurðsson Steinn Jónsson	13 tbl 6. árgangur 6 Nóvemb. 1937

Máninn hátt á himni stár
hálfur fullur stundum,
þótt hann ekki þetta ár
þukli um mitti á sprundum.

Þankar

Oft hefur verið, minni ástæða til þess
að líta til baka, til liðins tíma sum[ar]s
þegar liðni tíminn ber hugljúfar
endurminningar, um eitt og annað, þá
er oft ljúft að renna huganum til ba[ka]
Fram í hugann kemur hver myndin
og önnur, alveg sem lögun væri li[illegible]
til standa þar skýrt fyrir hugskots-
sjónum okkar, myndir sem ~~áður~~ ein-
einni voru sannur raunveruleiki.
Sumarið er nú liðið, þetta fram-
úrskarandi góða sumar, það er gengið inn
í hina óhvikulu braut, ára og alda, og
hefur nú myndað einn hlekk í
hinni löngu ára keðju, með öðrum
orðum "það er liðið í aldanna skaut,
og aldrei það kemur til baka"
Það er ekki ólíklegt, og heldur ekki
ástæðulaust, að margir renni huganum
til baka, til sumarsins liðna og
leiði þannig fram raunverulegar, liðn-
ar myndir, frá sumrinu, og gefi þeim

færi á, að endur ~~speglast~~ fæðast í spegli hugsananna
Vel mætti maður bóndinn, hugsa með
ánægju til sumarsins, þegar hann með
fólki sínu gekk til heyskapar vinnunnar,
á sólríkum sumarmorgni, þegar sólin
helti brennheitum geislum sínum yfir
túnin hans og heyin. Hann gat oftast
sofið rólegur (þessa sólgæðis) ekki þurfti að óttast
svo mjög veðrabreytingar. Oft var breytingin
ekki meiri en svo, að nóttin með dagga-
dropum sínum, vökvaði hin sólþyrstu
grös, sem svo mjög þörfnuðust vatns, eftir
hitann og sólskinið
Þá mætti sjómaðurinn ekki síður
minnast sumarsins, þegar hann rendi
bátnum sínum frá landi, fullviss um
góða ferð, enda brást sú von hans ekki,
að landi hélt hann aftur með hlaðið
skip, og uppfylltar þær vonir sem hann
fór á stað með.
Þannig mætti lengi upptelja, gæði sum-
arsins liðna, minning náttúrugæðanna, sem
að okkur var rétt í svo ríkulegum mæli
mætti gjarnan liggja djúpar rætur í sálar

gróðri íslenskrar þjóðarinnar.

Á ári minninganna mætti gj... an bera mest á þeim gróðrinum, sem kom inn er við sumarið 1923. Þar átti að vera fjallaskur og fegursti gróður.

Það er langt síðan sumarnátturan hefur komið eins fram við íslenska bændurna. Það er langt síðan sveitabóndi hefur átt því láni að fagna, að hann gæti tekið heyjið sitt eftir því sem hann hefur sjálfur hentugast.

Já, slík sumur eru sjaldgæf hvað nátturugæðin snertir; það eru hin ómjúku handtök náttúrunnar, sem hún gefur beiti svo mikjum mun ... á Íslandi; þau handtök hafa verið ... Á leið þjóðarinnar hefur oft gefið að ... andi leið afleiðingar þessara ómjúku átaka.

Skepnufellir og manndauði, sem afleiðing á harðindum veðráttu setja glögg tímamörk í sögu þjóðarinnar, tímamót, sem sýna okkur sem nú lifum hér, sem stórfengt hvað hverjar hörmungar hafa yfir dunið á liðnum tímum, og hve fæðlir vari

þekkir fáa leðir, til þessum að koma í veg fyrir slíkar afleiðingar, eða það sýnir, í því m... hve seint þroskinn nær sínum tökum á þjóðinni, að hún náði þá varni, sem nauðsynlegar voru. Og enn þann dag í dag, hefur þroskinn ekki náð sínum tökum yfir heildinni, að afleiðing á harðstæðra veðráttu, setji ekki skýrt merki á alþjóð.

Tíminn á að vekja okkur gleði, sú gleði verður mjög háð veðráttunni. Sumar vinna bændanna, þrátt fyrir hennar er mjög bundin á kjafta nátturunnar. Enginn maður, hversu hyggin sem hann er, getur ráðið hinni óbifandi breytingu náttúrunnar, en þeir geta varist og náð því, að afleiðingar af hörðum vetri, eða þurklegs sumri, setji djúpt spor á leiðina. Við því hafa menningin, nú á seinni árum, verið að finna ýmsar leiðir, sem almenningi eru að nokkru kunnar, en ekki hafa þær enn náð sínum tilgangi, meðal fjöldans.

Líf mannanna hér á jörðu, er nokkurs konar farfugla líf, þeir koma og fara.

þyrnast og skyggi.
Minning hugarorra sannasta stunda, meðal góðra vina, lifir og skráð á bók endurminninganna. Þar getum við leitt upp aftur og aftur, sögur og æfintýri, sem löngu eru liðin, þessi kæra hugarleiftur og okkar kækinar. Hann kemur þægilega á hugsanirnar, hvað sem hvað rokkið er þeirra, vekur gleði, sorginni, og gefur ljós í ~~myrk~~ myrkrinu.
Þegar skammdegið tekur aftur við, þegar að hinum andlega gróðri okkar, og allar að þyrmingum frá sumrinu, þá skulum við líta til baka, og kalla fram sögur frá sumrinu. Þá munu skammdegisskuggarnir lýsast. Sundur og dreyfast, fyrir geislum endurminninganna frá sumrinu.
Þótt vinirnir skilji, og og tíminn líði, þá vaki minningin; við skulum því minnast sumarsins 1927.

P. S.

Aðalfundur. M. f. „Von" 1927.

Kæru félagar!
Vegna þess, að „Máni" geymir minningu fleiri skemtananna, sem haldnar voru hér í fyrrasumar, en ég sé ekki, að neitt hafi þar verið minst á „aðalfund" félagsins „Von", ætla ég (þér) að minnast hans með nokkrum orðum, því að hann var þó skemtun út af fyrir sig. Það hefði samt verið sett í mig, að skrifa um þessa skemtun, þar sem ég tók talsverðan þátt í undirbúningi hennar, mætti því líta þannig á, að ég ætlaði með því að hrósa minni framkomu og mínum verkum í þessu máli. Ég ætla nú samt að taka aðalþráðinn, sem ég get rifjað upp, til svo þó sem betur muna að hafa við
Sumardaginn 20 janúar árið 1927. Hélt. M.f. „Von" aðalfund sinn, á heimili sínu. Form. f. Steinn Jónsson, setti fundinn með ræðu, bauð gestina velkomna fyrir hönd félagsins, og óskaði þess, að þeir gætu heim farið, með hlýjar endurminningar, og hugsuðu ekki til félagsins. Það var líka takmark okkar félagsmanna, að skemtunin mætti verða okkur til sóma. dróg því engin sér í hlé, hvað allan undirbúning

tvenli. En margt var eftir. Tíðin að taka, fórum við 3 um morguninn (sama dag og skemtunin var) með þ. Kross, til þess að flytja ymsi áhöld sem þurfti ð ganga laus; (og) en þá mátti þá alla ganga með skóflunni í sundur, og moka frá sleðanum þó svo var það tordrátt.

Fundurinn fór reglulega fram, þó voru menn seldir fjölbreyttir, þar til kom að lagabreytingunum, sem áttu að ganga í gildi. Líkaðist það um mál fyrir manna, nýdust þó góðar sættir þeim mörgum, þann nálægri á að breyta lögunum. Utan fjölbreytt menn var til [illegible] að eins einn Jón S. Jónsson talaði; þeim [illegible] líklega fundist sig lítið ~~[illegible]~~ vanda fyrir [illegible] mál okkar. Nú fóru menn að ókyrrast, því kalt var í salnum, enda lagði angandi ylm, frá því kaffi og sukkulaði sem var verið að út búa í fyrir enda hússins. Var því fundi slitið eftir [illegible] [illegible] fólki nógu lengi, setið eftir fönnum [illegible] borðunum, sem voru tvísett í salnum. Kom nú þrýsting á fólkinu. Saungfólkið að orgelinu til þess að [illegible] aðir í kaffi [illegible], til þess að fá sér ylog hressingu. Var nú farið að bera á hin löngu borð sem [illegible] aflið svo lengi, en að [illegible] 8 [illegible] Á meðan fékk Þorláks á Sauðastöðum á

orgelið. en fólkið saung undir.

Nú var sest að borðum. Höfust þá hátt þjölga [illegible]. Því miður gleymdist ~~[illegible]~~ ekki með. [illegible] ymsra [illegible]. Þó munu aðrir hafa verið [illegible] [illegible] til [illegible], og [illegible] um ókomin tíma. Jæja fékk þá bæði sál og líkami nokkra [illegible] því varð þá bæði fróðandi og skemtilegt, þegar leikandi menn tala.

Nú var staðið upp frá borðum, fékk þá [illegible] [illegible] fólkið sér hressingu, var þá sungið og spilað á orgelið. Þegar allir voru mettir, og búið að taka af borðum, og borðin sjálf tekin í burtu, var farið að dansa, var þá dansað sem orka leyfði í 6 tíma. Þeir sem ekki tóku þátt í dansinum skemtu sér við spil, var spilað í tveim og þremur togi. Jæja nutu allir sín hvorar skemtunar. Aðalfundurinn síðasti var haldinn 20 Janúar, en 8 20 Oktober, fer því að styttast til næsta aðalfundar, sem ég er farinn að hlakka til því ég vona að hlýtur, oftar ekki [illegible] en höfum einu mikið að hjóða; ekki svo að segja að ég hafi sjálf neinar [illegible] leiðir, sem [illegible] í þá átt.

Bið nú „Mána" og á [illegible] hans að taka viljan

fyrir sekt, og fyrir gera hverri er illa er sagt frá, og að alt samsæmi verður, [illegible] góðan [illegible] mann, sem betur man að bæta úr og fullkomna.

Nefndarmaður.

Nokkur orð

Hvað á að gera við skútuna, þegar búið er að fullnota þá? Þegar einhver skúta er fullnotuð, er komin algjörlega ónýt, komin er á [illegible] eyðileggingunni að bráð. Þegar er þó ekki alltaf svo varið; Nýtni mannanna sér oft einhver ráð til að nota komin til einhvers annars. Þá koma ekki lengur [illegible] til þessa skúta, sem komin var smíðað er til í fyrstu, þá er oft hægt að smíða eitthvað annað úr henni. Þá nota komin á einhvern hátt, af nýtni og hyggindi sinni.

En hvaðan hugsar ekkert um slíka áframhaldandi notkun, þegar hún fyrir nýgerð allvarlegi skútunnar er lokið, þá verður komin eyðileggingunni að bráð. Sum [illegible]

oss mylur komin smátt og smátt. Þá þannig fer það með flesta skútu sem nálægt er, þá eyðist og slitna, stöðugt þarf að endurbæta þá, og yngja upp; en þið hafið tekið eftir því, að sumir skútunum slitnar, eða eyðileggst ekki, [illegible] hjá þessum mönnunum eins og hinum.

Sumir skútur, með sömu notkun gefa slitnað mikið fyr, hjá Pétri en hjá Páli o. s. frv.

Undir hverju er þetta mismunar komin, af skútu og sömu gerð, og með sömu notkun, eyðileggst, með sama lagi fljótt, fer að eins eftir því hver fer með hana.

Hafið þið ekki einnig tekið eftir því að þær slitna ekki, eða eldast ekki, fyrir „álög-ram" heldur fekar því sem vinna mikið, en því sem vinna minna. Á hverju byggist þá þetta? með mönnum má það segja, að áherðarnar hjá aðallega þær, með góðri byggingu og með góðri [illegible] líka, og með góðri [illegible], og [illegible].

En með hina dauðu skútu kemur ekki nema ein ástæðan til greina, sem sé með [illegible], það er vit um það, að ekki er öllum sjóði hvernig komin á að fara með hinu ýmsu bjálpar tæki, sem komin notar við daglegt störf. Um það hvernig

skuli fara við sína ymisu sluti, og í hald
sem vit nýtum dagliga í tænastu okkara.
verður ikki okkar farið tygg út í kjør, okkar
er tað øllum tjóð, hvør virði tað er, at njóta slut
annan sum longst, og hvør virði tað er at vera
við gomlu meni frá oyðileggingunni.
Tá ið fleiri søgur er søga tíðarinnar kynslóð
~~frá~~ tey gamli menni sum saman lívi longu
tíðinna hugsjónir.

Nú skulum vit snúgva okkum at øðrum, tí
ið øðrum slutum; slutir sum okkar „Vanarføl-
um" er at góðu kunnar, slutir sum nú fara
tørvur at nærhendis liti tapið øllum virði sínum.
Slutir tessi er „Móri"; annar bók hans
er nú fyrir útskrivað. Hann gongur nú ikki
longur ímillum okkara, og veitir okkum gleði
í køldum og myrkum vetrardøgum, tí
tørvið tín heldur ikki longur at fóðra hann.
Hann gongur ikki longur ímillum okkara
og bíður um føði, tí hann er nú fullmettur.
At dømi um tað, hvussu tín tapið fullnøgd
føður tørv hans, verður ikki gjørt hjá, tí gjørdi
hann. Hesi tygd hjálpir frá. Og hans fyri
søgu men ikki verða okkara til skommar.

tessa komandi kynslóðir kappa til at nøgva, og
vinna ~~aftur~~ teirra frælsið sum bundin er í
føðu hans. Hann verður tá „Bautasteinn" okkara
sum heldur minningunni á lofti millum komandi
kynslóða. Tessvegna megið tit ikki; tí hann
sær ikki longur í tørvi frá føðir frá okkara,
sleppa alveg av honum, ella gjøra lítið og um-
byggja, tí at og tit gjørdu tað, mundi
lóni tíðanna, nú skjóti tøkum í honum, og
tá gjørdi hann, smátt og smátt oyðilegging-
unni at bráð.

Ein frá oyðileggingunni verðið tit at
bjarga honum. Ein hvør segna? sitið og til allt
hin hvør spyrja, tí tað kann vera tessa tekið
fram hvussegna tit megið ikki lata hann
aldrig opeknja-slukan í framtíðini, tá skal nú
vitið at tit ofurlítið nøkur.

Tit eigið at forða honum frá oyðilegg-
ingunni vegna tess, at hann geymir okkara
heilagastu hugsjónir. Hugsjónir sum og til alla
annar heyrdu at eigi fødd, er als ikki
frætt nýggj orðið hjá okkum kunnar, hvørji
ikki „Móri" tekið tær til geymslu.

Hvussu mangar hugsjónir, føddar og deyðar eftir

en þess að fá að kynnast umheiminum einmitt vegna þess, að akurinn vantar til þess að frá hugsjónanna geti þess fyrir sitt þroskast og vaxið.

„Móri" er einmitt þessi akur, þar sem frá hugsjónanna getur (byrst) fyrst séð, þroskast og birst almenningi. Með aðstoð „Móra" birtast jafnvel hinar byltustu hugsjónabyltingar í þessu bókstafi, sem nú geta geymst um aldir og æfi.

Það leik fram, sem falinn er í öllum bókasöfnum heimsins, er ómögulegt að meta í peningalegum mælikvarða.

Við leik „Móra" er brot af þessari miklu tölu, en svo mikil sem tala hans er ekki gott að gizka á. Það er verkefni handa komandi kynslóðum að leysa og þessi spurninga. Það er hin stóra að meta verk okkar, og hugsjóni, þessvegna er líka svo nauðsynlegt að vanda vel til þeirra þátta, sem þið sjáið á „Móra"; því þá kemur fram málshátturinn „Að eins og þið sáið, munuð þið uppskera." Þetta þurfið þið börn og ungar

að hafa hugfast.

Þá er spurningin: Hvað ætlið þið gera við „Móra" þegar bókin er útskrifuð, á að leggja hana einhverstaðar á kistubotn, eins og gamall peningasafnari segði geti við sparidalina sína, og láta hana liggja þar, lokaða fyrir allra augum. Nei! „Móra" má ekki loka fyrir umheiminum, þá kemur hann ekki lengur að gagni meðal okkar.

Mín skoðun er, að hann eigi að geymast í húsinu okkar, í einhverri hillu stofunnar eða að koma hillu, þar á „Móri" að vera, þar er heimkynni hans, og þar er honum best geymdur. Þetta er mín tillaga, þið skuluð nú taka hana til greina, og athuga vel hvort þetta væri ekki vel við eigandi; því hvers vegna ætti hann að liggja einhverstaðar og einhverstaðar, þegar gjörvallt, og sjálfsagt einn er fyrir hann, þar sem á hann sitt eigið heimili. Það er áreiðanlega best, ef þið viljið viðhalda minni okkar gamla endurminningar sem „Móri" kynni að hafa geymt í maga sínum.

Að endingu vill „Móri" þakka öllum

Aðstandendum sínum á góða samvinnu á liðnum tímum, og hann vonar fastlega að þó hann geti ekki lengur starfað með á milli ykkar, þá gleymið þið honum ekki, heldur hvað um hann þar sem hann getur notið sín á, áframhaldandi, kallaður brauð sínu. Hann biður ykkur einnig fyrir kveðjur sínar og vona, sem næst lifir göngu sína á meðal ykkar, og tekur við af honum, að þið aðgætið hann sem sama félagar. Því hann þykist þess fullviss, að ekki [illegible] sínum um þá, heldur muni þar allra og gagnd að taka. Að svo mæltu kveður „Máni" og forsjónina, og ykkar handleiðslu í framtíðinni. Því á því veltur, hvort hann [illegible] til gangs [illegible] um í framtíðinni

P. Sig.

Máni blað.

Málfundafélagið „Vörn"